

Utenriksdepartementet

**Utredning av modeller
for etablering av
permanent
kunnskapsmiljø på
Latin-Amerika i Norge**

Utenriksdepartementet

**Utredning av modeller for etablering
av permanent kunnskapsmiljø på
Latin-Amerika i Norge**

AGENDA Utredning & Utvikling AS
Malmskrivervn 35 • Postboks 542 • 1302 Sandvika
Tlf 67 57 57 00 • Fax 67 57 57 01
Ref: T5921

Forord

AGENDA Utredning & Utvikling har på oppdrag fra Utenriksdepartementet (UD) og Kunnskapsdepartementet (KD) ledet en arbeidsgruppe som har utredet ulike modeller for etablering av permanent kunnskapsmiljø på Latin-Amerika i Norge.

Arbeidsgruppen har bestått av representanter fra de største kunnskapsmiljøene; professor Ivar Bleiklie (UiB), Kristi Anne Stølen (UiO) og spesialrådgiver Sissel Dyrhaug (StatoilHydro). AGENDAs prosjektleder har vært Sølvi Nesse.

De ulike fagmiljøer har i samarbeid med arbeidsgruppen vist et stort engasjement i arbeidet med å finne frem til en modell som både kan synliggjøre dagens kunnskapsmiljøer og ivareta ulike interesser på best mulig måte, dvs. næringspolitiske-, utenriks- og utviklingspolitiske- samt utdannings- og forskningsmessige interesser. Arbeidsgruppens anbefaling er gitt med grunnlag i den analysen som er gjort av innkomne data, samt etter høringsrunde i miljøene.

Vi takker de ulike kunnskapsmiljøer for å ha prioritert dette arbeidet og for engasjert deltakelse. Deltakelsen fra de ulike kunnskapsmiljøene har vært avgjørende for resultatene i prosjektet.

Sandvika, 14. september 2007

AGENDA Utredning & Utvikling AS

INNHOOLD

1	Bakgrunn	5
1.1	<i>Mandat .....</i>	5
1.2	<i>Arbeidsgruppens medlemmer.....</i>	6
1.3	<i>Om arbeidsprosessen.....</i>	6
2	Permanent kunnskapsmiljø i Norge	6
2.1	<i>Utenriks- og utviklingspolitiske interesser.....</i>	8
2.2	<i>Næringspolitiske interesser.....</i>	8
2.3	<i>Utdannings- og forskningsmessige interesser.....</i>	9
3	Kartlegging av dagens Latin-Amerika kompetanse i Norge.....	10
3.1	<i>Om dagens kjernemiljøer på Latin-Amerika i Norge.....</i>	12
3.1.1	Bergensmiljøet (UiB, Unifob, CMI, NHH, HI, HiB).....	12
3.1.2	Oslomiljøet (UiO, UMB, HiO, FAFO, FNI, NUPI, PRIO, NIBR, NIVA)	15
3.1.3	Universitetet i Tromsø.....	19
3.1.4	NTNU.....	19
3.1.5	Høgskolen i Telemark	19
4	Vurdering av alternative modeller	20
4.1	<i>Forutsetninger og mål.....</i>	20
4.2	<i>Modelluavhengige oppgaver.....</i>	20
4.2.1	Forskningsprogram	21
4.2.2	Uttekslingsprogram	22
4.2.3	Koordineringsfunksjon.....	22
4.2.4	Styrking av eksisterende fagmiljøer	23
4.2.5	Finansiering.....	24
4.3	<i>Modell 1: Nasjonalt nettverk.....</i>	25
4.3.1	Beskrivelse av modellen.....	25
4.3.2	Organisering	25
4.3.3	Finansiering.....	26
4.3.4	Analyse av modellen	26
4.4	<i>Modell 2: Temabasert nettverk .....</i>	27
4.4.1	Beskrivelse av modellen.....	27
4.4.2	Organisering.....	27
4.4.3	Finansiering.....	28
4.4.4	Analyse av modellen	29
4.5	<i>Modell 3: Regionale institusjonsbaserte nettverk .....</i>	30
4.5.1	Beskrivelse av modellen.....	30
4.5.2	Organisering	31
4.5.3	Finansiering.....	31
4.5.4	Analyse av modellen	31
4.6	<i>Modell 4: Nasjonalt institutt .....</i>	33
4.6.1	Beskrivelse av modellen.....	33
4.6.2	Organisering og bemanning	34
4.6.3	Finansiering.....	34
4.6.4	Analyse av modellen	35
4.7	<i>Interesser de ulike modellene vil ha forutsetning for å ivareta.....</i>	36
4.7.1	Næringspolitiske interesser	36
4.7.2	Utenriks- og utviklingspolitiske interesser.....	37
4.7.3	Utdannings- og forskningskompetanse på Latin-Amerika	38

4.8	<i>Anbefaling - valg av modell</i>	39
4.9	<i>Hørings svar - valg av modell</i>	41
5	VEDLEGG	43
5.1	<i>Oversikt over dagens kunnskapsmiljøer</i>	44
5.2	<i>Kartlegging av kunnskapsmiljøene pr. 01.07.2007</i>	45
5.2.1	Universitetet i Bergen (UiB)	45
5.2.2	Universitetet i Oslo (UiO)	51
5.2.3	Universitetet i Tromsø (UiT)	58
5.2.4	UMB	59
5.2.5	Bioforsk	59
5.2.6	Skog og Landskap/Norwegian Forestry Group (NFG)	60
5.2.7	NTNU	60
5.2.8	Høgskolen i Bergen (HiB)	61
5.2.9	Høgskolen i Oslo (HiO)	62
5.2.10	Høgskolen i Telemark (HiTelemark)	62
5.2.11	Norges handelshøgskole (NHH)	62
5.2.12	Chr. Michelsen institutt (CMI)	63
5.2.13	FAFO	63
5.2.14	Fiskeriforskning	63
5.2.15	Fridtjof Nansens Intstitutt (FNI)	64
5.2.16	Havforskningsinstituttet (HI)	64
5.2.17	Institutt for Fredsforskning (PRIO)	64
5.2.18	Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI)	65
5.2.19	Norsk institutt for by- og regionsforskning (NIBR)	65
5.2.20	Norsk institutt for vannforskning (NIVA)	66
5.3	<i>Mer om kjernemiljøene (UiB og UiO)</i>	67
5.4	<i>Oversikt over samarbeidsavtaler med universiteter i LA</i>	69
5.5	<i>Oversikt over viktige norske investeringer i Brasil</i>	71
5.6	<i>Organisatoriske løsninger til inspirasjon</i>	72

1 Bakgrunn

Regjeringen ønsker å vurdere mulighetene for utvikling av en permanent Latin-Amerikakompetanse i Norge. Latin-Amerika blir stadig viktigere, ikke bare utdannings- og forskningsmessig, men også næringspolitisk, utenrikspolitisk og utviklingspolitisk. Utenriksdepartementet (UD) og Kunnskapsdepartementet (KD) har derfor nedsatt en arbeidsgruppe som skal utrede mulig organisering og finansiering av en slik styrking av kompetansemiljøet. Mandatet for arbeidsgruppen er utarbeidet av UD og KD i fellesskap.

Målet for arbeidet er å samle og styrke Latin-Amerika kompetansen i Norge, oppnå en bedre koordinering og utnyttelse av eksisterende kompetanse, samt identifisere nye områder for kunnskapsutvikling/forskning.

En midlertidig rapport har i perioden 01.07 – 20.08.2007 vært ute på høring, for å gi de sentrale kunnskapsmiljøene en mulighet til å komme med kommentarer før endelig rapport ble overlevert departementet (14.09.2007).

Mål

- Utvikle et permanent kompetansemiljø på Latin-Amerika i Norge.
- Styrke kompetansemiljøets forutsetning for å bidra med kunnskap til norsk næringsliv med interesser i Latin-Amerika, og til det utenriks- og utviklingspolitiske samarbeidet med regionen.
- Synliggjøre Latin-Amerikakompetansen for brukere og leverandører.
- Identifisere nye områder med behov for økt kompetanse/forskning.

1.1 Mandat

Arbeidsgruppen skal utarbeide 3-4 modeller for utvikling av et permanent Latin-Amerika kompetansemiljø i Norge. Modellene kan spenne fra etablering av et koordinerende nettverk mellom eksisterende fagmiljøer, til mer omfattende modeller som vil innebære opprettelse av en ny og selvstendig institusjon. Det skal tas utgangspunkt i en oversikt over eksisterende kunnskapsmiljøer.

Arbeidsgruppen skal:

- Vurdere hvordan den spredte kompetansen som i dag finnes på Latin-Amerika kan samles, styrkes og gjøres bedre tilgjengelig.
- Beskrive hvilke interesser de ulike modeller vil ha forutsetning for å ivareta innenfor følgende områder:
  - næringspolitisk
  - utenriks- og utviklingspolitisk
  - utdannings- og forskningskompetanse på Latin - Amerika
  - andre områder
- Gi oppdragsgiver grunnlag for å vurdere organisatoriske og finansielle konsekvenser av hver modell ved å:
  - komme med forslag til organisering og finansiering innenfor realistiske rammer.

- skissere mulige finansieringsmekanismer (offentlige og private) for hver modell.

Arbeidet skal resultere i en rapport med konklusjon og anbefalinger, etter at en foreløpig rapport har vært ute på høring i relevante miljøer.

1.2 Arbeidsgruppens medlemmer

Arbeidsgruppen har bestått av en representant fra Universitetet i Oslo (professor Kristi Anne Stølen), en representant fra Universitetet i Bergen (professor Ivar Bleiklie) de to største fagmiljøene på Latin-Amerika i Norge per i dag, og en representant fra næringslivet (spesialrådgiver i StatoilHydro, Sissel Dyrhaug). Det har vært innleid ekstern konsulent (Sølvi Nesse) fra AGENDA Utredning & Utvikling AS for å lede og organisere arbeidet, og som har hatt hovedansvar for utforming av rapporten. Audun Korsvold fra AGENDA har vært kvalitetssikrer av prosjektet.

1.3 Om arbeidsprosessen

Arbeidsgruppens medlemmer har hatt ansvar for å frembringe den informasjon som er nødvendig for å gjøre gode analyser og legge fram velbegrunnede forslag. I tillegg til oppstartmøte 14.mai har arbeidsgruppen i perioden 14.05 – 29.06.2007 gjennomført 3 heldagssamlinger, samt hatt mye kontakt pr. telefon og E-post.

Gjennom hele arbeidet har arbeidsgruppens deltakere vært i kontakt med representanter fra de ulike forskningsmiljøene, næringslivet og frivillige organisasjoner. Ved Universitetet i Bergen (UiB) har det vært avholdt eget møte hvor representanter fra UiB og Chr. Michelsen Institutt (CMI) deltok. Senter for internasjonalisering av høyere utdanning (SIU) og Norges Forskningsråd (NFR) har bidratt i kartleggingsarbeidet.

Arbeidsgruppens leder har hatt et koordinerende og overordnet ansvar for gjennomføringen av arbeidet i samsvar med mandat.

2 Permanent kunnskapsmiljø i Norge

I et ønske om å utvikle et permanent kunnskapsmiljø på Latin-Amerika i Norge, har det vært naturlig å stille følgende spørsmål:

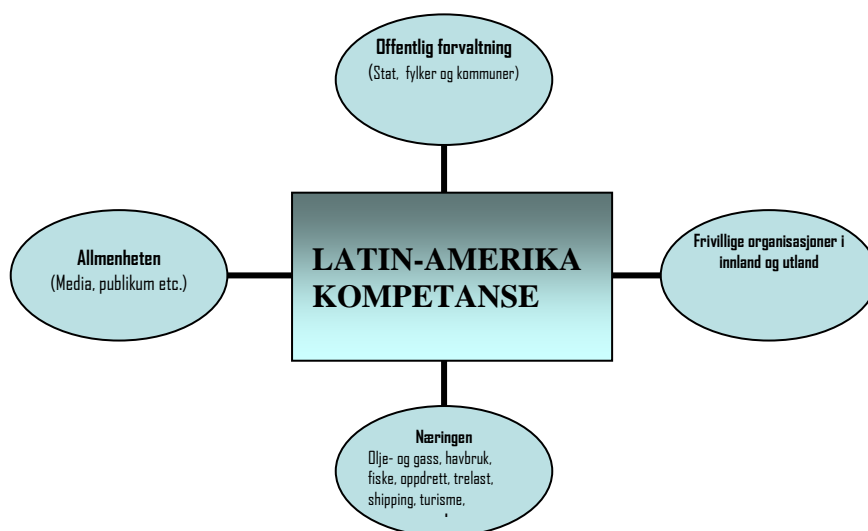
- Hvorfor er det behov for økt kunnskap om Latin Amerika i Norge?
- Hvorfor bør Norge være interessert i å utvikle et sterkere og mer samlet kunnskapsmiljø på Latin-Amerika?
- Hvem er brukere/interessenter?
- Hva er en hensiktsmessig og realistisk dimensjon organisatorisk og finansielt i et langsiktig perspektiv?

Norges utenriks- og utviklingspolitikk og økonomiske samarbeid med Latin-Amerika må til en hver tid baseres på kunnskap om den politiske, sosiale og økonomiske utviklingen i regionen. Det har skjedd viktige politiske endringer i Latin-Amerika som har stor betydning for utenrikspolitikken, og legger nye rammebetingelser for næringslivet. Et eksempel er Brasil som i tiltakende grad fremstår som en viktig aktør i WTO og øvrige internasjonale prosesser. Et annet eksempel er den politiske og økonomiske utviklingen i Venezuela, som endrer rammevilkårene for norsk næringsliv med interesser i landet. Kunnskap om endringene er forutsetning for en målrettet politikk og økonomi. Tradisjonelt har Norges utviklingssamarbeid med Latin-Amerika vært sentrert om Mellom-Amerika. Det skjer nå en økning i bistanden til Latin-Amerika, der Norge starter samarbeid med flere land i Sør-Amerika. Utviklingssamarbeidet må tilpasses de nye landene Norge engasjerer seg i. Samtidig er det et økende antall norske studenter i Latin-Amerika, stadig flere norske ungdommer velger å lære seg spansk og norske turister trekkes til Latin-Amerika.

EU-programmet for samarbeid med Latin Amerika EULANEST (European-Latin American Network for Science and Technology) som startet i september 2006 samt EUs 7 rammeprogram åpner for samarbeid med Latin-Amerikanske land.

Brukere / interessenter

Arbeidsgruppen ønsker å skille mellom kunnskapsmiljøene (universiteter, høyskoler og forskningsinstitusjoner) og brukere/interessenter. Førstnevnte trenger en styrking for bedre å kunne ivareta sine primæroppgaver, å utdanne kompetente fagfolk med Latin-Amerika kunnskap som i sin tur vil kunne arbeide i ulike samfunnssektorer. Samtidig burde kunnskapsmiljøene også i sterkere grad enn i dag kunne bistå brukermiljøene direkte med kunnskap på sine forskningsfelt. Det er flere eksterne miljøer som er brukere av kunnskapsmiljøene i dag; som eksempel kan nevnes: Offentlig forvaltning, næringslivet, media/allmennheten og frivillige organisasjoner (Figur 1).

Figur 1. Brukere/interessenter

Med utgangspunkt i de tre områdene skissert i mandatet vil arbeidsgruppen beskrive nærmere behovet for å styrke og synliggjøre Latin-Amerikakompetansen i Norge.

2.1 Utenriks- og utviklingspolitiske interesser

Norsk offentlig tilstedeværelse i Latin-Amerika omfatter ni ambassader i Bogotá, Brasilia, Buenos Aires, Caracas, Guatemala City, Havanna, Managua, Mexico City og Santiago. I tillegg er det et generalkonsulat i Rio de Janeiro.

Norges interesser i Latin-Amerika er i hovedsak knyttet til fire områder:

- *Freds- og forsoningsarbeid* i Colombia og på Haiti.
- *Styrking av demokrati og menneskerettigheter* gjennom regionenes multilaterale organisasjoner og mekanismer, og støtte til institusjoner og frivillige organisasjoner i enkeltland.
- *Bistand* er konsentrert til Mellom-Amerika, med Guatemala og Nicaragua som samarbeidsland. Fra og med 2007 utvides også utviklingssamarbeidet med flere land i Sør-Amerika.
- *Næringslivet* (se pkt. 2.2)

Viktige tema for dagens utviklingssamarbeid med Latin-Amerika er fattigdomsreduksjon, likestilling, miljø, energi og naturressursforvaltning.

Norge kan sies å ha to typer politiske interesser i Latin-Amerika: de som genereres ut i fra økonomiske målsetninger og de som snarere genereres ut i fra humanitære og sosiale målsetninger. Når det gjelder de humanitære og sosiale målsetningene har Norges virksomhet lenge vært konsentrert i Mellom-Amerika og målsetningen har vært politisk og bistandsorientert. Med nye venstreregimer i ulike avskygninger i Latin Amerika er det også kommet nye muligheter for å fremme et alternativt syn på velferd og utvikling. Dette innebærer økt offentlig engasjement i regionen og økt behov for forskningsbasert kunnskap.

2.2 Næringspolitiske interesser

Norske bedrifter har et økende engasjement i Latin Amerika. De årlige norske investeringene til kontinentet ble nesten ni-doblet mellom 1998 og 2000. Det har vært en viss nedgang etter det, men man investerer fremdeles nesten syv ganger så mye årlig som i 1998. Dette ligger godt bak investeringene i for eksempel Asia, men norske bedrifter er betydelige investorer i flere Latin-Amerikanske land.

Som eksempel kan nevnes at Statoil som er den største norske næringsinteressenten i Latin-Amerika, er involvert i en rekke oljerelaterte aktiviteter i Venezuela, Brasil og Mexico og har etablert kontor i disse landene. Statoil har vært i Venezuela siden 1995, og det er også her selskapet har størst engasjement i dag. Tilstedeværelse over tid, og gjennomføring av prosjekt fra lisenstildeling via letefase, utbygging og produksjon har gitt kunnskap om og et bredt nettverk i Venezuela. Deltakelse som partner i et felt som er i produksjon (Venezuela), og i felt med letevirksomhet (Brasil) innebærer at samfunnsansvar blir et viktig element i Statoils tilstedeværelse. Dette stiller spesielle krav til innsikt i land og nærmiljø hvor selskapet opererer. Innovasjon Norge har opprettet kontor i Rio de Janeiro med hovedfokus på å assistere norske selskaper innen olje, gass og skipsbygging i Brasil så vel som i resten av regionen. De betjener ca. 50 bedrifter i året. Ellers kan nevnes at norske bedrifter har markert seg i Argentina og Chile blant annet innen fiskerinæring, akvakultur, papir produksjon, shipping og offshore petroleum (supply ship-tjenester).

Eksporten til Latin Amerika er noe mer konsentrert. Dersom vi ekskluderer plattformer og annet utstyr til oljenæringen går eksporten i hovedsak til Brasil, som utgjør 2/3 av markedet for Norsk eksport (utgjør halvparten av befolkningen i Latin-Amerika). Utviklingspolitisk står Brasil i en særstilling i Latin-Amerika, grunnet språklig felleskap med viktige norske samarbeidsland i Afrika (Mosambik og Angola). Brasil er kjent for sine mange innovative erfaringer på utviklingsområdet med stort potensial for kunnskapoverføring sør-sør og for kryss-kontinentale komparative studier.

2.3 Utdannings- og forskningsmessige interesser

Utdannings – og forskningssektoren har også egen interesser i en styrking av et permanent kompetansemiljø på Latin-Amerika. Interessen for Latin-Amerikakunnskap har vært sterkt økende ved norske universiteter og høyskoler de senere år. Spansk har blitt et ledende språk og samfunnsvitenskapelig utdanning har fått en sterkere plass i tillegg til utdanning i språk og litteratur. I tillegg kommer en sterkt økende interesse for Latin-Amerika særlig, men ikke utelukkende innen samfunnsvitenskapelige og humanistiske fag. For å møte den økte etterspørselen blant studentene, er institusjonene avhengig av forskningsbasert undervisnings- og veiledningskompetanse, dvs. personer som forsker i og om Latin-Amerika, og at norske institusjoner er attraktive nok til å tiltrekke seg internasjonale Latin-Amerikaforskere som kan bistå i å styrke de norske miljøene. Man ser også et ønske fra flere forskere som tidligere har forsket og arbeidet med tema knyttet til Latin-Amerika om å kunne ta opp igjen dette temaet, og det er stor interesse blant studenter for å skrive om og gå videre med forskning på regionen.

Ved en styrking av det permanente kompetansemiljøet på Latin-Amerika innenfor flere fagområder ville man i større grad kunne tilby interesserte studenter stipender og muligheter for doktorgrader og senere forskning innen spesialfeltet, samt et sterkere faglig og institusjonelt nettverk.

Det er viktig å understreke at fagmiljøene på Latin-Amerika ikke bare vedlikeholder og utvikler sin kompetanse innenfor sine institusjoner, men også i nært samarbeid med Latin-Amerika. For latinamerikanske land er det en stor utfordring ikke bare å tilby utdanning på høyt kvalitetsmessig nivå, men også det å skaffe gode arbeidsmuligheter for å beholde flinke folk som greier å skaffe seg utdanning. Partnerskap med utenlandske institusjoner og forskerutveksling kan være svært verdifullt i den sammenheng. Utdannings- og forskningsmiljøet har interesser av en styrking av kompetansemiljøet i Norge som gir mulighet for å fortsette og å styrke kompetanseutvekslingen og -utviklingen med partnere i Latin-Amerika.

Kunnskapsdepartementet har nedsatt en arbeidsgruppe som ser på mulighetene for en overordnet, nasjonal tilnærming til utdannings- og forskningsutveksling med Latin-Amerika. De fleste norske universiteter og en del høyskoler har per i dag samarbeidsavtaler med latinamerikanske institusjoner. Det er fra politisk hold uttrykt ønske om å utforme en kunnskapspolitikken ovenfor Latin-Amerika som ikke bare er summen av kontakter som har utviklet seg gjennom at forskere, studenter og institusjoner har stått for broparten av samarbeidet. Dette må ikke forstås dit hen at det noe negativt i slike kontakter. De er tvert om den viktigste forutsetningen for den kompetanseoppbyggingen som foreslås her. Den politiske ambisjonen må forstås som et ønske om en strategisk gjennomtenkning av slike kontakter og en bevisst bruk av ressurser for å utvikle dem videre. Det eksisterende utdannings- og

forskningssamarbeid med Latin-Amerika er en verdifull kilde til kompetanse som bør ivaretas uansett hvordan det norske kunnskapsmiljøet måtte bli organisert.

Forskerressurser - nyrekruttering

Latin-Amerikaforskere som arbeider i faste stillinger ved universitetene, er engasjert i ulik grad i forskning om Latin-Amerika. Kartleggingen viser at forskerne er ansatt i fra 10 – 100% stilling, hvor deler av arbeidstiden er knyttet til undervisning. Andre forskere som tar en doktorgrad kan være 100% finansiert med midler fra NFR, mens andre igjen kan delvis være finansiert med prosjektmidler fra et departement og med restfinansiering fra NFR. Disse forskerne er ikke fast ansatte og finansierer sin forskning gjennom prosjektmidler fra NFR og departementer.

I praksis viser det seg at det er den enkelte forsker som bestemmer fagområde/spesialfelt. Professorene bidrar i dag sterkt til å motivere og derved påvirke studentene, samt skaffer stipend. Ved at det i dag er få stillinger tilknyttet forskning på Latin-Amerika opprettholdes ”flaskehalsen”, og miljøet blir sårbart. Det finnes i dag få stillinger som er dedikert mot Latin-Amerika. Universitetet i Bergen har i dag det største Latin-Amerika miljøet med 10 faste stillinger dedikert mot Latin-Amerika (Spansk språk og Latin-Amerikastudier). Kunnskap om Latin-Amerika er i mange fag og disipliner presentert under mer generelle tema, og selve forskningen blir i stor grad initiert av studentene selv.

Spesielt i to av EUs programmer spiller Latin-Amerika en viktig rolle (rammeprogrammet for forskning 7RP og Erasmus Mundus). For at norsk-koordinerte søknader skal vinne igjennom, kan partnerskap med institusjoner og miljøer i Latin-Amerika være sentrale.

Bildet av rekrutteringssituasjonen er ikke fullstendig klargjort. På landsbasis avdekker utredningen kun 7 personer i postdoc-stillinger. På stipendiat-siden er det i Bergensmiljøet 25 stipendiater og i Oslomiljøet 11 stipendiater som på ulike måter er knyttet til Latin-Amerikaforskning. Potensialet for rekruttering til forskning på Latin-Amerikansk språk, kultur og samfunnsforhold er imidlertid stort hvis en tar utgangspunkt i interessen for Latin-Amerikastudier og Latin-Amerikansk språk og litteratur (spansk og portugisisk).

3 Kartlegging av dagens Latin-Amerika kompetanse i Norge

Målet for arbeidet er å samle og styrke Latin-Amerikakompetansen i Norge, oppnå en bedre koordinering og utnyttelse av eksisterende samarbeid og relasjoner, samt identifisere nye områder for kompetanseutvikling.

Som grunnlag for dette arbeidet har arbeidsgruppen tatt utgangspunkt i en oversikt over eksisterende miljøer. SIU og NFR (som forvalter forskerbevilgninger til norske miljøer) har bistått i kartleggingsarbeidet. De ulike kunnskapsmiljøer har fått en skriftlig henvendelse med forespørsel om å sende inn en kort oversikt over status pr. 01.07.2007. I kartleggingsdataene fremkommer: navn på forsker, type forskerstilling, fagområde, spesielle interesseområder og hvilke(t) land i Latin-Amerika forskningen er rettet mot (se vedlegg pkt. 5). I den forbindelse har de ulike institusjonene meldt tilbake om forskere og/eller forskningsmiljøer som i dag aktivt jobber med Latin-Amerika. I tillegg har arbeidsgruppen hatt samtaler med kontaktpersoner for enkelte av miljøene.

Det har i kartleggingsarbeidet ikke vært mulig å identifisere i hvilken grad (prosent av stilling) den enkelte forsker arbeider med Latin-Amerikaforskning. Oversikten tar utgangspunkt i forskere ansatt i fast stilling eller i stipendiat (f.eks. professor, førsteamanuensis, post doktor etc.), og som i dag arbeider med forskning rettet mot Latin-Amerika helt eller delvis. Kartleggingen viser at det finnes et betydelig antall forskere som på ulike måter er involvert i Latin-Amerikaforskning (264 forskere). Her er det imidlertid viktig å skille mellom forskning om Latin- Amerika og forsknings samarbeid med Latin-Amerika. På den ene siden utføres forskning som tar sikte på å skaffe kunnskap om politikk, økonomi, kultur og samfunnsforhold i Latin-Amerika, og belyse hvordan Latin-Amerika skiller seg fra, eller likner på andre områder (194 forskere). Dette er temaet for mye samfunnsfaglig og humanistisk forskning. På den andre siden har man forskning om temaer som er generelle og som ikke i utgangspunktet er spesifikt knyttet til Latin-Amerika alene, men hvor det finnes interessant ekspertise i Latin Amerika – for eksempel innenfor helse (medisin/ veterinærmedisin/odontologi) og en del naturfag som matematikk, fysikk, biologi, zoologi etc. (70 forskere). Det er viktig å se at disse to formene for samarbeid har ulike funksjoner og bør være komplementære.

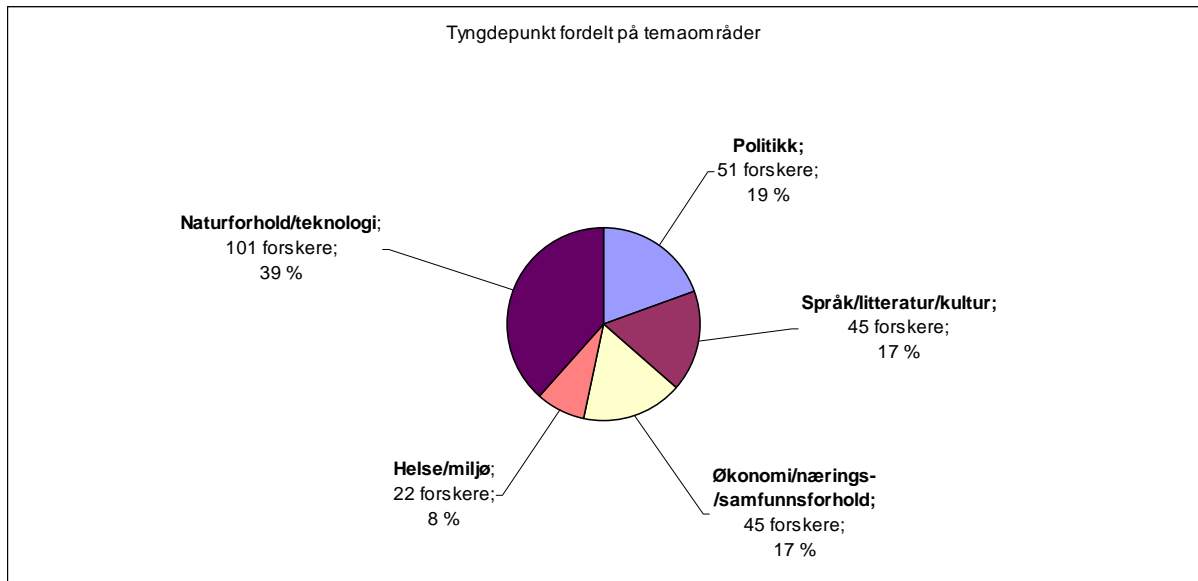
Kartleggingen viser videre at forskerne er spredt tynt utover et stort antall institusjoner og enheter. Selv ved UiO og UiB hvor de fleste Latin-Amerikaforskerne befinner seg er spredningen stor, det er meget få enheter som har mer enn 4-5 forskere, mange har bare en eller to. Likeledes er den tematiske spredningen stor.

Universitets- og høyskoleansatte er i ulik grad involvert i forskning om og samarbeid med Latin-Amerika. Med unntak av de som er ansatt for å undervise i spansk ved UiB og spansk og portugisisk ved UiO (27 forskere) finnes det ingen stillinger som er spesielt rettet mot Latin-Amerikaforskning. Den forskningen som foregår er bestemt av enkeltforskeres interesser og ønske om å bruke disponibel forskningstid til Latin-Amerikaforskning. Rekruttering av doktorgrads- og post doc-kandidater er også avhengig av personlige interesser og engasjement. Disse utformer sine prosjekter individuelt eller i samarbeid med andre og får tildelt stipend eller forskningsmidler i åpen konkurranse. Det at noen meget få miljøer har lyktes i å skape en ”kritisk masse” skyldes delvis tilfældigheter, for eksempel det at den beste søkeren til en stilling hadde Latin-Amerika som sitt felt, dels at en eller flere etablerte forskere med Latin-Amerikakompetanse har bidratt til å rekruttere stipendiater eller forskere finansiert gjennom eksterne midler. Latin-Amerikakompetansen ved de frittstående instituttene, som i større grad er avhengig av ekstern finansiering er generelt enda svakere enn ved universitetsinstituttene.

Det foregår i dag aktivitet i alle land i Latin – Amerika. Størst grad av norsk samarbeid med Latin-Amerikanske institusjoner finner vi, regnet etter omfang i; Chile, Mexico og Argentina. Videre er det relativt godt utviklet samarbeid med Nicaragua, Guatemala, Costa Rica, Colombia, Brasil, Bolivia og Perú. Det er relativt god overensstemmelse mellom hvilke land norske studenter studerer i og graden av eksisterende samarbeidsrelasjoner.

Arbeidsgruppen har klassifisert de ulike kunnskapsmiljøer i Norge innenfor følgende fem temaområder:

- (1) Politikk / forvaltning
- (2) Språk/litteratur/kultur
- (3) Økonomi/næringsliv/samfunnsforhold;
- (4) Helse/miljø
- (5) Naturforhold og teknologi

Figur 2.

Arbeidsgruppen ønsker å påpeke at utredningen kun gir en pekepinn over dagens forskere på Latin-Amerika. I rapporten er det ikke blitt gjort rede for fulltids-ekvivalenter, og det er ikke skilt mellom fast- og deltidsansatte, mellom forskningsassistenter og professorer. Det er ikke laget noe skille mellom forskere som er etablerte i sine felt med publikasjoner i anerkjente tidsskrift/på anerkjente forlag og som har jobbet med Latin Amerika spørsmål i mange år, og forskere som kun har hatt kortvarige opphold eller samarbeid/utveksling med Latin-Amerikanske kollegaer.

Antallet forskere med doktorgrad eller mer i denne undersøkelsen fordeler seg ganske likt mellom Bergens- og Oslomiljøet, med henholdsvis 59 og 56 enkeltforskere. I Trondheim er det 10 forskere og i Tromsø 11 forskere med kompetanse på doktorgradsnivå eller høyere. Disse utgjør til sammen 60 % av det totale antall kartlagte forskere. I Oslo-miljøet er andelen forskere med professorkompetanse på 47 %, mens den i Bergensmiljøet er på 25 %. Man bør imidlertid merke seg at kun et mindretall av forskerne som er kartlagt har Latin-Amerika som sitt primære forskningsfelt, hvor mange er det imidlertid vanskelig å slutte seg til ut i fra det foreliggende materialet.

3.1 Om dagens kjernemiljøer på Latin-Amerika i Norge

3.1.1 Bergensmiljøet (UiB, Unifob, CMI, NHH, HI, HiB)

Kartlegging av Bergensmiljøets Latin-Amerika-kompetanse omfatter 99 forskere innenfor et bredt spekter av fagdisipliner ved seks forskjellige forsknings- og undervisnings-institusjoner.

Universitetet i Bergen (UiB)

Ved Universitetet i Bergen (UiB) er det 92 forskere som arbeider ved 23 institutter og avdelinger, under fem ulike fakultet: Det historisk-filosofiske fakultet, Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet, Det medisinske fakultet og Det psykologiske fakultet.

De største fagmiljøene på feltet er følgende:

- Seksjon for Spansk språk og latinamerikastudier ved Romansk institutt, 19 forskere og stipendiater.
- Institutt for sosialantropologi, 4 forskere og stipendiater.
- Institutt for geografi, 9 forskere og stipendiater.
- Institutt for biologi, 8 forskere og stipendiater.
- Institutt for informasjons – og medievitenskap, 7 forskere og stipendiater.
- Institutt for geovitenskap, 5 forskere.
- Bergen Museum, De naturhistoriske samlinger, 7 forskere og stipendiater.
- Institutt for samfunnsmedisinske fag, 4 forskere og stipendiater.

Spansk språk og Latinamerikastudier og marine fag utgjør faglige tyngdepunkter. Kompetansen omfatter så godt som alle land i Latin-Amerika. Spansk språk og latinamerikastudier ved UiB er det største fagmiljøet i sitt slag i Norden, og er et viktig knutepunkt for forskermiljøer innen latinamerikansk språk og kulturforståelse generelt. Tallet på fast vitenskapelig ansatt personale har økt fra to stillinger på 1970-tallet til 10,2 stillinger i dag. Det er for tiden 11 stipendiater ved faget, 6 av disse er norske og fem utenlandske (av disse er fire fra Latin-Amerika). *Marinefag* omfatter fiskeri og marinbiologi, akvakultur, oseanografi, klima, metrologi, olje og gass. Denne kompetansen er særlig relevant for den regionale næringslivssatsingen i Latin-Amerika.

Samarbeid

Bergensmiljøet har etablert et godt samarbeid mellom kunnskapsinstitusjoner og næringsliv. I tillegg til UiB pågår det Latin-Amerikaforskning ved Chr. Michelsens Institutt (CMI), Norges Handelshøyskole (NHH), Havforskningsinstituttet (HI) og Høyskolen i Bergen (HiB). Bergens kunnskapsmiljøer har merket seg et stort og økende behov for Latin-Amerikakompetanse i samfunns- og næringsliv i Norge. Lokalt har miljøene tatt konsekvensen av dette gjennom samarbeid med Bergens Næringsråd og Bergen kommune. Med basis i den store kunnskapsklyngen samarbeides det aktivt med Bergen kommune, næringslivet – med Bergens Næringsråd som sentral møteplass – for å videreutvikle gode og relevante kunnskapsmiljøer i Bergensregionen. Siden 1990-tallet har norske utenlandske investeringer i og handel med regionen økt betraktelig, og ca 70 % av denne aktiviteten har sin base i det vestlandske næringsliv.

UiB har etablert en Latin-Amerika-komité med seks medlemmer forankret i toppledelsen. Komitéen, ledes av vise-reaktor for internasjonale relasjoner, og arbeider målrettet for at den lokale Latin-Amerikakompetansen skal utgjøre et viktig bidrag i den nasjonale prosessen til styrke og utvikling for en samlet Latin-Amerikakompetanse.

Siden tidlig på 1990-tallet har det eksistert et omfattende faglig Latin-Amerikanettverk på tvers av institusjoner og fagmiljøer som danner basis for det nåværende institusjonelle samarbeidet. Det er etablert et aktivt samarbeid mellom institusjonene - UiB, NHH, CMI, HiB og HI og de er kommet til enighet om å etablere en felles *koordinatorstilling* som skal

arbeide i skjæringsfeltet mellom de forskjellige kunnskapsmiljøene og mellom kunnskapsmiljøene og næringslivet.

Institusjonell satsing

I tillegg til at UiB har etablert et relativt stort miljø i Spansk og Latin-Amerikastudier med 10,2 faste vitenskapelige stillinger og med ca 700 studenter (vår 2007) på bachelor-, master- og doktorgradsnivå, har CMI fire forskere, NHH med fire forskere, HI med syv forskere og HiB to forskere.

Den institusjonelle satsingen på Latin-Amerikakompetanse, går tilbake til 1970-tallet. Det finnes derfor i dag kompetanse innenfor et bredt spekter av fagdisipliner, som politikk, språk/litteratur/kultur, religion, historie, medisin, klima, geologi, arkeologi, zoologi/botanikk, metrologi, systemdynamikk og marine fag (forskning spesialisert på fiskeri og fiskeriforvaltning, småskalafiskeri, akvatisk økologi og økologisk modellering).

Chr. Michelsens Institutt (CMI)

Chr. Michelsens Institutt (CMI) har utpekt Latin-Amerika som et spesifikt forskningsområde, ivaretatt av fire forskere. Arbeidet har vært rettet mot evaluering av bistand og utviklingsprosjekter, demokratiseringsprosjekter, initiativer for forsoning etter menneskerettighetsbrudd og juridiske reformer i Argentina, Uruguay, Guatemala og Nicaragua. Forskere ved CMI har også vært involvert i studier på desentralisering, deltakende utvikling og effekter av utenlandske direkteinvesteringer. Forskningsfokuset vil i fremtiden i tillegg rette seg mot spørsmål knyttet til sosial marginalisering, juridisk pluralitet, politiske endringer, fattigdomsreduksjon og forvaltning av naturressurser. Det geografiske fokuset vil forsterkes mot Bolivia og Guatemala. CMI søker å utvikle forskningskompetanse i regionen knyttet til næringslivsetikk, anti-korrupsjonstiltak og reform av offentlig sektor, spesielt gjennom nye samarbeidsavtaler med akademiske institusjoner i Latin-Amerika.

Høgskolen i Bergen (HiB)

Høgskolen i Bergen (HiB) har to Latin-Amerikaforskere som arbeider med religion/samfunn og undervannsteknologi. Arbeidet er rettet mot Brasil.

HiB har med utgangspunkt i den omfattende offshorevirksomheten innen olje- og gass på Vestlandet og i den Brasilianske regionen Espírito Santo inngått en intensjonsavtale med Centro Universitário Vila Velha (UVV) i Brasil. Avtalen omfatter utdanning og forskning, som vil være nært knyttet opp mot næringslivet i begge land. Dette vil hovedsakelig rettes mot ingeniørstudiet ved HiB, spesielt det nye ingeniørstudiet i undervannsteknologi. HiB samarbeider med Brasil på undervannsområdet, et langsiktig teknologi- og næringssamarbeid med et universitet i Vitoria som inkluderer utdanning og etter hvert også forskning, gjennom et utlyst professorat. I Bergensregionen er det særlig interesse for dette samarbeidet ved Chr. Michelsen Research (CMR), NCE Subsea og Michelsensenteret (SFI).

Norges handelshøgskole (NHH)

Norges handelshøgskole (NHH) har i dag fire Latin-Amerikaforskere med fokus på kombinasjonen språk og økonomi. I fremtiden legges det opp til mer institusjonelt samarbeid med Argentina, Brasil, Mexico og Chile.

HiB og NHH har spesiell kompetanse på olje og gass knyttet opp mot næringslivet i Vestlandsregionen. Gjennom en inngått samarbeidsavtale med universiteter i Brasil styrker HiB sin undervisning og forskning på undervannsteknologi og ingeniørvitenskap knyttet til olje og gassnæringen.

Havforskningsinstituttet (HI)

Ved Havforskningsinstituttet arbeider syv Latin-Amerikaforskere med fiskeri og akvakultur, i stor grad knyttet til miljø og forvaltning. Arbeidet er i all hovedsak rettet mot Chile, Cuba, Nicaragua og Venezuela.

3.1.2 Osломiljøet (UiO, UMB, HiO, FAFO, FNI, NUPI, PRIO, NIBR, NIVA)

Kartleggingen av Osломiljøets Latin-Amerikakompetanse omfatter 127 forskere innenfor et bredt spekter av fagdisipliner ved ni ulike forsknings- og undervisningsinstitusjoner.

Universitetet i Oslo (UiO)

Universitetet i Oslo (UiO) har pr. 01.07.2007 totalt 75 forskere og stipendiater som arbeider med Latin-Amerika forskning. To tredjedeler av fagfolkene som arbeider med Latin-Amerika kommer fra HUMSAM-fakultetene¹, og en tredjedel kommer fra MEDNAT²-siden. Den største faggruppen er sosialantropologene som utgjør 16 personer, fulgt av geologene med 8, språk- og litteraturforskerne med 6, biologi/zoologi med 6 og medisin med 8 personer.

På studiesiden har UiO satset på oppbyggingen av Latin-Amerikanske områdestudier, og er i dag det eneste universitetet i Norden som tilbyr studier i portugisisk. Universitetet har inngått samarbeidsavtaler med 16 universiteter i til sammen 8 land i Latin-Amerika.

De største fagmiljøene på feltet er følgende:

- Institutt for sosialantropologi (ISA), 5 forskere og 3 stipendiater
- Senter for utvikling og miljø (SUM), 5 forskere og 1 stipendiat
- Institutt for litteratur, områdestudier og europeiske språk (ILOS), 5 forskere
- Norsk senter for menneskerettigheter (SMR), 3 forskere

I tillegg til disse latinamerikanistene, kommer fagmiljøer som har eller har hatt et tett forskningssamarbeid med latinamerikanske kollegaer: Centre for Ecological and Evolutionary Synthesis (7 forskere), geofag/hydrologi (2 forskere), informatikk/globalt i Forskningsrådetstruktur (2 forskere), International Centre for Geohazards (6 forskere), medisin/odontologi (8 forskere), psykologi/samfunnsideologi (4 forskere) og teologi (4 forskere).

Latin-Amerika-forskningen ved UiO dekker et bredt spektrum av tema innen politikk, samfunnsforhold, jus, kultur, språk, utdanning, helse, miljø og teknologi. Det vanlige er at en

---

¹ Humaniora og samfunnsfag: Undervisningsvitenskapelig fakultet.

² Medisin og naturvitenskap: Medisinsk og Matematisk – naturvitenskapelig fakultet

vitenskapelig ansatt som arbeider med Latin-Amerika over tid har forsket på mange ulike men relaterte tema (se vedlegg 6.2.1).

Regional kompetanse og samarbeid

UiO har i dag bygd opp kompetanse på alle de viktige regionene i Latin-Amerika. Forskerne har forskningserfaring, kontakter og samarbeid fra flere land og regioner i Latin-Amerika. Flest kontakter eller samarbeid er etablert i Brasil (20), mens Guatemala (13), Argentina (12), Chile (11) og Mexico (11) følger på de neste plassene. Legger man et regionalt perspektiv til grunn viser det seg at flest har hatt fokus på "El Cono Sur", dvs. Argentina, Brasil, Chile og Uruguay (30), Mellom-Amerika (23), Andes-regionen (11), Colombia & Venezuela (9), og Karibien (5).

Nasjonalt samarbeider MEDNAT-miljøene med andre innen sitt fagfelt, enten innen universitets- og høgskolesektoren eller instituttsektoren. På HUMSAM-området har norsk Latin-Amerika-kompetanse lenge vært fragmentert og uoversiktlig. I Oslo-området opprettet derfor 23 forskere innen humaniora og samfunnsfag fra UiO, HiO og instituttsektoren, i desember 2005 et *Nettverk for Latin-Amerikaforskning*. Det er en møteplass for forskere som arbeider med latinamerikanske temaer og består av stipendiater, faste vitenskapelig ansatte og forskere med doktorgrad.

Rekruttering

Ved UiO er det for tiden svak rekruttering til Latin-Amerikaforskning i forhold til det forholdsvis høye tallet seniorforskere på feltet. Denne kartleggingen viser at det er 11 stipendiater som forsker på empiri fra Latin-Amerika innen ulike fagområder. Fem av disse er rekruttert fra Latin-Amerika, to av dem med stipend gjennom Kvoteordningen. På spansk og portugisisk som opplever stor studenttilstrømming, finnes det for eksempel ingen stipendiater som arbeider med latinamerikansk språk og litteratur. Doktorgradskandidater fra UiO med Latin-Amerika-kompetanse har fått stillinger ved Universitetet i Tromsø, Høgskolen i Oslo, og i instituttsektoren.

Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB)

I tillegg til Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB) omfatter Latin-Amerikaforskningsmiljøet på Ås: Bioforsk og Norsk institutt for skog og landskap. Totalt er det kartlagt 26 forskere, hvorav de fleste innenfor de naturvitenskapelige disiplinene.

UMB har 12 Latin-Amerikaforskere som arbeider med sosialantropologi (1 forsker) og akvakultur (5 forskere). Ved Institutt for naturforvaltning (INA) er det 6 forskere som jobber med ulike temaer innen skogforvaltning, naturforvaltning, tropisk økologi og akvakultur. INAs satsingsområder er analyse av naturbasert verdikjeder, effekter av klimaendringer, bioøkonomisk modellering og analyse, naturressursforvaltning, tropisk økologi utmarkbasert næringsutvikling, bevaringsøkologi, og miljøforstyrrelser og økologiske endringsprosesser. Forskere ved INA har erfaring fra Mexico, Costa Rica, Brasil, Guatemala, Nicaragua og Chile.

NORAGRIC har spesifikk Latin-Amerika kompetanse innenfor fagområdet internasjonale miljø- og utviklingsstudier, med fokus på Mellom-Amerika, Ecuador/Andes-området og

Brasil. Noragric har studentutvekslingsavtaler med Earth University og CATIE i Costa Rica, og har i 2007 innledet et institusjonelt samarbeid med ISA – Instituto Socio-Ambiental i Brasil, med sikte på felles forskningsprosjekter, feltarbeid for Masterstudenter og fredskorpsutveksling.

Bioforsk

Bioforsk har 10 forskere med Latin Amerika kompetanse, som jobber ved to forskningsentra; Bioforsk Plantehelse og Bioforsk Jord og miljø. Bioforsk har utpekt Latin-Amerika som et spesifikt satsningsområde, og har etablert en faggruppe som arbeider for å etablere flere forsknings- og utviklingsprosjekter spesielt innenfor plantevern, jord- og miljøfag og økologisk landbruk. Bioforsk Latin-Amerika arbeid har fram til nå vært konsentrert om produksjon av mat og fôrvekster som gir helse og miljøgevinster gjennom redusert bruk av kjemiske plantevernmidler. Gjennom sitt forskningsfaglige samarbeid med Latin Amerika konsentrerer Bioforsk seg om land og institusjoner både med lav og høy forskningsfaglig kompetanse og forskersamarbeid, studentutveksling, forskerutdanning og kursvirksomhet er viktige elementer. Forskningsfokuset vil i fremtiden i tillegg rette seg mer mot jord- og vannfaglig miljøforskning samt fattigdomsreduksjon gjennom spørsmål knyttet til produksjon av mat og forvaltning av naturressurser.

Forskere ved Bioforsk har erfaring fra Mexico, land i Central Amerika, Peru, Nicaragua, Colombia, Brasil og Uruguay.

Bioforsk har initiert forsknings og studentutvekslingsavtaler mellom CATIE (Tropical Agricultural Research and Higher Education) og UMB og mellom landbruksfakultetet av Sao Paulo University, ESALQ, i Brasil.

Skog og Landskap/Norwegian Forestry Group (NFG)

Skog og Landskap/Norwegian Forestry Group (NFG) har i dag 4 forskere/ansatte som jobber med ulike tema innen skogforvaltning, skogbruk, biologisk mangfold, skadebekjemping, avskoging, biodrivstoff, skogbrann og arealplanlegging/GIS. Skog og landskap/NFG har de senere årene spesielt rettet sin innsats mot å utvikle effektiv bekjempelse av barkbiller, samt kompetanseoppbygging i furuskogsområdene i Belize, Guatemala, Honduras, El Salvador og Nicaragua.

NFG har vært med på å utvikle en forvaltningsplan for Montecristo Tri-national Park (grenseområdet Honduras, El Salvador, Guatemala) samt gjennomført flere utredninger i hele Sentral Amerika samt i Venezuela innen skogpolitikk og bærekraftig utvikling. NFG har samarbeidet og holder på å videreutvikle samarbeid med forvaltningen og sentrale utdanningsinstitusjoner i Mellom Amerika (f.eks MNREI (Belize), ESNACIFOR, COHDEFOR (Honduras) INAB, CONAP, UVG (Guatemala), INAFOR, UNA (Nicaragua). Det er etablert et kontaktnett mot CATIE, INBio, Earth University og IUCN (Costa Rica) samt med INIA (Uruguay) og EMBRAPA systemet (Brasil).

Høgskolen i Oslo (HiO)

Ved Høgskolen i Oslo er det tre personer som arbeider med Latin-Amerikaforskning. Fagområdet er fordelt med en forsker som arbeider med politikk (demokrati og politisk

deltakelse) i Mexico, og to forskere som arbeider med journalistikk i Colombia, Guatemala, Peru, Mexico og Nicaragua.

FAFO

FAFO har en Latin-Amerikaforsker som arbeider med politikk/sosialantropologi/økonomi på Haiti.

Fridtjof Nansens Institutt (FNI)

Fridtjof Nansens Institutt (FNI) har kun en forsker (0,1 årsverk) som arbeider med Latin-Amerika forskning innen fagområdet jus (patentrett) i Argentina og Brasil.

Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI)

Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI) har fire forskere som arbeider med Latin-Amerika forskning innen fagområdene; politikk og samfunnsforhold (2 forskere) og samfunnsøkonomi (2 forskere). Forskningen er primært rettet mot Brasil og Mexico.

Institutt for Fredsforskning (PRIO)

Institutt for fredsforskning (PRIO) har tre forskere som arbeider med valgprosess/demokrati, konfliktløsning og økonomi rettet mot Guatemala og Haiti.

Norsk institutt for by- og regionsforskning (NIBR)

Norsk institutt for by- og regionsforskning (NIBR) har fire Latin-Amerika forskere som arbeider med politikk, økonomi/samfunnsspørsmål og miljø. Arbeidet er rettet mot hele regionen, men primært Bolivia og Brasil.

Norsk institutt for vannforskning (NIVA)

Norsk institutt for vannforskning (NIVA) har 10 Latin-Amerikaforskere. Arbeidet er primært rettet mot Venezuelas olje og gass virksomhet. NIVA har vært tungt inne i Venezuela helt siden offshoreutbyggingen startet, både som rådgiver for Petroleos de Venezuela SA (PDVSA) og som prosjektdeltaker og ekstern assessor/rådgiver for nasjonale universiteter og konsulenter som til nå har utført miljøundersøkelsene offshore. NIVA kunnskapsoverføring er basert på Norges erfaring fra Nordsjøen og hvordan miljøutfordringene innen olje- og gassindustrien kan møtes.

De miljørettede forskningsinstitusjonene; Norsk institutt for by og regionsforskning (NIBR) og Norsk institutt for vannforskning (NIVA) er sammen med: Senter for klimaforskning (CICERO), Norsk institutt for luftforskning (NILU), Transportøkonomisk institutt (TØI), Norsk institutt for naturforskning (NINA), Meteorologisk institutt (met.no), Institutt for geofag (UiO), Norges Vassdrags og Elektrisitetsvesen (NVE) samlokalisert og koordinert under CIENS.

3.1.3 Universitetet i Tromsø

Universitet i Tromsø (UiT) har totalt 12 forskere som arbeider med Latin-Amerikaforskning.

Forskningen er innen fagområdene; sosialantropologi (1 forsker), statsvitenskap (3 forskere), bistand (2 forskere), språk/litteratur (3 forskere), religion (1 forsker), arkeologi (1 forsker) og fiskeri (1 forsker). Forskningen er primært rettet mot Argentina, Belize, Bolivia, Chile, Costa Rica, Cuba, El Salvador, Guatemala, Mexico og Nicaragua.

Universitetet i Tromsø har nylig etablert spansk som studie- og forskningsfag ved Det humanistiske fakultet. Senter for miljø- og utviklingsstudier (SEMUT) ved UiT har i flere år hatt samarbeidsprosjekter med universiteter i Nicaragua, Guatemala, Chile og Argentina. Siden 1999 har UiT, gjennom støtte fra Nasjonalt program for forskning og utdanning (NUFU) hatt samarbeidsprosjekt med Universidad de las Regiones Autónomas de la Costa Caribe Nicaragüense (URACCAN) i Nicaragua og Universidad San Carlos de Guatemala (USAC) i Guatemala. De to samarbeidsprosjektene med USAC og URACCAN har engasjert flere forskere på UiT, og det er nå opparbeidet en betydelig kompetanse på urfolksprosjekt i Mellom-Amerika. UiT. Forskning på urfolksproblematikk i nordområdene har vært særlig rettet mot etniske relasjoner, politisk deltakelse, helse, religion, fattigdom og kultur, og har involvert forskere fra forskjellige miljøer: sosiologi, religion, statsvitenskap, sosialantropologi, samiske studier, medisin, fiskeri og historie.

Geografisk har UiT hatt mest fokus på land i Mellom-Amerika, og da spesielt Guatemala, Nicaragua, Mexico og Belize. Denne forskningen har vært rettet mot urfolksproblematikk, hvor spesielt forskere innen samfunnsvitenskapen og fiskeri har vært involvert. I Sør-Amerika har UiT hatt fiskeriprosjekter i Chile, samt et arkeologiprojekt i Argentina.

3.1.4 NTNU

NTNU har totalt 11 forskere som arbeider med Latin-Amerikaforskning. Hovedtyngden av forskningen er rettet mot matematikk (8 forskere). I tillegg drives det med forskning innen sosialantropologi (1 forsker), medisin (1 forsker) og geologi/arkeologi (1 forsker). Arbeidet er rettet mot Argentina, Colombia, Nicaragua, Chile, Panama, Bolivia, Ecuador, Uruguay og Mexico.

I Panama har NTNU hatt samtaler med kulturminnemyndighetene om undervannsregistrering av vrak mv; med et pilotprosjekt på Karibia-kysten. I Chile og Argentina har de utført dypvannsregistreringer basert på egne erfaringer fra bl.a. Ormen Lange utbyggingen på Romsdalskysten. På dette feltet er NTNU blant de ledende på verdensbasis. I tillegg arbeider NTNU med registrering og studier av offergaver og cave art i cenotes på Yucatan samt registrering og undersøkelse av maritimt relaterte kulturminner langs nordkysten av Yucatan, herunder undervannsundersøkelser av vrak og havneanlegg. Dette er delprosjekt i det lokalt styrte prosjektet "Mayas above and under water". Prosjektet er med på å bygge opp NTNUs ekspertise på Maya-kulturen.

3.1.5 Høgskolen i Telemark

Høgskolen i Telemark har en forsker som arbeider med en doktorgrad på spansk og portugisisk litteratur (fredsprosesser, demokrati og modernisering av staten, sosial utvikling og regionale integrasjon) i hele Latin-Amerika med spesielt fokus på Colombia og Mexico.

4 Vurdering av alternative modeller

4.1 Forutsetninger og mål

I vurdering av mulige modeller har arbeidsgruppen lagt følgende forutsetninger til grunn:

- (a) Det finnes et voksende og udekket behov for kunnskap om Latin-Amerika.
- (b) Det finnes i dag betydelige kunnskapsmiljøer i Norge på Latin-Amerika. En ny modell må ta utgangspunkt i disse miljøene både geografisk og faglig, og bygge på dem eller på annen måte dra nytte av og integrere dem i et helhetlig perspektiv.
- (c) En ny modell må legge til rette for å styrke kompetansen på de områdene der behovet er størst, sett fra brukernes side (behovsbasert).
- (d) En ny modell skal være så kostnadseffektiv som mulig.

En mer helhetlig organisering skal tjene tre formål:

- Stimulere til levedyktige fagmiljøer og eventuelt etablering av nye i lys av behov for langsiktig og relevant kunnskap.
- Stimulere til økt samarbeid mellom fagmiljøene på feltet (øke tilgjengeligheten til kompetanse i miljøene).
- Stimulere til bedre kontakt mellom kunnskapsmiljøene ved forsknings- og høyere utdanningsinstitusjoner og brukermiljø i næringsliv, offentlig forvaltning og blant frivillige organisasjoner.

Med dette som utgangspunkt har arbeidsgruppen skissert fire ulike organisasjonsmodeller, som innebærer ulik grad av formalisert samarbeid og etablering av nye organisatoriske enheter.

De fire modellene som er skissert nedenfor vil kunne styrke kunnskapsmiljøet i Norge på ulike måter:

1. Nasjonalt nettverk
2. Temabaserte, regionale nettverk
3. Regionale, institusjonsbaserte nettverk
4. Nasjonalt institutt

I vurderingen av de ulike modellene, har arbeidsgruppen sett at flere tiltak vil være mer eller mindre uavhengige av modell. Dette er tiltak som kan gjennomføres i alle modellene. I de følgende avsnitt er modellene beskrevet og analysert, etter først å ha drøftet mulige modelluavhengige tiltak.

4.2 Modelluavhengige oppgaver

Uavhengig av modell kan det iverksettes ulike tiltak for å styrke Latin-Amerika kompetansen i Norge. Arbeidsgruppen har forutsatt at alle modellene vil innebære visse organisatoriske grep som vil gi bedre koordinering og samhandling. I tillegg må det stilles virkemidler til

rådighet for å øke forskningen på Latin-Amerika dersom det skal skje en reell styrking av kompetansen.

Det forutsettes at oppbygging av en permanent Latin-Amerika kompetanse i Norge har som mål å utvikle bedre og mer tilgjengelig kunnskap for brukerne. Arbeidsgruppen mener det i valg av modell bør legges vekt på å få mest mulig faglig aktivitet igjen for pengene. Det bør derfor velges en modell som minimerer de administrative kostnader, kanaliserer mest mulig ressurser til å styrke dagens kompetanse både i forhold til temaområder og land og utløser initiativ og satsing fra de berørte fagmiljøer og institusjoner.

Grunnforskning

Forskningsmiljøene har behov for ressurser til å opparbeide, vedlikeholde og videreutvikle kunnskapen og brukermiljøene har behov for forskningsbasert kunnskap. Ut fra de forutsetningene og målsettingene som er gitt, vil nasjonale forskernettverk lettest og mest effektivt kunne etableres rundt *et forskningsprogram* øremerket Latin-Amerikaforskning. NFR har et veletablert og godt fungerende apparat for å håndtere forskningsprogram og søknadsprosesser. Relevans og brukerorientering sikres på sin side gjennom at slike forutsetninger legges inn i betingelsene for tildeling av midler. Gjennom konkurransen om forskningsmidler vil de bærekraftige og sterke miljøene bli mer synlige, og gis sjansen til å bli enda bedre. Prosjektene vil gjerne ha lengre varighet (3-5 år), men også mer spesifikke kunnskapsbehov på utvalgte tema kan dekkes ved egne dedikerte doktorgrads- og mastergradsstipender.

Forskningsbasert tjenesteyting (oppdragsforskning)

Forskningsbasert tjenesteyting (oppdragsforskning og evt. rådgivning kan ytes på ulike måter). Enkeltforskere, uavhengig av hvilke miljøer de er knyttet til, kan påta seg rollen som foredragsholdere og rådgivere for brukermiljøer. Oppdragsforskning og forskningsbaserte tjenester (konsulentvirksomhet) kan utføres av de miljøer som utfører det, for eksempel sentre ved universitetene eller forskningsinstitutter.

Utdanning

Muligheten for å få etablert både forskning og rådgivningstjenester på høyt nivå, vil avhenge av kapasiteten i det høyere utdanningssystemet til å utdanne kvalifiserte personer som kan rekrutteres til forskningsinstitutter og konsultentselskaper. Det er derfor viktig at det kan etableres både varige og fleksible utdanningstilbud som kan møte forskjellige og varierte behov.

4.2.1 Forskningsprogram

Det bør opprettes et forskningsprogram avgrenset til Latin-Amerika. Forskningsprogrammet bør være åpent når det gjelder aktuelle temaer og land innen regionen, og (skal som i dag) administreres av NFR.

Målsettingen med programsatsingen bør være:

- Forskning på relevante temaer/områder.
- Langsiktig kompetansebygging.

- Etablere varige forskningsmiljøer til nytte for brukerne – klynger av relevant kompetanse.
- Aktiv formidling til allmennheten for å opplyse i den offentlige debatten.
- Godt samarbeid i forskningsmiljøene på tvers av fag og institusjoner.
- Gode diskusjonsfora tilrettelegges av programmet.

Forskningsprogrammet kan ha både tematiske og geografiske tyngdepunkt, men må samtidig være åpent for nye ideer, faglig utvikling og utviklingen av forskningsbehov blant brukerne. Forskningsprogram bør plasseres organisatorisk under NFR som har ansvar for de internasjonale samarbeidsprogrammene. Arbeidsgruppen mener det er behov for å inngå rammeavtaler med NFR rundt forskningsprogram for en periode av 7 – 10 år. Gruppen tenker seg at programmet minimum bør ha et årlig budsjett på 20 millioner kroner, dvs. 140 – 200 millioner kroner totalt avhengig av programmets varighet.

4.2.2 Utvekslingsprogram

I tillegg til forskningsprogrammet bør det etableres utvekslingsprogram for studenter og forskere. Programmet kan administreres av UD, KD eller NFR. En kan eventuelt etablere et separat studentutvekslingsprogram under Senter for internasjonalisering av høyere utdanning (SIU). Et utvekslingsprogram kan ha en størrelse på 3-5 millioner kroner over 5 år.

Utvekslingsprogrammet skal styrke muligheten for gjensidig kontakt, gi norske forskere og studenter førstehånds kunnskap om Latin-Amerika og om latinamerikanske forskningsmiljøer på eget fagfelt. Samtidig vil latinamerikanske studenter og forskere kunne formidle førstehånds kunnskap direkte til norske miljøer samtidig som de kan bidra til inspirasjon og fornyelse i de miljøene der de oppholder seg.

- Det bør opprettes utvekslingsprogram for gjesteprofessorat; dvs. rullerende gjesteprofessorat mellom Norge og Latin-Amerika over en periode på for eksempel 5 år, som vil kunne tjene som kime til større forskeraktivitet. Gjesteprofessoratet bør primært innehas av en anerkjent forsker fra Latin-Amerika.
- Stipendprogram/masterprogram bør opprettes med tanke på fremtidig rekruttering for å fremme interesse for forskning på feltet.

4.2.3 Koordineringsfunksjon

Etablering av et permanent kunnskapsmiljø på Latin-Amerika vil medføre behov for en nasjonal koordineringsfunksjon. Uavhengig av den organisasjonsform som velges, vil det være behov for en koordineringsfunksjon som kan være en felles adresse, et møtepunkt, en informasjonsformidler og en formidler av initiativ og ideer til prosjekter og nye satsinger.

Avhengig av organiseringsform vil det som et minimum være behov for å etablere en koordinatorstilling. En forutsetning for god koordinering er at det finnes en kontinuerlig oppdatert database med oversikt over kunnskapsmiljøene. Koordineringen må skje langs to akser: 1) mellom kunnskapsmiljøene og 2) mellom kunnskapsmiljøer og brukermiljøer. Koordineringsfunksjonen er i utgangspunktet tenkt som en administrativ, koordinerende og tjenesteytende virksomhet som har tett kontakt med fagmiljøer og brukermiljøer. Nærhet til sentrale fagmiljøer bedrer koordinatorens evne til å fungere godt, og koordinatorfunksjonen bør lokaliseres i tilknytning til et etablert fagmiljø.

- Det bør etableres en felles internettnettportal for Latinamerika-kompetanse, en database med relevant informasjon, f.eks. forskningsområder (tema, spesialiseringsfelt etc), oversikt over forskere, norske og utenlandske publikasjoner, seminarer etc. Internettportalen må holdes oppdatert og kunne ivareta omverdenens interesser. Portalen må bli allment anerkjent og et synlig punkt for utenverdenen.

4.2.4 Styrking av eksisterende fagmiljøer

Latin-Amerika satsingen må forankres i eksisterende forskningsmiljøer. Universitetene har i dag relativt få ansatte som arbeider med Latin-Amerikaforskning på heltid. Antall Latin-Amerikaforskere i Norge (pr.01.07.2007) er 264 forskere. Av disse er det i Bergensmiljøet 10,2 faste stillinger og i Osloområdet cirka 5 faste stillinger som er øremerket Latin-Amerika. Øvrig Latin-Amerikaforskning er i større grad avhengig av enkeltforskeres interesse, og gir derved mindre langsiktighet i kunnskapsutviklingen og mindre forutsigbarhet for brukerne. Stabiliteten til forskningsmiljøene er i stor grad avhengig av tilgangen til forskningsmidler. Her vil forskningsprogrammet som er foreslått være et sentralt element. Samtidig vil etablering av relevante undervisningstilbud være et annet vesentlig element i utviklingen av varig kompetanse. I den grad slike tilbud er attraktive for studentene er de også til en viss grad selvfinansierende fordi institusjonene finansieres delvis etter antall produserte studiepoeng. Tiltrekkende studietilbud genererer dermed ressurser til å finansiere nye faste vitenskapelige stillinger. Gode og stabil kompetanseutvikling styrkes også ved at institusjonene der miljøene finnes er villige til å satse. Prioritering og satsingsvilje fra miljøenes egen side er også en viktig faktor som vil danne grunnlaget for fremtidig etablering av flere permanente stillinger og mer forutsigbar forskning og kunnskapsutvikling.

Arbeidsgruppen foreslår følgende:

- Det bør etableres flere faste stillinger planlagt knyttet til utdanningssted. I stor grad finnes kompetansen i dag, men det er ressursknapphet og det er få faste stillinger/stipendiater tilgjengelige. Ved å opprette faste stillinger med kompetanse på Latin-Amerika kan man utdanne flere studenter på master- og doktorgradnivå.
- Kunnskapsmiljøene må sette fokus på kompetansebygging og rekruttering av fremtidige forskere (stipendiater, førsteamanuensis etc.)
- Det er behov for post.doc stipend og doktorgradstipend innenfor flere områder, støtte til samarbeidsprosjekt mellom norske og latinamerikanske forskningsmiljøer. Stipendprogram/masterprogram med tanke på fremtidig rekruttering for å fremme interesse for forskning på feltet.
- Det bør etableres flere nettverksgrupper/møteplasser nasjonalt som driver med tverrfaglig forskning, og som arrangerer kurs/seminar etc.
- Det bør i større grad enn i dag arrangeres etter- og videreutdanning, hospiteringsordninger (studenter ute i feltarbeide som får veiledning) og traineestillinger.

Det er viktig å skape et miljø som stimulerer til bedre samarbeid mellom universitetene, høyskolene, instituttene (FNI, CMI etc.) men også i forhold til næringslivet. Arbeidet må organiseres slik at interesse mobiliseres og kompetansen bygges opp på lang sikt. Gjennom forskning vil man bedre forstå det politiske, økonomiske, kulturelle og teknologiske potensialet som ligger i et tettere samarbeid, både for land i Latin-Amerika og for Norge.

4.2.5 Finansiering

De ulike modeller finansieres gjennom grunnbevilgning, forskningsbasert tjenesteyting (oppdragsvirksomhet), programmidler og gjennom øremerkede midler. Mens innslaget av offentlig finansiering vil være størst når det gjelder finansiering av langsiktige prosjekter, kan brukerne bli en viktigere finansieringskilde når det gjelder tematisk definerte stipendier. Finansieringsformen bør være langsiktig og gjelde for en periode fra 7 – 10 år, og det bør inngås avtaler mellom institusjoner og næringsvirksomheter.

Finansieringen av forskning og samarbeid med Latin-Amerika ser i dag ut til å bestå av mange relativt små bevilgninger. Det er ikke mulig å anslå noe samlet beløp. Som eksempel kan vi nevne NUFU programmet har hatt stor betydning for kontakter som er etablert mellom norske fagmiljø og fagmiljø i Mellom-Amerika. Til sammen er det fordelt 37,5 millioner ; med 2 millioner til Universitetet i Oslo og NHH for samarbeid i Costa Rica i første programperiode, 30 millioner til Universitetet i Oslo, NHH og Universitetet i Tromsø til samarbeid med institusjoner i Costa Rica, Guatemala og Nicaragua i 1996-2001, og 5,5 millioner til Universitetet i Tromsøs samarbeid med Guatemala inneværende periode.

Det store flertallet av samfunnsvitere og humanister har hovedsakelig fått sin forskning finansiert gjennom bevilgninger fra NFR, eller gjennom ordinære bevilgninger fra universitetene. Enkelte forskere har også mottatt støtte fra private organisasjoner, mens andre har fått finansiering fra UD. Geofag-miljøet har f.eks mottatt bistandsmidler til forskning på naturkatastrofer i Mellom-Amerika fra både Norge og Sverige.

Ulike aktuelle finansieringsformer kan inndeles i:

- *Grunnfinansiering / basisbevilgning*; til drift.
- *Forskningsbasert tjenesteyting / oppdragsvirksomhet*; for kjøp av kompetanse på ulike temaområder. (Eks. i form av rammeavtale med NORAD). Forskningsbasert tjenesteyting kan være å gjennomføre evalueringer, forskningsbaserte utredninger, rådgivning etc. til offentlige myndigheter, næringslivet etc. Det enkelte oppdrag vil være en god inntjeningskilde og det vil være naturlig at det er brukerne som etterspør slike tjenester i markedet som må finansiere denne virksomheten.
- *Programmidler*; Forskningsprogram tenkes som i dag finansiert i regi av NFR. NFR får midler fra departementene (KD, UD, m.fl) og velger prosjekter som får støtte etter faglige vurderinger av søknader. Støtte fra Forskningsrådet gis med såkalte programmidler dvs støtte via ordinær utlysning.

4.3 Modell 1: Nasjonalt nettverk

4.3.1 Beskrivelse av modellen

Den minst formaliserte formen for organisering av et styrket kunnskapsmiljø vil kunne skje i form av et nasjonalt nettverk, der flere eller alle eksisterende miljøer kan ta del.

Formålet med denne modellen er å aktivere og knytte sammen forskere og kompetansemiljøer og gjøre dem mer synlige og tilgjengelige for eksterne brukere. I tillegg til de modelluavhengige tiltakene som er nevnt ovenfor (pkt. 4.2) foreslås følgende tiltak:

- *En felles koordinerende og informerende instans*, i form av et sekretariat eller lignende. Sekretariatet måtte være en selvstendig organisatorisk virksomhet, underlagt et styringsorgan med representasjon fra f.eks. bevilgende myndigheter, brukere og miljøene selv. Sekretariatets rolle ville være å fronte miljøet utad under en felles profil, være mottaker og formidler av henvendelser utenfra, etablere møteplasser for deltakere i nettverket - også med brukere/oppdragsgivere -, vedlikeholde oversikt over og informere om kunnskap og deltakere i nettverket, evt. drifte en egen internettportal osv.
- *En profil utad*, som kommuniserer til brukere, oppdragsgivere og allmennheten hva nettverket representerer og kan tilføre av kunnskap i ulike former.

4.3.2 Organisering

Nettverkstankegangen forutsetter synliggjøring og koordinering av medlemmene i nettverket. Det er derfor viktig at det etableres et nettverkssekretariat som kan knytte kunnskapsmiljøene sammen og fremme kontakten mellom brukermiljøene og kunnskapsmiljøene.

Størrelsen på et nettverkssekretariat vil en måtte definere ut fra oppgaveporteføljen, men i utgangspunktet ser arbeidsgruppen for seg et lite sekretariat bestående av to personer, en faglig og en administrativ. Det viktigste er at sekretariatet settes i stand til å utføre de grunnleggende oppgavene tilfredsstillende. En vesentlig del av sekretariatsfunksjonen og en forutsetning for effektiv koordinering og profilering, er at det finnes en kontinuerlig oppdatert database med oversikt over kunnskapsmiljøene. Sekretariatet er i utgangspunktet tenkt som en motiverende, koordinerende og tjenesteytende instans som har tett kontakt med alle fagmiljøer og brukermiljøer.

Arbeidsgruppen mener at det bør stilles krav om forskerkompetanse (doktorgrad) til innehaver av stillingen som koordinator/daglig leder, stillingen bør utlyses på åremål (6 års stilling). Koordinator/daglig leder bør ha Latin-Amerika som sitt primære forskningsfelt, og det bør innebære mulighet for egen forskning i stillingen. I tillegg bør det ansettes en person som kan ta seg av administrative oppgaver, bl.a. oppdatering og drift av databasen.

Sekretariatets oppgaver vil være:

- drift og vedlikehold av en database med oversikt over kunnskapsmiljøene
- informasjon om pågående forskning
- formidling av kontakt mellom forskningsmiljøer og enkeltforskere
- formidling av kontakt mellom forsknings- og brukermiljøer
- informasjon om aktuelle faglige aktiviteter av interesse for nettverket
- arrangere større seminarer/kurs på nasjonalt nivå for hele eller deler av nettverket.

Det må tas stilling til hvor sekretariatet skal ligge. Det kan være kostnadseffektivt og gi faglige fordeler å legge det til et fagmiljø med betydelig Latin-Amerikakompetanse som for eksempel UiB eller UiO. Et sekretariat bestående av to personer vil få en meget krevende oppgave om det alene skal fungere som ”motiverende, koordinerende og tjenesteytende instans med tett kontakt med alle fagmiljøer og brukermiljøer”. Sekretariatet vil trenge en ressursbase både faglig og administrativt, og samspillet mellom sekretariatsfunksjonen og et aktivt forsknings- og undervisningsmiljø vil kunne gjøre det mer attraktivt.

4.3.3 Finansiering

Et nasjonalt nettverk finansieres dels gjennom institusjonenes finansiering av vitenskapelige stillinger, dels gjennom langsiktige forskningsprogrammer (NFR, EU) og dels gjennom kortsiktige forskningsoppdrag (forskningsbasert tjenesteyting/oppdragsvirksomhet). Mens innslaget av offentlig finansiering vil være størst når det gjelder finansiering av langsiktige prosjekter, kan brukerne bli en viktigere finansieringskilde når det gjelder tematisk definerte stipendier til mastergradsstudenter.

Finansiering utover grunnpakken beskrevet under pkt. 4.2.5 vil innebære lønnsutgifter til et nettverkssekretariat bestående av en koordinator/daglig leder og en administrativ støtteperson. Administrative kostnader stipuleres til en gjennomsnittskostnad pr. ansatt på kroner 800.000 inkl. sosiale kostnader (1,6 mill kroner).

4.3.4 Analyse av modellen

Et nasjonalt nettverk innebærer at det etableres et nettverkssekretariat med en begrenset fast stab på minimum to personer (en daglig leder/fagperson og en administrativ støtteperson).

Modellen legger vekt på at nye ressurser i størst mulig grad kan brukes på faglig aktivitet innen nettverket. Fagmiljøene og styrkingen av dem utgjør motoren i nettverket, mens ressursene til koordinering og administrative funksjoner holdes på et relativt lavt nivå.

Sterke sider

- Bidrar til å samle og aktivere et fragmentert forskningsmiljø.
- Gir en adresse for brukere, oppdragsgivere og allmennheten.
- Bygger på de eksisterende miljøer, krever ingen grunnleggende endringer i dagens organisering.
- Gir fleksibilitet og mulighet for økt aktivitet ved hjelp av dagens miljøer.
- Kostnadseffektiv og lite byråkratisk.

Kritiske sider

- Suksess avhenger av oppslutning om nettverket.
- Tilgangen til tjenester er begrenset til det nettverkets deltakere er i stand til å gi – ingen ny virksomhet.
- Modellens suksess avhengig av at det finnes fagmiljøer som er sterke nok til å gi nettverket faglig energi.
- Koordinering av nettverket avhenger av at sekretariat greier å være det koblingspunktet som miljøene krever.

Konklusjon

Et nasjonalt nettverk (modell 1) vil i stor grad innfri målet om å styrke kompetansemiljøet på Latin-Amerika i Norge. Arbeidsgruppen mener at målsettingen om å få til bedre samhandling og koordinering mellom de ulike fagmiljøene vil bli godt ivaretatt.

Økonomisk vil modell 1 medføre en fast årlig lønnskostnad på kroner 1,6 mill kroner inkl. sosiale kostnader.

4.4 Modell 2: Temabasert nettverk

4.4.1 Beskrivelse av modellen

Et temabasert nettverk bygger på eksisterende kunnskapsmiljøer ved å inndeles forskningen i fem temaområder:

- (1) Politikk
- (2) Språk/litteratur/kultur
- (3) Økonomi/næringsliv/samfunnsforhold
- (4) Helse/miljø og
- (5) Naturforhold/teknologi

De viktigste elementene i et temabasert nettverk ville være:

- En felles *koordinerende leder* for hvert temaområde som innebærer at fem personer får ansvar for å koordinere aktiviteter som å arrangere seminar, kurs, oppdatere database etc. Disse koordinatorene vil danne en styringsgruppe som skal fronte det samlede kunnskapsmiljøet utad under en felles profil. Den enkelte koordinator som har ansvar for et temaområde vil være mottaker av og formidle henvendelser utenfra, etablere møteplasser for egen gruppe (også med brukere/oppdragsgivere), vedlikeholde oversikt over deltakere og gi informasjon utad om arbeidet.
- *Profil utad* blir ivaretatt gjennom de fem koordinatorstillingene. Brukerne får tilgang til den felles internettportalen som vil kunne gi informasjon om hvem som har ansvar for hva innen de ulike tema. Drift av felles portal gjennomføres av den enkelte koordinator for eget område.

4.4.2 Organisering

Et temabasert nettverk innebærer at de eksisterende kunnskapsmiljøene inndeles i fem temaområder; politikk, språk/litteratur/kultur, økonomi/næringsliv/samfunnsforhold, helse/miljø og næringsforhold/teknologi. Hvert område får en koordinator/leder som vil få ansvar for å styrke og samle forskningen knyttet til aktuelle fagområder innenfor ulike tema:

- (1) *Politikk/forvaltning*: 51 forskere (19,3 %). Hovedtyngden av forskerne er plassert ved UiO (19 forskere), UiB (11 forskere) og UiT (6 forskere). I tillegg har PRIO (3 forskere), CMI (3 forskere), NIBR (3 forskere), NTNU (1 forsker), UMB (1 forsker), HiO (1 forsker), NUPI (2 forskere) og FAFO (1 forsker).

- (2) *Språk/litteratur/kultur*: 45 forskere (17 %). Hovedtyngden av forskere finnes ved UiB (30 forskere) og UiO (6 forskere). I tillegg har UiT (3 forskere), NHH (3 forskere), HiO (2 forskere) og HiT (1 forsker).
- (3) *Økonomi/næringsliv/samfunnsforhold*: 45 forskere (17 %). Hovedtyngden av forskere er plassert ved UiO (23 forskere) og UiB (12 forskere). I tillegg har UiT (2 forskere), NUPI (2 forskere), NTNU (1 forsker), HiB (1 forsker), NHH (1 forsker), CMI (1 forsker), Fiskeriforsk (1 forsker) og FNI (1 forsker).
- (4) *Helse/miljø*: 22 forskere (8,3 %). Hovedtyngden av forskere finnes ved UiB (10 forskere) og UiO (9 forskere). I tillegg har NTNU (1 forsker), Fiskeriforskningsinstituttet (1 forsker) og NIBR (1 forsker).
- (5) *Naturforhold/teknologi*: 101 forskere (38,3 %). Hovedtyngden av forskerne er plassert ved UiB (29 forskere), UMB (25 forskere), UiO (18 forskere), NIVA (10 forskere), NTNU (8 forskere) og Havforskningsinstituttet (7 forskere). I tillegg har Fiskeriforskningsinstituttet (2 forskere), UiT (1 forsker) og HiB (1 forsker).

En temabasert nettverksmodell innebærer at det etableres fem koordinatorstillinger, en for hvert temaområde. Det bør stilles krav om forskerkompetanse (doktorgrad) til innehaver av stillingen som koordinator/daglig leder, og stillingen bør utlyses på åremål (6 års stilling). Koordinatorene bør være tilknyttet et institutt/senter med eksisterende Latin-Amerika kompetanse. De vil kunne tilrettelegge for møteplasser for norske forskere og aktivt trekke inn latinamerikanske forskere og internasjonale størrelser innen sine temaområder. Som i den forrige modellen, forutsetter denne at de modelluavhengige tiltakene i form av et forskningsprogram, utvekslingsprogram etableres. Fagmiljøene og styrkingen av dem utgjør motoren i nettverkene, mens ressursene til koordinering og administrative funksjoner her vil betydelig høyere.

Koordinatorrollen innebærer å utføre og stimulere til forskning, samt organisere kurs og spre informasjon.

I tillegg vil koordinatorrollen innebære ansvar for å:

- Bidra til at de ulike miljøer og personer i nettverkene tilknyttet det enkelte temaområdet kan koples sammen
- Være kontaktledd mellom brukere og forskere
- Vedlikeholde database
- Arrangere seminarer/kurs etc. innenfor eget fagområdet
- Informere de ulike miljøer innen temaområdet

En temabasert nettverksmodell vil kunne styrke eksisterende kunnskapsmiljøer innenfor de enkelte temaområder til aktivitet. Koordinatorfunksjonen bør legges til det kunnskapsmiljø som utgjør tyngdepunkt tilknyttet det enkelte temaområdet.

4.4.3 Finansiering

Finansieringsform blir gjennom grunnbevilgning, forskningsbasert tjenesteyting (oppdragsvirksomhet), programmidler og gjennom øremerkede midler fra NFR jf pkt. 4.3.3.

I tillegg vil et temabasert nettverk innebære lønnsutgifter til fem koordinatorstillinger (teamlederne). De fem koordinatorstillingene, beregnes med en gjennomsnittslønn på kroner 900.000 inkl. sosiale kostnader pr. år (4,5 mill kroner).

4.4.4 Analyse av modellen

Arbeidsgruppen mener at et temabasert nettverk i stor grad vil fragmentere den begrensede kompetansen man har i Norge. Temaene kan når de brukes til å dele forskningsmiljøene opp administrativt, virke hindrende og vilkårlig i forhold til flere relevante problemstillinger og det er ofte vanskelig å plassere de ulike fagmiljøene innenfor ett bestemt temaområde, og mange relevante problemstillinger kan bare belyses om forskere med interesse for ulike temaområder arbeider sammen. For eksempel er det flere fagmiljøer som studerer ulike sider ved tema som demokrati og menneskerettigheter eller økonomisk utvikling. Med flere nettverk kan det bli vanskelig å få i gang tverrfaglig forskning på denne typen tema.

Temagruppernes størrelse i antall forskere vil variere fra 22 – 101 forskere fordelt på ulike områder; politikk (51 forskere), språk/litteratur (45 forskere), økonomi/ næringsliv/ samfunnsforhold (45 forskere), helse/miljø (22 forskere) og naturforhold/teknologi (101 forskere).

Et temabasert nettverk vil kunne stimulere til bedre kontakt mellom kunnskapsmiljøene på tvers av institusjonsgrenser rundt felles temaområder, og derved ivareta et nasjonalt perspektiv på tema. På den annen side vil modellen kunne oppheve dagens tverrfaglige kunnskapsklynger og føre til interessekonflikt mellom forskningsinstitusjoner. Det viktige tverrfaglige samarbeidet som fungerer mellom fagmiljøer og enkeltinstitusjoner slik det er tilfelle i for eksempel Bergensområdet i dag, vil kunne bli skadelidende dersom arbeidet organiseres i nasjonale temagrupper.

Spørsmålet er om dette tilfredsstillende de næringspolitiske interesser, utenriks- og utviklingspolitiske interesser og krav til utdannings- og forskerkompetanse. Slik arbeidsgruppen ser det vil de *næringspolitiske interesser* kunne bli ivaretatt gjennom gode informasjonsrutiner og opprettelse av en felles nettportal. Svakheten ved denne organiseringsformen er at det blir flere personer å forholde seg til (flere adressater) enn ved modell 1 (nasjonalt nettverk) som bare har en koordinerende instans. *Utenriks- og utviklingspolitisk* vil et temabasert nettverk kunne gi styrket kunnskap om de enkelte temaområder sett under ett nasjonalt. På den andre siden vil et kritisk punkt være at mye av Latin-Amerikaforskningen er basert på tverrfaglighet/flerfaglighet.

Modellen vil kunne bidra til en konsolidering av forskningen innenfor utvalgte temaområder, men vil samtidig kunne føre til en fragmentering av den begrensede kompetansen man har i Norge, spesielt i tverrfaglige forskningsmiljøer. Temaene kan når de brukes til å dele forskningsmiljøene opp administrativt, virke hindrende og vilkårlig i forhold til flere relevante problemstillinger og det er ofte vanskelig å plassere de ulike fagmiljøene innenfor ett bestemt temaområde. Mange relevante problemstillinger kan dessuten bare belyses om forskere med interesse for ulike temaområder arbeider sammen. Noen fagmiljøer favner flere tema, for eksempel koblingen mellom demokrati, menneskerettigheter og økonomisk utvikling. Oppdelingen i tematiske nettverk kan dermed bidra til å hindre heller enn å stimulere til denne tverrfaglige forskning

Sterke sider

- Bidrar til å styrke forskningen innfor enkelte temaområder.
- Bidrar til tematisk fordypning.
- Bygger på de eksisterende miljøer, krever ingen grunnleggende endringer i dagens organisering.
- Lite byråkratisk.

Kritiske sider

- Mindre kostnadseffektiv.
- Inviterer ikke til tverrtematisk forskning.
- Mindre brukervennlig/flere adressater.
- Suksess avhenger av oppslutning om nettverket.
- Tilgangen til tjenester er begrenset til det nettverkets deltakere er i stand til å gi – ingen ny virksomhet.
- Modellens suksess avhengig av at det finnes fagmiljøer som er sterke nok til å gi nettverket faglig energi.

Konklusjon

Modellen vil innfri målet om å styrke kompetansemiljøet på Latin-Amerika i Norge, og øke samarbeid mellom fagmiljøene, men primært innenfor de enkelte tema. Gjennom en felles nettportal vil kunnskapsmiljøene gjøres synlig for brukerne. Arbeidsgruppen mener at målsettingen om å få til økt samarbeid for både norske og latinamerikanske institusjoner vil kunne bli skadelidende ved etablering av et temabasert nettverk. Utdannings- og forskningsmessig kompetanse på institusjonsnivå vil bli fragmentert. Dessuten er det i mange tilfeller vanskelig å plassere forskere og forskningsmiljø innenfor et enkelt tema.

Økonomisk vil modell 2 få en fast årlig lønnskostnad på 4,5 mill kroner inkl. sosial kostnader.

4.5 Modell 3: Regionale institusjonsbaserte nettverk

4.5.1 Beskrivelse av modellen

Opprettelsen av *regionale institusjonsbaserte nettverk* innebærer at et Latin-Amerikasenter blir fysisk lokalisert der de største kunnskapsklyngene er samlet, og hvor flere eller alle eksisterende miljøer vil kunne delta. Hvert senter vil få ansvar for forskning innen alle temaområdene (politikk, språk/litteratur/kultur, økonomi/ næringsliv/ samfunnsforhold, helse/miljø og naturforhold/teknologi) i egen region.

Formålet med denne modellen er å aktivere og knytte sammen forskere og kompetansemiljøer, og gjøre dem mer synlige og tilgjengelige for eksterne brukere på regional basis. I tillegg til de modelluavhengige tiltakene som er nevnt tidligere foreslås følgende tiltak:

- *Det opprettes to regionale, koordinerende og informerende instanser, i form av et sekretariat eller lignende som er tilknyttet de to største Latin-Amerikamiljøene i Oslo (region øst/sør) og Bergen (region vest/nord). En faglig forskningskoordinatorstilling og en stilling som ivaretar administrative støttefunksjoner etableres i hver region. Det bør opprettes et styringsorgan med representasjon fra bevilgede myndigheter, brukere og miljøene selv deltar. Koordinatorenes rolle ville være å fronte miljøer tilknyttet regionene, være mottakere og formidlere av henvendelser fra NFR og andre brukere, etablere møteplasser for deltakere og brukere/oppdragsgivere i regionen. I tillegg vil koordinator ha ansvar for å vedlikeholde oversikt over og informere om kunnskap og deltakere i regionen, samt drive en felles internettportal for begge regionene.*
- *Profil utad vil være å kommunisere med brukere, oppdragsgivere og allmennheten hva det regionale nettverket representerer og kan tilføre av kunnskap i ulike former.*

4.5.2 Organisering

I denne modellen er aktiveringen og synliggjøringen av kompetansemiljøene regionalt basert. En etablering av de to regionale latinamerika-nettverkene forutsetter koordinering og organisering av nettverkene. Dette innebærer at det etableres to nettverkssekretariat som kan knytte kunnskapsmiljøene nærmere sammen og fremme kontakten mellom brukermiljøene og kunnskapsmiljøene regionalt. Hvert sekretariat vil bli tildelt en koordinatorstilling og en administrativ støttestilling som skal samle miljøene og være et bindeledd mellom forskere og brukere. Det forutsettes at det er et nært samarbeid mellom de to regionale koordinatorene både når det gjelder gjesteforskere/forelesere, organisering av nasjonale konferanser og liknende.

De regionale nettverkene ledes av to koordinatorene i full stilling og som har basis i forskningsmiljøet. Arbeidsgruppen mener at det bør stilles krav om forskerkompetanse (doktorgrad) til innehaver av stillingen som koordinator/daglig leder i hver region, og at stillingene bør utlyses på åremål (6 års stilling). I tillegg bør det i hver region ansettes en person som kan ta seg av administrative oppgaver, bl.a. oppdatering og drift av databasen.

Organiseringen innebærer en dobling av administrasjonen i forhold til hva som kreves i etableringen av et nasjonalt nettverk (modell 1). Størrelsen vil måtte defineres ut ifra porteføljen, men i utgangspunktet ser arbeidsgruppen for seg at det opprettes fire stillinger totalt for å drifte de faglig- og administrative oppgavene som ligger i å etablere to regionale institusjonsbaserte nettverk.

Sekretariatenes oppgaver vil kunne være:

- Bidra til at de ulike kunnskapsmiljøene i og mellom regionene koples sammen
- Drift og vedlikehold av en database med oversikt over kunnskapsmiljøene
- Informasjon om pågående forskning
- Formidling av kontakt mellom forskningsmiljøer og enkeltforskere
- Formidling av kontakt mellom forsknings- og brukermiljøer
- Informasjon om aktuelle faglige aktiviteter av interesse for nettverket
- Arrangere større seminarer/kurs på nasjonalt nivå for hele eller deler av nettverket (samarbeid mellom koordinatorene)

Det bør etableres et styringsorgan bestående av fremtredende personer fra forskningsmiljøene, myndighetene og andre institusjoner med spesiell interesse for Latin-Amerika.

4.5.3 Finansiering

Modell 3 (regionale institusjonsbaserte nettsverk) innebærer en fordobling av utgifter jf modell 1. Økonomisk vil modell 3 medføre en fast årlig lønnskostnad på 3,2 mill kroner inkl. sosiale kostnader.

4.5.4 Analyse av modellen

En regionalisering av nettverket innebærer at det etableres to nettverkssekretariat med en begrenset fast stab på minimum to personer (en daglig leder/fagperson og en administrativ støttestilling) som er tilknyttet et institutt/senter med eksisterende Latin-Amerika kompetanse. Disse vil kunne tilrettelegge for møteplasser for forskerne innenfor de ulike institusjonene og enhetene i regionen og i samarbeid med hverandre, og aktivt trekke inn latinamerikanske og internasjonale forskere som kan være til nytte og glede for miljøet på nasjonalt nivå.

Fagmiljøene og styrkingen av dem utgjør også her motoren i nettverket, mens ressursene til koordinering og administrative funksjoner blir fordoblet i forhold til modell 1 (nasjonalt nettverk).

En etablering av regionale institusjonsbaserte nettverk vil innebære en to-delning av Latin-Amerika kunnskapsmiljøet i Norge. Det kan være kostnadseffektivt og gi faglige fordeler å legge det til de største kunnskapsmiljøene på Latin-Amerika. Det må tas stilling til hvor de to regionale institusjonsbaserte sekretariatene skal lokaliseres.

- (1) Latin-Amerikasenter region øst/sør ville omfatte: UiO, UMB, HiO, HiT, FNI, NUPI, FAFO, PRIO, NIVA og NIBR etc. med totalt 127 forskere. I tillegg bør en søke å rekruttere forskere i Agder etc. Hovedtyngden av forskningen (med utgangspunkt i dagens miljøer) i regionen øst/sør er innen fagområdene; zoologi/botanikk (25 forskere), sosialantropologi (18 forskere), akvakultur (16 forskere), medisin (8 forskere) og språk/litteratur (7 forskere).
- (2) Latin-Amerikasenter region vest/nord ville omfatte: UiB, UiT, NTNU, HiB, NHH, HI, CMI og Fiskeriforskning etc. med totalt 137 forskere. Hovedtyngden av forskningen (med utgangspunkt i dagens miljøer) er innen fagområdene; språk/litteratur (27 forskere), zoologi/botanikk (13 forskere), sosialantropologi (12 forskere), kultur (9 forskere), samfunnsgeografi (7 forskere), medisin (7 forskere) og geologi (8 forskere).

De to miljøene vil både i størrelse og fagområde være nokså ulike. I det daglige vil hvert sekretariat fungere som initiator og inspirator for Latin-Amerika forskerne ved Universitetene og høgskolene i regionen, så vel som de frittstående forskningsinstituttene. Det gjelder også de som i dag ikke har aktive Latin-Amerika forskere. Samarbeidet koordinatorene imellom vil kunne forhindre en deling av miljøet. Internasjonalt vil arbeidet (som i dag) fungere godt gjennom inngåtte bilaterale samarbeidsavtaler mellom universitetene i Norge og Latin-Amerika.

Sterke sider

- Mindre sårbarhet med to regionale sekretariat ("back up" funksjon).
- Gir adresse for brukere, oppdragsgivere og allmennheten.
- Letter tilgjengelighet for brukerne på visse fagområder.
- Bygger på de eksisterende miljøer, krever ingen grunnleggende endringer i dagens organisering.
- Åpner for en klarere profilering av fagmiljøene.
- Suksess avhenger av oppslutning om nettverket.

Kritiske sider

- Suksess avhenger av oppslutning om nettverket.
- "Skott" mellom de to regionenes kunnskapsmiljøer – en todeling.
- Vil kunne bli konkurranse mellom regionene - miljøene kan bli seg selv nok
- Administrative merkostnader.

Konklusjon

Modellen vil innfri målet om å stimulere til levedyktige fagmiljøer, men vil kunne gi konkurranse mellom regionene i form av hvem som er størst og best. Selv om de to miljøene

har ulik profil er de overlappende på flere områder (sosialantropologi, medisin, geologi/arkeologi og zoologi/botanikk). Spørsmålet en må stille er om en administrativ oppdeling av miljøene etter hvor de er geografisk lokalisert i Norge fremmer en helhetlig, nasjonal, varig kompetanseoppbygging i forhold til Latin-Amerika. Forutsetningen for å etablere et velfungerende permanent Latin-Amerika kunnskapsmiljø er at modellen skal kunne stimulere til bedre kontakt mellom kunnskapsmiljøene ved forsknings- og høyere utdanningsinstitusjoner og brukermiljøene. Modellen krever samhandling og god kommunikasjon mellom koordinatorene i de to regionene.

Økonomisk vil modell 3 innebære en fast årlig lønnsutgift på 3,2 millioner kroner inkl. sosiale kostnader.

4.6 Modell 4: Nasjonalt institutt

4.6.1 Beskrivelse av modellen

Den mest formaliserte løsning vil være å opprette et eget institutt med et definert formål. Slik arbeidsgruppen ser det vil det innebære bl.a. følgende:

- Etablere en *egen organisatorisk og juridisk enhet* med et definert formål knyttet til utvikling og formidling av kunnskap om Latin-Amerika, som får betegnelsen institutt og organiseres som en stiftelse (alternativt et aksjeselskap). Det må oppnevnes et styre og tilsettes en daglig leder.
- Instituttets *fagområde og rolle* defineres så klart som mulig, slik at det både går fram hva formål og oppgaver skal være og hvilke grenseflater og samarbeidsflater det vil ha mot dagens kunnskapsmiljøer. Arbeidsgruppen tenker seg at kjernen i instituttets virksomhet vil kunne være ”å drive og stimulere til forskning og forskningsbasert tjenesteyting samt spre informasjon på områder av betydning for Norges interesser i Latin-Amerika”. Dels vil dette måtte overlappe med forskningsområder ved eksisterende miljøer og bidra til å øke den samlede kunnskapsmengde, dels vil det være snakk om å bygge opp kunnskap på nye områder.
- Definere en *ønsket faglig og administrativ bemanning* ved instituttet som vil sette det i stand til å innfri minimumsforventningene til et selvstendig institutt, og deretter rekruttere personale.
- *Sørge for finansiering* av instituttets virksomhet. Dette kan skje etter mønster av tilsvarende frittstående institutter, gjennom en kombinasjon av basisbevilgning oppdragsbaserte inntekter.
- Fastlegge *geografisk lokalisering og skaffe lokaler* til virksomheten, fortrinnsvis slik at en kan knytte seg fysisk til et eksisterende miljø.
- Bygge opp instituttets faglige aktiviteter med tilhørende informasjons- og profileringsarbeid, for å gjøre det kjent i markedet/samfunnet.

Opgavene til instituttet vil i prinsippet være de samme som i de andre modellene, men både det faglige fokuset og omfanget av oppgavene vil være et annet. Arbeidsgruppen antar at det vil – og bør – utvikles faglige spesialiteter ved instituttet, antakelig først og fremst der behovet ikke dekkes av eksisterende miljøer. Med det som utgangspunkt ser arbeidsgruppen

for seg at instituttet vil drive både grunnforskning, oppdragsforskning og tjenesteyting/rådgivning på definerte områder, og profilere seg utad på de områdene de er sterke på.

Latin-Amerika instituttets hovedmål vil være å utføre og stimulere til forskning, skape arenaer for kunnskapsutveksling og spre informasjon om politiske, sosiale og økonomiske forhold i latinamerikanske og karibiske land. Instituttet skal bidra med veiledning av master og doktorgradskandidater, og til å utarbeide søknader om ekstern finansiering og forberedelse av feltarbeid i Latin-Amerika. Det faktum at et institutt vil stå friere enn universitetene til å utføre oppdrag mot betaling, kan komme til å innebære at instituttets faglige innretning i relativt stor grad vil bli definert av "markedets" behov for kunnskapstilførsel.

Instituttet vil kunne ha en sentral, koordinerende rolle i nasjonal sammenheng, og inneha en sekretariatsfunksjon som tilsvarende den vi har skissert for modell 1 (nasjonalt nettverk).

Men fordi instituttet ikke vil kunne dekke alle temaer eller fagområder knyttet til Latin-Amerika og vil bli etablert som et supplement til de eksisterende miljøer, tenker arbeidsgruppen seg at det fortsatt vil være behov for et nettverk der alle Latin-Amerikamiljøene kan delta. Hvorvidt instituttet skal ha en sentral, koordinerende rolle i et slikt nettverk, vil avhenge både av hvordan dets formål og mandat utformes og hva de øvrige miljøene ser seg tjent med. Her er ulike løsninger mulige, der også andre miljøer kan spille en rolle.

4.6.2 Organisering og bemanning

Etablering av et institutt krever i tillegg til det faglige personale et styre, en daglig leder, og administrative støttefunksjoner. I stiftelsens styre kan en tenke seg representasjon av myndighetene ved f.eks. UD og KD, universiteter og kunnskapsmiljøer og brukermiljøer.

Dersom instituttet skal ha den nødvendige tyngde, må det være av en viss størrelse. For å illustrere hva dette kan innebære, tenker arbeidsgruppen at et nødvendig minimum vil ligge på 5-7 fast ansatte forskere, supplert med et tilsvarende antall midlertidige stillinger (doktorgradsstudenter/stipendiater). Daglig leder bør ha forskerkompetanse. I tillegg kommer behov for en viss administrasjon, som kan tenkes å bestå av 1-2 årsverk som et minimum, evt. i kombinasjon med kjøp av tjenester.

Forskere som arbeidet ved instituttet ansettes i faste stillinger på heltid eller deltid, i tillegg til at forskere fra universitetet/høgskoler/andre institusjoner kan ha bistilling ved senteret.

4.6.3 Finansiering

Det som først og fremst skiller finansieringen av et institutt fra nettverksmodellene, er at instituttet vil kreve en basisbevilgning knyttet til instituttets egen drift. Det vil dreie seg om dekning av faste kostnader til lokaler, en grunnbemanning, administrasjon og ledelse.

For å illustrere et mulig minimumsnivå kan en tenke seg et instituttet på ca 7 medarbeidere som:

- leier 500 m² á kr 1400 per år (kr 700.000 per år)
- har en administrasjon på 2 årsverk (inkl. et årsverk til daglig leder) til en gjennomsnittskostnad på kr 800.000 inkl. sosiale kostnader (1,6 mill kr)

- fem faste forskerstillinger tilknyttet instituttet til en gjennomsnittskostnad på kroner 800.000 inkl. sosiale kostnader (kr 4,0 mill per år)
- har øvrige kostnader til drift, informasjonsvirksomhet mv på 1,5 mill kr pr. år.

Dette gir en samlet kostnad til drift og administrasjon på 7,8 millioner kroner. I prinsippet vil de fleste av disse kostnadene også genereres i de øvrige modellene (nettverk, senter), så fremt disse genererer netto økt aktivitet og årsverksinnsats. Flere medarbeidere vil kreve kapasitet til ledelse, administrasjon og lokaler, så fremt det ikke er ledig kapasitet i de eksisterende strukturer. I en viss utstrekning må en regne med at det er ledig kapasitet, slik at netto kostnadene i en instituttmodell vil bli større.

Forskningsvirksomheten vil i prinsippet bli finansiert på samme vis som i de andre modellene. Dersom vi forutsetter at de samlede bevilgningene er de samme uansett modell, betyr dette at en større andel av disse ressursene brukes til å bygge opp et nytt fagmiljø og til administrasjonen av dette, mens mindre blir igjen for å støtte virksomheten til eksisterende miljøer.

En kan tenke seg at den oppdragsbaserte virksomheten, på visse fagfelt, kan ha noe bedre vilkår etter hvert som instituttet bygger opp sin kompetanse og gjør denne kjent i markedet, med bakgrunn i at instituttets grunnleggende formål og frihet i forhold til oppdrag er et annet enn universitetets.

4.6.4 Analyse av modellen

Et Latin-Amerika institutt i Norge vil innebære opprettelse av en helt ny og selvstendig institusjon. I vurderingen av denne organiseringsformen vil arbeidsgruppen trekke frem styrke og svakhet ved denne form for organisering.

Sterke sider

- Gir én tydelig, permanent adresse for brukere, oppdragsgivere og allmennheten.
- Gir mulighet for fokusert, behovsbasert oppbygging av ny kompetanse.
- Kan bli et kraftsenter til nytte og inspirasjon
- Gjør det mulig å samle og utvikle oppdragsbasert forskning og tjenesteyting, formidling og informasjon i et stabilt miljø.
- Vil innebære en netto styrking av det nasjonale fagmiljøet og utgjøre en synlig, ny rekrutteringskanal for forskere på området.
- Gir en mer forpliktende permanent ordning.

Kritiske sider

- Vil være mer kostnadskreven enn mer fleksible modeller, som nettverk o.l.
- Vil bli faglig smalere enn nettverk og bruke mer ressurser på å utvikle egen faglig virksomhet slik at andre fagområder og brukerinteresser lettere vil bli skadelidende
- Må være av en viss størrelse, for å ha "kritisk masse" til å hevde seg faglig og fylle sin rolle.
- Vil kunne være vanskeligere å endre mht faglig innretning og omfang enn mer fleksible modeller.
- Vil utgjøre et konkurrerende miljø til de eksisterende mht rekruttering og inntekter.
- Vil medføre at kunnskap fordeles på flere fagmiljøer, og kreve koordinering mot disse.

Konklusjon

Ut fra en total vurdering mener arbeidsgruppen at en opprettelse av et nytt, frittstående institutt vil kunne ivareta de samme funksjonene som modell 1 (nasjonalt nettverk). Et nasjonalt institutt vil gjøre det mulig å samle og utvikle oppdragsbasert forskning og tjenesteyting, formidling og informasjon i et stabilt miljø. Internasjonalt vil et nasjonalt institutt gi en tydeligere adressat utad. Instituttmodellen er også en nordisk/internasjonal måte å organisere forskervirksomhet på som for eksempel Latin-Amerika instituttet i Stockholm, Afrika instituttet i Uppsala etc. Den viktigste innvendingen mot ”instituttmodellen” er at den vil bli kostbar, binde opp unødning mye ressurser til administrative oppgaver. I tillegg vil den antagelig trekke ressurser bort fra hardt tiltrengte kompetansemiljø.

Økonomisk vil modell 4 innebære et fast årlig driftsbudsjett på 7,8 millioner kroner.

4.7 Interesser de ulike modellene vil ha forutsetning for å ivareta

4.7.1 Næringspolitiske interesser

Aktører som næringslivet bruker i dag er et bredt spekter av kilder og referanser for å få tilgang til informasjon og analyser, for å følge med på utviklingen innenfor områder som er relevante for virksomheten. Ekspertisen som benyttes i dag skjer gjennom utenlandske samarbeidspartnere, -konsulentselskap og -utdanningsinstitusjoner. Spisskompetanse på Latin-Amerika knyttes gjennom oppdragsforskning, rammeavtaler på rådgiving og utredninger, og gjennom å støtte lengre forsknings og utdanningsprogram. Mye forskning av høy kvalitet er finansiert gjennom mange gode enkeltprosjekter, men det har vært vanskelig å etablere varige kompetansemiljøer på feltet, og forskningen har vært for fragmentert og for lite brukerrettet. Erfaringer har vist at større og mer langsiktige prosjekter, flere og mer aktive brukere i programstyret, og mer vektlegging av brukerrelevans i prosjektutvelgelsen er tiltak som er viktige for å realisere verdiene fra innsatsen i programmet. En aktiv tilrettelegging og arenaer for dialog mellom brukere og forskere er viktig.

Næringslivet har behov for Latin-Amerika kompetanse ift utredningsarbeide (olje- og gass, havbruk, fiske (oppdrett eks. smolt, reker i Chile), trelast etc.).

Arbeidsgruppen påpeker at det er viktig å skille mellom utredning og forskning. Næringslivet får sitt behov på kompetanse dekket gjennom oppdragsforskning og samarbeidsavtaler med aktører i utlandet. Universitetsmiljøene har i dag for få ressurser til å drive forskningsbasert tjenesteyting (oppdragsvirksomhet) i ønskelig grad sett ut i fra behov i næringslivet. I begrenset grad settes studenter på enkeltstående prosjekter og utredninger til eksterne aktører. Skal universitetene og høyskolene bistå næringslivet på samme måten som kompetansebidragsytere i utlandet, bør de i langt større grad åpne for å kunne gjøre utredningsarbeid og samarbeide med norsk næringsliv enn det som er tilfellet i dag.

Næringslivet har forventninger om å få til et levende miljø gjennom gjensidig kontakt og kompetanseutnyttelse. For å belyse et viktig trekk ved samarbeidsmønsteret mellom kunnskapsmiljøene og næringslivsinteresser ønsker arbeidsgruppen å trekke frem

Bergensmiljøet. De sentrale næringsområdene, petroleum og gassvirksomhet, skipsfart, fiske, fiskeoppdrett og foredling, vil etterspørre kompetanse både i språk og kultur og i marine fag, områder der kunnskapsmiljøene i Bergensregionen i dag står spesielt sterkt.

Konklusjon

Næringslivet er avhengig av kunnskap om det enkelte land i Latin-Amerika til ulike analyser som er nødvendig å foreta i forkant av etablering av nye satsningsområder. Dersom denne kompetansen hadde vært tilgjengelig og kjent i Norge, ville næringslivet i større grad benyttet denne. Det viktigste for næringslivet er at de kan få tilgang til en database med oversikt over forskere i Norge, inngå rammeavtale og derved få tilgang til forskningsbaserte tjenester (oppdragsforskning). Samarbeid mellom kunnskapsmiljøer og næringsliv kan fremmes gjennom å arrangere seminarer og andre møteplasser hvor erfaring og kunnskap utveksles. Forutsetning for å lykkes med et godt samarbeid mellom kunnskapsmiljøer og næringslivet er først og fremst å få kunnskap om hvem som kan hva og hvem som er tilgjengelige, samt gis anledning til å delta og/eller være på å arrangere seminarer/kurs (møteplasser) etc. Næringen mener det først og fremst vil være interessant å koordinere miljøene som har Latin-Amerika kunnskap bedre, og sørge for en bedre informasjonsflyt.

Arbeidsgruppen mener at de næringspolitiske interesser i stor grad vil bli ivaretatt ved at det etableres et permanent kunnskapsmiljø på Latin-Amerika uavhengig av modell, dersom de modelluavhengige tiltak blir gjennomført som beskrevet i pkt. 4.2. Det er viktig at modellen sikrer at næringslivets behov for Latin-Amerikakompetanse også ivaretas når utdanningsinstitusjonene prioriterer fag og ressurser.

4.7.2 Utenriks- og utviklingspolitiske interesser

Økonomisk engasjement fra næringen genererer også politiske interesser. Politisk er det derfor satt fokus på at norske bedrifter skal kunne ta et samfunnsansvar og således ha en sosial agenda. Samfunnsansvar betyr å støtte opp om en langsiktig velferdsutvikling og miljøengasjement, ved å samarbeide med viktige aktører som fagforeninger, arbeidsgiverorganisasjoner og frivillige organisasjoner. Men for å kunne orientere seg blant aktører i et land trenger myndighetene en kunnskapsbase om både formelle institusjonelle og sosiopolitiske forhold. I utenriks- og utviklingspolitikken vil tilgang til forskningsbasert Latin-Amerikakompetanse styrke grunnlaget for de politiske beslutningene.

Politiske interesser fordrer kunnskap, og dette krever at Norge greier å nyttiggjøre seg kunnskapstradisjoner og eksisterende institusjoner i regionen det gjelder.

Konklusjon

Arbeidsgruppen mener at de utenriks- og utviklingspolitiske interesser i stor grad vil bli ivaretatt ved at det etableres et permanent kunnskapsmiljø på Latin-Amerika uavhengig av modell, dersom de modelluavhengige tiltak blir gjennomført som beskrevet i pkt. 4.2.

4.7.3 Utdannings- og forskningskompetanse på Latin-Amerika

Arbeidsgruppen har diskutert hvorledes dagens kunnskapsmiljø kan få oversikt over eget miljø. Tradisjonelt har forskningsmiljøene vært små og mye av kommunikasjonen innen miljøene har funnet sted gjennom ulike uformelle nettverk. I dag er det mye spredt feltarbeid og forskning som blir værende hos enkeltpersoner og enkeltinstitutter her hjemme, uten å komme aktuelle brukere/interessenter i Norge til gode. Kartleggingsarbeidet har gitt et helhetsbilde av norsk latinamerikaforskning, som til nå har vært skjult kunnskap og viser at det nå er behov for mer formaliserte former for koordinering.

Rekruttering

Det er viktig å etablere systemer for å sikre rekruttering på området. For å dekke behovet i fremtiden er det viktig at et forskningsprogram dedikeres til Latin-Amerika. I praksis innebærer dette at stillinger som finansieres av slike midler øremerkes Latin-Amerika.

I dagens kunnskapsmiljøer finnes det allerede etablerte faglige og institusjonelt støttede nettverk. Tilgang til kvalifiserte kandidater som kan rekrutteres og viderequalifiseres vil endres dersom finansieringsrunnlaget bedres gjennom for eksempel et nasjonalt forskningsprogram, der minst mulig av eventuelt nye midler bindes opp i byråkrati og nyetableringer.

Finansiering

En forpliktende nasjonal satsing må innebære noe mer enn at fagmiljøene ber de sentrale myndighetene om ekstra midler. Satsingen bør også være forankret i langsiktige strategier som innebærer at også *institusjonene selv må være villige til å dedikere ressurser*.

Konklusjon

Etablering av et permanent kunnskapsmiljø betyr en nasjonal satsning hvor en ser forskermiljøene som en helhet. Arbeidsgruppen mener derfor at utdannings- og forskningsmiljøets interesser best vil bli ivaretatt gjennom modell 1 (nasjonalt nettverk).

Modell 4 (et nasjonalt institutt) vil også kunne tilfredsstillende de behov for samarbeid og koordinering som er nødvendig. På en annen side vil en etablering av et nasjonalt institutt gi mindre for pengene, det vil kunne være faglig smalere slik at bruker- og faglige interessenter i mindre grad vil bli ivaretatt.

4.8 Anbefaling - valg av modell

Arbeidsgruppen har foretatt en vurdering av de fire ulike modellene. I arbeidet med å etablere et permanent kunnskapsmiljø på Latin-Amerika er det tre viktige oppgaver som må løses:

- (1) Langsiktig kompetanseoppbygning gjennom undervisning og grunnforskning etc.
- (2) Kortsiktig kompetanseoppbygning; gjøre dagens forskere bedre og gjøre flere forskere gode på Latin-Amerika.
- (3) Øke tilgjengelighet til kompetanse for brukermiljøene (langsiktig kompetansebygging).

Slik arbeidsgruppen ser det vil en etablering av et nasjonalt nettverk (modell 1) i størst grad imøtekomme de forutsetninger og mål som er satt. Punkt 2 kan gjennomføres umiddelbart, mens styrkingen av de eksisterende universitetsmiljøer krever langsiktige investeringer (pkt.1) Rekrutteringssituasjonen er også god siden det er stor interesse blant studenter for Latin-Amerika.

Et nasjonalt nettverk vil slik arbeidsgruppen ser det i større grad enn i dag gi Latin-Amerika forskere anledning til felles møteplasser i form av seminarer/kurs etc. En koordinator og et nettverkssekretariat vil innebære en bedre strukturert kunnskapsflyt, og dagens lokale systemer vil i større grad bli allment kjent.

Arbeidsgruppen mener at et nasjonalt nettverk forutsetter at forslagene til modelluavhengige tiltak (pkt. 4.2) i størst mulig grad blir gjennomført. Som utgangspunkt mener arbeidsgruppen det bør opprettes en stilling som koordinator/daglig leder. I tillegg opprettes en administrativ-/informasjonsstilling. Et nasjonalt nettverk er avhengig av å etablere god kommunikasjon på tvers av faggrupper og miljøer, og det bør derfor snarest etableres en nettportal som vil gjøre forskermiljøet synlig for alle interesserte. De ulike miljøer bør være representert i en gruppe som kan være med å designe et dataprogram som kan tilfredsstillende ulike behov som; en videreføring og oppdatering av dagens kartlegging av Latin-Amerikakompetanse i Norge. Gjennom å lage en oversikt over miljøene (database) vil kunnskapsmiljøene synliggjøres overfor brukere og leverandører. Økt samarbeid vil etter arbeidsgruppens mening føre til merverdi for både norske og latinamerikanske kunnskaps- og brukermiljøer.

Et nasjonalt nettverk vil etter arbeidsgruppen mening (samt hørings svar fra miljøene) best bidra til å samle, synliggjøre og videreutvikle Latin-Amerikakompetansen på en slik måte at den styrker utdanning og forskning. En slik styrking, med klar vektlegging av faglige og forskningsmessige sider, vil gi et bedre kunnskapstilfang for brukere innenfor næringslivet og for utenriks- og utviklingspolitikken. Modellen vil dessuten bidra til bedre tilgjengelighet for brukere ved at det opprettes en nasjonal database og et sekretariat med definerte koordinerings- og informasjonsoppgaver.

Konklusjon

De næringspolitiske interesser, utenriks- og utviklingspolitiske interesser vil etter arbeidsgruppens syn bli ivaretatt uavhengig av modell dersom de modelluavhengige tiltak i pkt. 4.2 blir gjennomført. Hvor tilfredsstillende disse behovene vil bli ivaretatt påvirkes av hvilken organisasjonsform en velger.

Etablering av et permanent kunnskapsmiljø betyr en nasjonal satsning hvor en ser forskermiljøene som en helhet. Arbeidsgruppen mener derfor at utdannings- og forskningsmiljøets interesser best vil bli ivaretatt gjennom modell 1 (nasjonalt nettverk).

Etter arbeidsgruppens syn vil modell 2 (temabasert nettverk) innebære en ytterligere fragmentering av til dels små miljøer, mens valg av modell 3 (regionale institusjonsbaserte nettverk) i stor grad vil innebære at dagens organisering sementeres. Modell 4 (et nasjonalt institutt) vil også kunne tilfredsstille de behov for samarbeid og koordinering som er nødvendig for å ivareta undervisnings- og forskningsmessige kompetanse. På den annen side vil en etablering av et nasjonalt institutt gi mindre for pengene, og det vil kunne være faglig smalere slik at brukere- og faglige interesser i mindre grad vil bli ivaretatt.

Arbeidsgruppen anser de fem opplistede modelluavhengige tiltakene som nødvendige for at utformingen av og funksjonen til det nasjonale nettverket skal oppfylle målsettingen om:

- 1) et bredt, åpent og langsiktig forskningsprogram innenfor NFR,
- 2) et utvekslingsprogram som inkluderer forskere, doktorgradskandidater og studenter (og hvor partnerskap og gjensidighet mellom latinamerikanske land/regioner og Norge er et bærende prinsipp),
- 3) en effektiv koordineringsfunksjon med en database og en "lett" administrativ sekretariatsfunksjon med én faglig leder og nødvendig administrativ støtte,
- 4) et institusjonelt forpliktende engasjement som bidrar til styrking av egne fagmiljøer og
- 5) en langsiktig finansieringsordning som strekker seg over 10 år, med øremerkede forskningsmidler (tildeles etter konkurranse), øremerkede midler til utveksling og forskningsbasert tjenesteyting og grunnbevilgning for drift av en "lett" sekretariatsfunksjon.

På bakgrunn av en helhetsvurdering anbefaler arbeidsgruppen at det etableres et nasjonalt nettverk i Norge jf modell 1.

4.9 Hørings svar - valg av modell

Samtlige kunnskapsmiljøer som har gitt tilbakemelding på rapporten er svært positive til at Utenriksdepartementet og Kunnskapsdepartementet har satt i gang arbeidet mot en permanent satsing på Latin- Amerika-forskning.

Kunnskapsmiljøene (UiB, UiO, UiT, UMB, CMI, NIBR, SAIH, NFR og SIU) støtter hovedkonklusjonen i rapporten som anbefaler at det etableres et nasjonalt nettverk for Latin-Amerika-kompetanse (modell 1). I tillegg vektlegges betydningen av å gjennomføre de modelluavhengige tiltak.

Kort oppsummering av hørings svar:

Universitetet i Bergen (UiB) berømmer arbeidsgruppen for et solid og veldokumentert arbeid, og mener rapporten er svært viktig i arbeidet for å få en sterk Latin-Amerika-kompetanse i Norge. UiB støtter hovedkonklusjonen i rapporten, som anbefaler at det etableres et *nasjonalt nettverk* for Latin-Amerika-kompetanse i Norge (*modell 1*).

Universitetet i Oslo (UiO) gir uttrykk for at utredningen har blitt meget godt mottatt, og at den har vært sendt på høring til alle forskerne som står omtalt i rapporten, samt til alle fakultetsekretariatene ved institusjonen.

Ved UiO er det stor oppslutning om *Modell 1: Nasjonalt nettverk*. Arbeidsgruppens forslag til modelluavhengige tiltak er blitt meget godt mottatt ved UiO og ansees som en forutsetning for at en slik modell skal lykkes over tid. Både forslaget om et eget forskningsprogram som er åpent når det gjelder tema og land innen regionen, og forslaget til egne utvekslingsprogram for forskere og studenter har bred støtte ved institusjonen.

Universitetet i Tromsø (UiT) støtter vi arbeidsgruppens hovedkonklusjon om at utdannings- og forskningsmiljøets interesser best vil bli ivaretatt gjennom rapportens *modell 1 (nasjonalt nettverk)*.

Senter for Fredsstudier ved Universitetet i Tromsø, (Centre for Peace Studies, CPS) anser også at arbeidsgruppens anbefaling av modell 1 (nasjonalt nettverk), vil være den modellen som best passer til CPS' arbeid og der også CPS vil kunne bidra best med innspill og kompetanse. UiT poengterer viktigheten av et fokus på de modelluavhengige oppgavene. Både Norges forskningsråd og Senter for internasjonalisering av høyere utdanning (SIU) er her aktører med viktig kunnskap og erfaring som kan utvikles, nyttiggjøres og som kan bidra til arbeidet i det nasjonale nettverket.

Universitetet for Miljø- og biovitenskap (UMB) mener det er svært positivt at en slik utredning er laget som grunnlag for en fornyet satsing på utvikling av Latin-Amerika kompetanse i Norge. UMB mener også at utredningen gir et ganske godt overblikk og et interessant perspektiv på eksisterende ressurser og aktuelle utfordringer når det gjelder Latin-Amerika kompetanse. Avslutningsvis gir utredningen en god presentasjon og en balansert vurdering av alternative modeller for utvikling og organisering av denne Latin-Amerika kompetansen. UMB støtter konklusjonen i utredningen om at det etableres et *nasjonalt nettverk i Norge (modell 1)*.

Chr. Michelsens institutt (CMI) mener rapporten er veldokumentert og utgjør et godt utgangspunkt for drøftingen av hvordan man best kan styrke og videreutvikle en permanent Latin-Amerika-kompetanse i Norge. CMI støtter hovedkonklusjonen i rapporten som anbefaler at det etableres et *nasjonalt nettverk* for Latin-Amerika-kompetanse (*modell 1*).

CMI er også enig i at det bør opprettes et særlig forskningsprogram i regi av Norges forskningsråd, og mener dette vil bidra til å sikre kontinuitet og varig kompetanse om regionen i landet.

Norsk institutt for by og regionsforskning (NIBR) oppfatter rapporten som en gjennomarbeidet dokumentering av eksisterende kompetanse i Norge og mulige organisasjonsformer.

NIBR støtter utredningens prioritering av modell 1 (nasjonal nettverk) foran modell 4 (nasjonalt Institutt), og advarer mot en faglig ensretting som følge av dette.

Studentenes og akademiskernes internasjonale hjelpefond (SAIH) støtter rapportens konklusjon om å satse på modell nr. 1 med å opprette et nasjonalt nettverk. SAIH har mange års bistandssamarbeid med lokale partnere og høyere utdannings-institusjoner i Latin-Amerika.

Norges Forskningsråd (NFR) er svært opptatt av styrking av forskningsmiljøene som jobber med Latin-Amerikaspørsmål, og påpeker at forskningsbasert kunnskap er nødvendig for å ivareta Norges næringspolitiske interesser samt utenriks- og utenrikspolitiske interesser i Latin-Amerika. Ved å opprette et forskningsprogram om og med Latin-Amerika kan man sikre en nødvendig kompetanseøkning.

NFR mener at et *nasjonalt nettverk* vil kunne samle den nåværende kunnskap og kompetanse om Latin-Amerika, og at et nasjonalt nettverk kun kan lykkes når det er brukerorientert, og ikke er for kostbart. NFR mener at forskerne først og fremst trenger forskningsmidler, i form av forskerprogrammer og finansieringsordninger til stimulering av internasjonalt forskningssamarbeid.

Senter for internasjonalisering av høyere utdanning (SIU) gir uttrykk for at det er samlet mye informasjon på kort tid gjennom denne utredningen, og at konklusjonene virker vel fundert. SIU mener det anbefalte forslaget til organisering er lite kontroversielt, og begrunner det med at et nasjonalt nettverk (modell1) kan virke noe ”innadvendt” – mot forskersamfunnet.

5 VEDLEGG

Kartlegging av de ulike kunnskapsmiljøer i Norge er klassifisert innenfor følgende fem temaområder:

Temaområder:	
1. Politikk/forvaltning	11 sosial antropologi 12 statsvitenskap/politikk 13 bistand
2. Språk/litteratur/kultur	21 språk/litteratur 22 kultur
3. Økonomi/næringsliv/samfunnsforhold	31 religion 32 historie, arkeologi 33 jus 34 psykologi 35 pedagogikk 36 samfunnsøkonomi 37 geografi/samfunnsgeografi 38 systemdynamikk
4. Helse/miljø	41 medisin 42 odontologi 43 klima
5. Naturforhold og teknologi	51 fysikk 52 matematikk/informatikk 53 kjemi 54 geologi, geofag, oseanografi, seismologi) 55 zoologi, botanikk, biologi 56 metrologi 57 akvakultur, marinebiologi, fiskeri, havbruk

5.1 Oversikt over dagens kunnskapsmiljøer

	UIB	UIO	UIT	UMB m.fl.	NTNU	HIB	HIO	HIT	NHH	CMI	Havforskn.	FAFO	Fiskeriforsk	FNI	NIBR	NIVA	NUPI	PRIO
1. Politikk/ forvaltning	11	19	6	1	1	0	1	0	0	3	0	1	0	0	3	0	2	3
11 Sosial antropologi	9	16	1	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-
12 Statsvitenskap	2	3	3	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	3	-	1	3
13 Bistand	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Språk/litteratur/kultur	30	6	3	0	0	0	2	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21 Språk/litteratur	21	6	3	-	-	-	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22 Kultur	9	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Økon./næring/samfunn	12	23	2	0	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	2	0
31 Religion	1	4	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32 Historie, arkeologi	2	3	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33 Jus	-	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
34 Psykologi	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35 Pedagogikk	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
36 Samfunnsøkonomi	-	3	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	2	-
37 Geografi	7	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
38 Systemdynamikk	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Helse/miljø	10	9	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0
41 Medisin	6	8	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
42 Odontologi	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
43 Klima	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
5. Naturforhold og teknol.	29	18	1	25	8	0	0	0	0	0	7	0	2	0	0	10	0	0
51 Fysikk	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
52 Matematikk/ IKT	3	3	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
53 Kjemi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
54 Geologi	8	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
55 Zoologi, botanikk	13	6	1	19*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
56 Metrologi	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
57 Akvakultur, marinebiologi, fiskeri, havbruk	3	-	-	6*	-	1	-	-	-	-	7	-	2	-	-	10	-	-
Antall forskere totalt: 264	92	75	12	26	11	2	3	1	4	4	7	1	4	1	4	10	4	3

* UMB: 6 forskere, Bioforsk 9 forskere, Skog- og landskap 4 forskere.

• UMB: 5 forskere, Bioforsk 1 forsker.

5.2 Kartlegging av kunnskapsmiljøene pr. 01.07.2007

5.2.1 Universitetet i Bergen (UiB)

	Organisasjon / institusjon	Kontaktperson E-post adresse	Tittel / stilling	Forskningsområde (?)	Spesialisering/ faglig interesse	Geografisk Område
11	UiB: Institutt for sammenliknende politikk	Berntzen, Einar einar.berntzen@isp.uib.no	Første-amanuensis	Sammenliknende politikk	Demokrati og demokratisering.	Latin-Amerika generelt. Mellom-Amerika spesielt.
11	UiB: Utdanningsavd, Seksjon for student- og fakultetstj.	Bjørlo, Helge helge.bjorlo@ua.uib.no	Cand. Philol.	Menneskerettigheter	Kulturstudier	Sentral America Colombia.
11	UiB: Institutt for sosialantropologi	Brennbekken, Marit marit.brennbekken@post.hfk.no ; sbef@@broadpark.no	Stipendiat	Sosialantropologi	Globalisering. Kunnskapssystemer. Religion, historie, frivillige organisasjoner (NGOs). Modernitet, kjønn. Klasse. Rase/etnisitet.	Dominikansk republikk Haiti Dominica Karibien
11	UiB: Institutt for samfunnsmedisinske fag	Jacobsen, Frode Fadnes frode.jacobsen@isf.uib.no	Første-amanuensis	Antropologi.	Forvaltning av naturressurser. Institusjonell eldreomsorg, helsebringende adferd, utvikling	Andes region Bolivia Ecuador
11	UiB: Institutt for sammenliknende politikk	Marsteintredet, Leiv leiv.marsteintredet@isp.uib.no	Stipendiat	Sammenliknende politikk	Demokratisering, politiske institusjoner, institusjonelle konflikter.	Latin-Amerika generelt, Dominikanske Republikk
11	UiB: Institutt for sosialantropologi	Skartveit, Hanna hanna.skartveit@sos.antr.uib.no	Stipendiat	Sosialantropologi	Religiøsitet, religiøse bevegelser, transnasjonalisme, eliteklasse prosesser.	Argentina (Buenos Aires)
11	UiB: Institutt for sosialantropologi	Tevik, Jon jontevik@hotmail.com	Stipendiat	Antropologi		
11	UiB: Institutt for sosialantropologi	Ystanes, Margit margit.ystanes@sosntr.uib.no	Stipendiat	Antropologi:	Diskurser, konflikter, tilhørighet, bærekraftig utvikling	Guatemala
11	UiB: Institutt for sosialantropologi	Ødegaard, Cecilie cecilie.odegaard@sosantr.uib.no	Post.doc	Institutt for utdanning og helse	Migrasjon, kjønn, etnisitet, markeder, informalitet, utvikling	Andesfjellene Peru
12	UiB: Institutt for adm. og organisasjonsvitenskap	Bleiklie, Ivar ivar.bleiklie@aorg.uib.no	Professor	Statsvitenskap	Offentlig politikk og offentlig administrasjon. Høyere utdanning og forskningspolitikk.	Sør - Amerika Colombia.
12	UiB: Institutt for sammenliknende politikk	Solberg, Atle atle.solberg@isp.uib.no	Stipendiat	Sammenliknende politikk	Tvungen migrasjon. Humanitær bistand. Konfliktstudier. Politisk og økonomisk utvikling. Demokratisering.	Sentral-Amerika. Colombia.
21	UiB: Romansk institutt	Alvarez-Solar, Maria C. maria.alvarez-solar@roman.uib.no	Første-amanuensis	Språk & Litteratur	Afrolatinamerikanere/slaveri	Mellom-Amerika
21	UiB: Romansk institutt	Angvik, Birger birger.angvik@roman.uib.no	Professor	Latinamerikansk litteratur.	Fortellerkunst i Latin-Amerika. Kvinnelitteratur i Latin-Amerika.	Cuba Mexico Peru
21	UiB: Romansk institutt	Askeland, Jon jon.askeland@roman.uib.no	Første-amanuensis	Latinamerikansk litteratur.	Latinamerikansk litteratur, film og kultur.	Argentina Uruguay Mexico Venezuela

21	UiB: Romansk institutt	Cardona, Mauricio mauricio.cardona@roman.uib.no	Stipendiat	Lingvistikk	Dialektforskning innenfor spansk	Panama. Belize
21	UiB: Romansk institutt	Chiquito, Ana Beatriz ana.chiquito@roman.uib.no	Første_amanuensis	Lingvistikk Spansk grammatikk E-læring	Latinamerikansk spansk (terminologi, grammatikk), utvikling av læremidler (trykte og digitale) i spansk for USA, Norge og Latinamerika	Latin-Amerika Colombia
21	UiB: Romansk institutt	Drange, Eli-Marie Danbolt eli-marie.drange@roman.uib.no	Stipendiat	Lingvistikk	Talespråk, ungdomsspråk. Sosiolingvistikk. Fremmedspråks-innlæring	Chile Ecuador
21	UiB: Romansk institutt	Dyvik, Margrete margrete.dyvik@roman.uib.no	Stipendiat	Språk: Lingvistikk	Verbtider og aspekt i spansk talemål, teori og empiri.	Bolivia (La Paz)
21	UiB: Romansk institutt	Fløttum, Kjersti kjersti.flottum@rektor.uib.no	Professor, Viserektor for internasjonale relasjoner	Lingvistikk	Vitenskapelig diskurs	Argentina Venezuela
21	UiB: Romansk institutt	Hansejordet, Ingunn	Stipendiat (frå 1.8.07)	Latinamerikansk litteratur og spansk fagdidaktikk	Kortprosa/noveller, 20. hundreåret. Lesestrategier, spanskundervisning, språklæring.	Latinamerika
21	UiB: Romansk institutt	Høisæter, Ellen	Universitetslektor	Språk		
21	UiB: Romansk institutt	Johnsen, Åse ase.johnsen@roman.uib.no	Førsteamanuensis	Lingvistikk og oversetting	Øversetting og tolking.	Chile
21	UiB: Romansk institutt	Jørgensen, Annette Maria Myre annette.jorgensen@roman.uib.no	Associate professor	Språk	"Youngtalk". Konstruere en muntlig database av ungdomsspråk fra Santiago de Chile, Buenos Aires, La Habana and Guatemala City, innenfor COLA-prosjektet.	Chile. Argentina. Guatemala. Cuba.
21	UiB: Romansk institutt	Kvamme, Claudia M. Lambu	Universitetslektor	Spansk språk Lingvistikk	Spansk fagdidaktikk. Språklæring. Afrikansk innflytelse på det spanske ordforrådet i Latin-Amerika.	
21	UiB: Romansk institutt	Olsbu, Inger inger.olsbu@roman.uib.no	Universitetslektor	Litteratur	Spansk-amerikansk litteratur. e-læring.	Mexico
21	UiB: Romansk institutt	Quesada-Pacheco, Miguel Angel miguel.quesada@roman.uib.no	Professor	Lingvistikk	Dialektforskning innenfor spansk. Indianerspråk.	Costa Rica El Salvador Guatemala Honduras Nicaragua Panama
21	UiB: Institutt for inform. og medievitenskap	Ramirez, Alvaro alvaro.ramirez@info.media.uib.no	Førsteamanuensis Preparant	Medievitenskap	Filmhistorie, Narrativ teori, Manusskriving	Latin-Amerika generelt. Colombia
21	UiB: Romansk institutt	Salkjelsvik, Maria Kari Soriano kari.salkjelsvik@roman.uib.no	Stipendiat	Litteratur	Latinamerikansk narrativ og intellektuell historie, 19. århundre	Latin America Mexico
21	UiB: Romansk institutt	Sánchez, Ana Catalina Lao ana.sanchez@student.uib.no	Stipendiat	Litteratur	Kvinnelitteratur i Sentral-Amerika	Costa Rica El Salvador Guatemala Honduras Nicaragua
21	UiB: Seksjon for allmenn litteraturvitenskap	Selnes, Gisle gisle.selnes@lilii.uib.no	Førsteamanuensis	Sammenlignende litteratur	Moderne litteratur og teori, kolonisering.	Latinamerika, spesielt Rio de la Plata.

21	UiB: Romansk institutt	Vaca, Wladimir Alfredo Vaca wladimir.vaca@student.uib.no	Stipendiat	Litteratur	Noveller siden "Det latinamerikanske boom".	Andes-området. Argentina. Mexico
22	UiB: Institutt for kultur- og kunsthistorie	Arntzen, Knut Ove knut.arntzen@ikk.uib.no	Førsteamanuensis	Kultur: Teatervitenskap.	Teater og samfunn.	Mexico
22	UiB: Institutt for informasjons- og medievitenskap	Bermudez, Patricia A. patricia.bermudez@infomedia.uib.no	Stipendiat	Kultur Film	Media, film, informasjons- og kommunikasjonsteknologi, sosial utvikling.	Ecuador
22	UiB: Institutt for informasjons- og medievitenskap	Córdova, Verónica veronica.cordova@infomedia.uib.no	Forsker	Kulturstudier	Film. Muséer.	Bolivia Ecuador Peru
22	UiB: Romansk institutt	Eide, Liv liv.eide@roman.uib.no	Stipendiat	Kultur	Latinamerikansk historie og kultur. Kvinnehistorie. Fagdidaktikk	Uruguay Argentina Chile
22	UiB: Institutt for informasjons- og medievitenskap	Goodnow, Katherine J. katherine.goodnow@infomedia.uib.no	Førsteamanuensis	Kultur Film	Online læring, digitale arkiver, kulturstudier, filmstudier, muséumsstudier	Bolivia Chile Costa Rica Ecuador Panama Peru
22	UiB: Romansk institutt	Goya, Jose Alejandro Huidobro jose.goya@roman.uib.no	Universitetslektor	Latin-Amerikastudier	Musikk og kultur	
22	UiB: Institutt for informasjons- og medievitenskap	Hidalgo, José Andrés Fonseca jose.hidalgo@infomedia.uib.no	Stipendiat	Kultur: Film	Film og kulturstudier, narrativ analyse. Latinamerikansk film, fiksjonsfilm. Bruk og misbruk av "the classical Hollywood model"	Colombia Costa Rica Mexico
22	UiB: Institutt for informasjons- og medievitenskap	Laws, Ana Luisa Sanchez ana.laws@infomedia.uib.no	Stipendiat	Kultur; Medievitenskap	Muséer og nye media. Utvikling av et online arkiv for videomateriale	Panama
22	UiB: Griegakademiet, Institutt for musikk	Solomon, Thomas James thomas.solomon@grieg.uib.no	Førsteamanuensis	Etnomusikologi	Musikk og økologi. Musikk og identitet. Musikk og sted.	Andesfjellene Bolivia
31	UiB: Unifob CROP	Offerdal, Hans Egil hans.offerdal@crop.uib.no	Koordinator	Religion	Frigjøringsteologi, katolsk sosialopplæring, religion og politikk/forholdet mellom kirke og stat. Etikk og fattigdom. Medievitenskap	Sentral America Mexico
32	UiB: Historisk institutt	Dyrvik, Ståle eli-marie.drangle@roman.uib.no	Professor	Historie	Oppdagingane, erobringa av Mexico (spesielt), katolsk misjon, Atlanterhavsekonomien 1500-1800 med vekt på plantasjedyrking og slaveri.	Latin-Amerika Karibien Mexico
32	UiB: Romansk institutt	Schjolden, Line line.schjolden@roman.uib.no	Førsteamanuensis	Latinamerikansk historie	Latinamerikansk historie i det 19. og 20. århundre. Arbeidshistorie, juridisk historie og forholdet mellom lov og politikk.	Argentina
37	UiB: Institutt for geografi	Barrera, Juan Camilo juan.barrera@student.uib.no	Stipendiat/ Sivilingeniør	Geografi	Offentlige tjenester	Colombia
37	UiB: Institutt for geografi	Ektvedt, Tone Marie tone.ektvedt@geog.uib.no	Stipendiat	Geografi	Dendrokronologi. GIS. Vegetasjon. Endringer over tid. El Niño. Vegetasjonspåvirkning. Menneskepåvirkning. Hogst og beite. Lorenzdiagram. Flybilder.	Piura Peru

37	UiB: Institutt for geografi	Fløysand, Arnt arnt.fløysand@geog.uib.no	Professor	Geografi	Tid-rom kompresjon. Kapitalstrømmer. Meningsproduksjon. Nærings- og samfunns-utvikling	Bolivia Chile Peru
37	UiB: Institutt for geografi	Haarstad, Håvard havard.haarstad@geog.uib.no	Stipendiat	Geografi	Utviklingspolitikk, utenlandske direkte investeringer og politikk, maktforhold, fagforeninger	Bolivia Peru
37	UiB: Institutt for geografi	Lundberg, Anders anders.lundberg@geog.uib.no	Professor	Geografi	Ressursforvaltning, land, jordbruk, skog, vatn, irrigasjon, bærekraftig utvikling, økologi, areal- og ressurskonflikter mellom lokalsamfunn og storsamfunn, naturforvaltning, nasjonalpark-forvaltning	Ecuador Peru
37	UiB: Institutt for geografi	Palacios, Hildebrando	Stipendiat	Geografi	Landskap. Klimaendringer.	Peru
37	UiB: Institutt for geografi	Sælemyr, Siren siren.salemyr@geog.uib.no	Stipendiat	Geografi	Miljø og landskap, lokal/rural forvaltning av (og konflikter rundt) naturressurser (vann, skog, NTFPs). Kulturinstitusjoner, tradisjonell medisin. Bevarte områder, miljøvernbevegelser.	Ecuador Peru
38	UiB: Institutt for geografi	Davidsen, Pål pal.davidsen@geog.uib.no	Professor	Systemdynamikk	Ressursforvaltning fornybare og ufornybare. Sammenhengen mellom nasjonal planlegging og innovasjon og investeringer i privat sektor.	Colombia Costa Rica Chile
38	UiB: Institutt for geografi	Moxnes, Erling erling.moxnes@geog.uib.no	Professor	Systemdynamikk	Ressursforvaltning. Sammenhengen mellom nasjonal planlegging og innovasjon og investeringer i privat sektor.	Colombia Costa Rica Chile
41	UiB: Gades institutt, Avdeling for patologi	Alpizar, Warner awarnercr@yahoo.com	Stipendiat	Medisin Cancer Biology	Betennelse, ombygging av vev og spredning av kreftceller i magesekken.	Costa Rica
41	UiB: Institutt for samfunnsmedisin,	Bjordal, Jan M.	Post.doc.	Fysioterapivitenskap	Terapeutisk bruk av laser ifm muskulær smertebehandling.	Brasil
41	Haukeland universitetssjukehus: Gades institutt.	Helgeland, Lars lars.helgeland@helse-bergen.no	Overlege, Dr. med.	Medisin Avdeling for patologi.	Patologi	Costa Rica.
41	UiB: Gades institutt, Avdeling for patologi	Lærum, Ole Didrik ole.larum@gades.uib.no	Professor	Eksperimentell patologi og oncologi.	Kreft, patologi, molekylærbiologi.	Costa Rica
41	UiB: Institutt for samfunnsmedisinske fag	Smith-Sivertsen, Tone	Førsteamanuensis/lege	Epidemiologi/medisin. Seksjon for allmenntmedisin	Innendørs luftforurensing.	Guatemala.
41	Haukeland universitetssjukehus: Kirurgisk avdeling	Øvrebø, Kjell kiell.ovrebo@helse-bergen.no	Overlege, Dr.med.	Medisin Seksjon for gastrokirurgi	Gastrokirurgi	Costa Rica.

43	UiB: Institutt for samfunnsmedisinske fag	Díaz, Esperanza	Stipendiat	Epidemiologi/helse	Innendørs forurensning	Guatemala
43	UiB: Geofysisk institutt; Unifob Klima	Johannessen, Truls truls.johannessen@gf.uib.no	Professor	Klima Paleoceanografi.	Klima/miljøendringer. Biokjemi. Den generell karbonsyklusen i sjølandatmosfæriske systemer (jordsystemer). Uorganisk karbonkjemi.	Brasil Chile
43	UiB: Unifob Klima	Kleiven, Helga Flesche kikki.kleiven@bjerknes.uib.no	Forsker II	Klima	Paleoklimatologi. Paleoceanografi	Chile
43	UiB Nansen Senter for Miljø og fjernmåling	Pettersson, Lasse	Seniorforsker	Oseanografi. Satellittovervåking.	Bruk av satellitter til kartlegging av skadelige alger og vann kvalitet.	Costa Rica Nicaragua Honduras El Salvador Guatemala Panama
51	UiB Institutt for fysikk og teknologi.	Pablo Fainstein, pablof@cab.cnea.gov.ar	Professor, Head of Department,	Fysikk		Bariloche, Argentina
52	UiB: Matematisk institutt. Unifob Petroleum (CIPR)	Aanonsen, Sigurd I. sigurd.aanonsen@cipr.uib.no	Professor II, Principal researcher	Matematikk	Omvendte problemer og fordelt parametervurdering for integrert reservoarmodellering/modelloppdatering.	Brasil
52	UiB: Matematisk institutt	Vasiliev, Alexander alexander.vasiliev@mi.uib.no	Professor	Matematikk	Kompleks and geometrisk analyse, matematisk fysikk.	Chile, Colombia
52	UiB: Matematisk institutt	Markina, Irina	Forsker	Matematikk	Geometrisk analyse, potensiell teori, differensialgeometri.	Chile, Colombia
54	UiB: Institutt for geovitenskap	Atakan, Kuvvet kuvvet.atakan@geo.uib.no	Professor, Dr. scient.	Seismologi.	Seismotektonikk. Seismisk risiko.	Sentral –Am. Mexico Guatemala Honduras El Salvador Nicaragua Costa Rica Panama Caribbean Cuba Jamaica Venezuela Colombia
54	UiB: Institutt for geovitenskap	Gidskehaug, Arne arne.gidskehaug@geo.uib.no	Dr. philos.	Geovitenskap: ? Gravimetri	Kontinentalmarginen utenfor sentrale Chile	Chile
54	UiB: Institutt for geovitenskap	Havskov, Jens jens.havskov@geo.uib.no	Professor	Geovitenskap?	Jordskjelvseismologi	Chile Costa Rica El Salvador Guatemala Honduras Mexico Nicaragua Panama Venezuela
54	UiB: Unifob Senter for Integrert Petroleumsforskning. (CIPR)	Howell, John john.howell@cipr.uib.no	Seniorforsker	Geologi.	Reservoargeologi, sekvensstratigrafi.	Argentina Chile

54	Nansen Senter for Miljø og fjernmåling / UiB: Geofysisk institutt	Johannessen, Johnny johnny.johannessen@nersc.no	Professor II, Dr. philos.	Oseanografi. Satellittovervåking.	Bruk av SAR til strømdeteksjon.	Brasil Mexico
54	UiB: Institutt for geovitenskap	Lauritzen, Stein-Erik	Professor, Dr. philos.	Geovitenskap	Spelologi. Geokronologi.	Brasil Mexico Venezuela
54	UiB: Institutt for geovitenskap	Ninnemann, Ulysses Silas ulysses.ninnemann@geo.uib.no	Førsteamanuensis	Paleoklimatologi og paleoceanografi	Tidligere klimatiske og oceaniske endringer og globale konsekvenser	Argentina Cile
54	UiB: Geofysisk institutt	Svendsen, Harald harald.svendsen@gfi.uib.no	Professor	Geofysikk: ? Oceanografi (fysisk)	Utvexlingsprosesser, frontdynamikker, tidevann.	Costa Rica (Golfo Dulce)
55	UiB: Bergen museum, De naturhistoriske samlinger	Andersen, Trond trond.andersen@zmb.uib.no	Førsteamanuensis	Systematikk/ Entomologi.	Taxonomi på Fjærmygg (Diptera: Chironomidae)	Brasil Mexico Guatemala Costa Rica Venezuela Argentina Chile
55	UiB: Institutt for biologi	Birks, Harry John Bettely john.birks@bio.uib.no	Professor	Botanikk	Alpin planteøkologi og taxonomi	Argentina (Patagonia)
55	UiB: Institutt for biologi	Birks, Hilary Helen hilary.birks@bio.uib.no	Professor	Botanikk	Alpine Plant Ecology & Taxonomy.	Argentina (Patagonia)
55	UiB: Institutt for biologi	Booman, Clelia clelia.booman@bio.uib.no	Forskningskoordinator	Biologi	Marin forskning	Argentina
55	UiB: Institutt for biologi	Jordal, Bjarte Henry bjarte.jordal@bio.uib.no	Post.doc.	Zoologi.	Populasjons-genetikk. Biosystematikk. Taxonomi.	Latin-Amerika. Costa Rica
55	UiB: Bergen museum, De naturhistoriske samlinger	Jørgensen, Per Magnus per.jorgensen@bm.uib.no	Professor	Botanikk	Regnskogplanter.	Colombia Costa Rica Ecuador
55	UiB: Institutt for biologi	Kirkendall, Lawrence lawrence.kirkendall@bio.uib.no	Førsteamanuensis	Zoologi	Biodiversitet, økologi, befolkningsgenetikk.	Central America Costa Rica
55	UiB: Institutt for biologi	Larsson, Petter petter.larsson@bio.uib.no	Professor	Zoologi.	Vannforskning.	Ecuador
55	UiB: Bergen Museum, De naturhistoriske samlinger	Mendes, Humberto Fonseca humberto.mendes@bm.uib.no	Stipendiat	Systematikk/ Entomologi.	Taxonomi på Fjærmygg (Diptera: Chironomidae)	Sentral- og Sør- Amerika Brasil
55	UiB: Bergen museum, De naturhistoriske samlinger, Arboretet og Botanisk hage	Salvesen, Per Harald per.salvesen@bm.uib.no ; per.salvesen@bot.uib.no	Amanuensis/ direktør	Botanikk	Latin-amerikanske planter.	Latin America Argentina Chile
55	UiB: Bergen museum, De naturhistoriske samlinger	Sæther, Ole Anton ole.sather@zmb.uib.no	Professor	Entomologi/ Systematikk og økologi.	Fjærmygg (Chironomidae) og fantommygg (Chaoboridae)	Hele Latin-Amerika
55	UiB: Institutt for biologi	Tømmerås, Bjørn Åge bjorn.tommeras@bio.uib.no	Dr.scient., Administrasjon sleder	Biologi	Biodiversity. Introduced species. Conservation areas.	Panama Costa Rica (mainly)

55	UiB: Bergen museum, De naturhistoriske samlinger	Øvstedal, Dag	Professor	Botanikk	Fargestoff i planter fra Brasil	Karibien Brasil
56	UiB: Geofysisk institutt	Reuder, Joachim joachim.reuder@gf.uib.no	Førsteamanuensis	Eksperimentell metrologi	UV stråling fra solen. Boundary layer meteorologi.	Bolivia spesielt den bolivianske altiplano
57	UiB: Forskningsavdelingen (fra 1. mars 2007)	Balino, Beatriz beatriz.balino@fa.uib.no	Dr. Scient.	Marine fag	Marinbiologi. Oseanografi. Klimaforskning.	Argentina Brasil Chile Uruguay
57	UiB: Institutt for biologi	Kolding, Jeppe jeppe.kolding@bio.uib.no	Associate professor	Fiskeribiologi	Fiskeri, bestandberegning, fiskeriforvaltning, småskala fiskeri, aquatisk økologi, utviklingssamarbeid.	Guiana Sørlige Karibien Suriname Trinidad Tobago Venezuela
57	UiB: Department of biology	Rosland, Rune rune.rosland@bio.uib.no	Førsteamanuensis	Marinbiologi, økologi	Hydrografi, sirkulasjon, biologisk produksjon i maine kystvann. Økologisk modellering, kystforvaltning.	Costa Rica Golfo Dulce

5.2.2 Universitetet i Oslo (UiO)

	Organisasjon / institusjon	Kontaktperson E-post adresse	Tittel / stilling	Forskningsområde	Spesialisering/ faglig interesse	Geografisk Område
11	UiO Sosialantropologisk institutt	Berkaak, Odd Are: o.a.berkaak@sai.uio.no	Professor	Sosialantropologi	Estetikk, Historiekonstruksjon, Materiell kultur, Musikk, Myter, Symboler, Urban kultur	Jamaica, Karibien
11	UiO, SMR	Ekern, Stener, stener.ekern@nchr.uio.no	Førsteamanuensis	Sosial antropologi: Politisk antropologi, Juridisk antropologi Menneskerettigheter	Demokratisering, lokalpolitikk, lederskap Menneskerettigheter - Urfolk - Bistand, utviklingsteori	Mellom-Amerika: El Salvador, Guatemala, Nicaragua Sør-Amerika
11	UiO Norsk senter for menneskerettigheter	García-Godos, Jemima: jemima.garcia-godos@nchr.uio.no	Postdoktor	Menneskerettigheter / Samfunnsgeografi	Intern væpnet konflikt: internt fordrevne, gjenoppbyggingsprosesser, post-konflikt samfunn - Sosiale bevegelser, bondeorganisasjoner, politisk mobilisering, lokal politikk - Nasjon- og statsbygging, demokratisering, institusjonsbygging	Andes-regionen Chile Guatemala Peru
11	UiO Sosialantropologisk institutt	Guzmán-Gallegos, María A.: maria.guzman@sai.uio.no	Stipendiat	Sosialantropologi	Landskap, natur, slektskap, person, kjønn, agency, produksjon, forbruk, objekter, frivillige organisasjoner, deltakende utviklingsmetodologier, etnopolitiske organisering	Ecuador
11	UiO Sosialantropologisk institutt	Herrarte-Martínez, Gustavo Adolfo: g.a.herrarte-martinez@sai.uio.no	Stipendiat	Sosialantropologi	Ruralt studie i Guatemala, Xinca-indianere, etnisk identitet, lokalsamfunns organisering, urbefolkning - staten, urbefolkningspolitikk	Guatemala

11	Institutt for kriminologi og retts sosiologi	Kristiansen, Hans W.: h.w.kristiansen@jus.uio.no	Forsker	Sosialantropologi	Aldring, Historie, Homoseksualitet, Identitet og psykologi, Kjønn	Latin-Amerika
11	UiO Sosialantropologisk institutt	Krohn-Hansen, Christian: christian.krohn-hansen@sai.uio.no	Førsteamanuensis	Sosialantropologi	Makt og vold, sosiale hierarkier, antropologi og historie, politikk, økonomisk liv, migrasjon, nasjon, ideer om rase, kjønn, globalisering	Den dominikanske republikk, Karibien
11	UiO Sosialantropologisk institutt	Leifsen, Esben: esben.leifsen@sai.uio.no	Forsker	Sosialantropologi	Forlatte barn, adopsjon, omsorgsovertakelser, avvikling og konstituering av slektskap, politikkutforming innenfor barnevern, forholdet stat - siviltt samfunn	Ecuador Andes-regionen
11	UiO Sosialantropologisk institutt	Lund, Sarah Elizabeth: s.e.lund@sai.uio.no	Professor	Sosialantropologi	Sted, tilhørighet, sør-amerikanske indianere, verdensbilde, Den fjerde verden, identitetskonstituering, kjønn, materiell kultur, turisme, migrasjonsteori	Peru Andes-regionen
11	UiO Sosialantropologisk institutt	Melhuus, Marit: marit.melhuus@sai.uio.no	Professor	Sosialantropologi	Sosiale endringsprosesser, økonomiske tilpasninger, migrasjon, kjønn, moral	Argentina Mexico
11	UiO Norsk senter for menneskerettigheter	Pape, Ida: ida.pape@nchr.uio.no	Forsker	Menneskerettigheter / Utviklingsstudier	Demokratisering, folkelig deltakelse, Bistand, Utviklingsstudier	Andes-regionen Bolivia
11	UiO Senter for utvikling og miljø	Schirmer, Jennifer: jennifer.schirmer@sum.uio.no	Forsker, Ph.D.	Sosialantropologi	Human rights, international humanitarian law and conflict resolution	Colombia Guatemala
11	UiO Sosialantropologisk institutt	Schneider, Arnd: arnd.schneider@sai.uio.no	Førsteamanuensis	Sosialantropologi	Contemporary art, visual anthropology, and international migrations	Argentina Ecuador Mexico Uruguay
11	UiO Sosialantropologisk institutt	Stensrud, Astrid: astrid.stensrud@sai.uio.no	Stipendiat	Sosialantropologi	Urbant studie, Quichua-indianere, ungdom, migrasjon, kjønn, statsintervensjoner.	Peru
11	UiO Senter for utvikling og miljø	Stølen, Kristi Anne: k.a.stolen@sum.uio.no	Professor	Sosialantropologi	Kjønn, Migrasjon, Politikk, Utvikling	Guatemala Argentina Ecuador
11	UiO Etnografisk museum	Sørhaug, Christian: christian.sorhaug@khm.uio.no	Stipendiat	Sosialantropologi	Kosmologier, symbolteori, sosial endring, waraoindianere	Venezuela
12	UiO Senter for utvikling og miljø	Bull, Benedicte: benedicte.bull@sum.uio.no	Postdoktor	Statsvitenskap: Internasjonal politikk	Markedsreformer, regionalisering, frihandelsavtaler, næringslivsorganisering og politisk innflytelse	Chile Mellom-Amerika
12	UiO Senter for teknologi, innovasjon og kultur (TIK)	Hveem, Helge: helge.hveem@stv.uio.no	Professor	Statsvitenskap	Internasjonal politikk, sammenlignende utenrikspolitikk, handelspolitikk og utvikling, Industriell organisasjon (internasjonal), 'globale produksjonssystemer' og koplinger internasjonale investeringer, teknologi og transnasjonale selskaper, Regionalisme og regionalisering	Argentina Chile

12	UiO Institutt for statsvitenskap	Mydske, Per Kristen: p.k.mydske@stv.uio.no	Professor	Statsvitenskap og organisasjonsteori	Beslutningsprosesser, Miljø, Offentlig administrasjon, Offentlig planlegging, Offentlig politikk, Samferdsel, Sentralforvaltning, Styring og reform	Costa Rica
21	UiO, Institutt for lingvistiske og nordiske studier (ILOS)	Alvstad, Cecilia cecilia.alvstad@ilos.uio.no	Førsteamanuensis	Spansk språk og områdestudier	Oversettelse av latin-amerikansk litteratur	Argentina
21	UiO, ILOS	González-Ortega, Nelson nelson.gonzalez-ortega@ilos.uio.no	Førsteamanuensis	Spanskspråklig litteratur og områdestudier	Spanskamerikansk litteratur - alle genre	Colombia
21	UiO, ILOS	Hovdhaugen, Even even.hovdhaugen@iln.uio.no	Professor	Urbefolkningspråk	Mapudungun-språket	Chile
21	UiO, ILOS	Pellicer, Juan López: j.l.pellicer@ilos.uio.no	Førsteamanuensis	Spanskspråklig litteratur og områdestudier	Den spansktalende verdens litteratur og kultur (særlig 19. og 20. århundre).	Mexico
21	UiO, ILOS	Sletsjøe, Anne anne.sletsjoe@ilos.uio.no	Professor	Portugisiskspråklig litteratur og områdestudier	Ene-ansvar for forskning og undervisning innen brasiliansk litteratur ved UiO	Brasil
21	UiO, ILOS	Yri, Kjell Magne k.m.yri@iln.uio.no	Førsteamanuensis	Urbefolkningspråk	Mapudungun-språket	Chile
31	UiO Fagseksjon for kirkehistorie	Furre, Berge b.r.furre@teologi.uio.no	Professor	Kirkehistorie	Religious Movements in Brazil	Brasil
31	Fagseksjon for systematisk teologi	Hafstad, Kjetil kjetil.hafstad@teologi.uio.no	Professor	Systematisk teologi, Dogmatikk, Etikk	Den norske kirke, Dialektisk teologi, Ekteskapet, Frigjøringsteologi, Homoseksualitet, Kjønn og teologi, Kristendom og kultur	Brasil
31	Fagseksjon for systematisk teologi	Salomonsen, Jone jone.salomonsen@teologi.uio.no	Professor	Systematisk teologi	Kvinne- og kjønnsforskning, religiøse riter	Brasil
31	Fagseksjon for systematisk teologi	Wyller, Trygve t.e.wyller@teologi.uio.no	Dekan, Professor	Systematisk teologi, etikk og diakoniforskning	Allmen etikk, Bibelsyn, Hospice diakoni, Kirke og samfunn, Luthersk teologi, Menneskesyn, Profesjonsetikk, Sekularisering	Brasil, Costa Rica
32	UiO Institutt for arkeologi, konservering og historiske studier	Knutsen, Gunnar W. g.w.knutsen@iakh.uio.no	Postdoktor	Historie	Trolldomsprosesser, inkvisisjonen	Latin-Amerika
32	UiO Institutt for litteratur, områdestudier og europeiske språk	Sæther, Steinar Andreas s.a.sather@ilos.uio.no	Førsteamanuensis	Historie, Latinamerikanske områdestudier	Studieretningsansvarlig for Latin-Amerika i EAS-programmet, undervisningskoordinator for spansk og portugisisk	Colombia, Karibien

32	UiO Institutt for kulturstudier og orientalske språk	Ødemark, John john.odemark@ikos.uio.no	Stipendiat	Kulturhistorie	Etnografiens historie, Kulturarv og kulturelle rettigheter	Mexico, Guatemala
33	UiO Institutt for offentlig rett	Bailliet, Cecilia: c.m.bailliet@jus.uio.no	Førsteamanuensis	Offentlig rett	Flyktningerett, menneskerettigheter, folkerett og alternativ konfliktløsning	Argentina Colombia Guatemala,
33	UiO Nordisk institutt for sjørett	Røsåg, Erik erik.rosag@jus.uio.no	Professor	Sjørett		Brasil
33	UiO Institutt for offentlig rett	Smith, Eivind eivind.smith@jus.uio.no	Professor	Offentlig rett	Norsk og komparativ (sammenlignende) forvaltningsrett og konstitusjonell rett	Argentina Chile Colombia
34	UiO Psykologisk institutt	Blakar, Rolv Mikkel: r.m.blakar@psykologi.uio.no	Professor	Psykologi	Etikk, Ideologi, Kjønn og språk, Kommunikasjon, Konflikt, Sosialpsykologi, Språk, Verdier	Venezuela
34	UiO Psykologisk institutt	Nafstad, Hilde Eileen: h.e.nafstad@psykologi.uio.no	Førsteamanuensis	Psykologi	Barn, Gruppe psykologi, Sosialpsykologi, Ungdom, Utviklingspsykologi, Vitenskapsfilosofi, Vitenskapsteori	Venezuela
34	UiO Psykologisk institutt	Pons, Francisco: francisco.pons@psykologi.uio.no	Førsteamanuensis	Psykologi	Emotion, cognitive and social understanding development; Conceptual development; Relation between (developmental) research and (school) practice	Brasil, Peru
34	UiO UniRand Nasjonalt kunnskapssent er om vold og traumatisk stress	Sveaass, Nora: nora.sveaass@nkvts.unirand.no	Dr. psychol.	Psykologi	Flyktningehelse og tvungen migrasjon	Nicaragua, Brasil
35	UiO Pedagogisk forskningsinsti utt	Maassen, Peter peter.maassen@ped.uio.no	Professor	Pedagogikk	Offentlig politikk, Organisasjoner, Organisasjonsteorier, Utdanningsledelse, Utdanningspolitikk, Utviklingsland	Brasil, Mexico
35	UiO Pedagogisk forskningsinsti utt	Pinheiro, Romulo Teixeira r.t.pinheiro@uv.uio.no	Stipendiat	Pedagogikk	Universities and Regional Development	Brasil
35	UiO Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling	Sjøberg, Svein: svein.sjoberg@sls.uio.no	Professor	Allmennpedagogikk, Fagdidaktikk	Demokrati, Elevers begrepsforståelse, Elevers kunnskap, Globalisering, Kjønn, Komparativ utdanning, Komparative studier, Naturfagdidaktikk, Realfag i skolen, Vitenskap og samfunn	Brasil
36	UiO Senter for utvikling og miljø	Guillen Royo, Monica	Forsker	Samfunnsøkonomi	Consumption and wellbeing in Developing Countries	Peru
36	UiO Senter for utvikling og miljø	McNeill, Desmond desmond.mcneill@sum.uio.no	Forskningsleder, Ph.D.	Samfunnsøkonomi, Internasjonal politikk	Governance, Multilaterale organisasjoner, Utviklingsetikk	Argentina, Chile

36	UiO Centre for Equality, Social Organization, and Performance (ESOP)	Moene, Karl-Ove k.o.moene@econ.uio.no	Senterleder, Professor	Økonomi	Internasjonal handel, Internasjonal økonomi, Velferd og fattigdom, Økonomiske metoder	Chile, Brasil
37	UiO, SMR	Jemima Garcia-Godos jemima.garcia-godos@nchr.uio.no	Post doktor 100%	Samfunnsgeografi: Politisk geografi, Utviklingsgeografi	- Interne væpnet konflikt og post-konflikt samfunn - Sosiale bevegelser, bondeorganisasjoner, politisk mobilisering, lokal politikk. - Nasjonalstatsbygging, demokratisering, institusjonsbygging - Transitional justice (erstatning)	Peru Andes-region Sør-Amerika
37	UiO Senter for teknologi, innovasjon og kultur (TIK)	Plahte, Jens: jens.plahte@tik.uio.no	Stipendiat	Samfunnsgeografi		Cuba
37	UiO Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi	O'Brien, Karen: karen.obrien@sgeo.uio.no	Forsker	Samfunnsgeografi	Bærekraftig utvikling, Forurensning, GIS, Globalisering, Metode, Miljø, Nord-Sør relasjoner, Politisk geografi	Mexico
41	UiO Institutt for allmenntilleggs- og samfunnsmedisinske fag	Bjune, Gunnar Aksel g.a.bjune@medisin.uio.no	Professor	Internasjonal helse	Globale infeksjoner, tuberkulose	Brasil Mexico
41	UiO Avdeling for ernæringsvitenskap	Damman, Siri siri.damman@medisin.uio.no	Stipendiat	Ernæringsvitenskap	Ernæring, rett til mat, urbefolkning	Argentina
41	UiO Kjemisk institutt	Krengel, Ute ute.krengel@kjem.uio.no	Førsteamanuensis	Kjemi, protein crystallography	Use of X-ray crystallography to determine the molecular structures of proteins at atomic resolution.	Cuba
41	UiO Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress	Meyer, Melinda Ashley melinda.meyer@nkvt.unirand.no	Forsker	Psykiatrisk sykepleie	Flyktningehelse og tvungen migrasjon	Nicaragua
41	UiO Radiumhospitalet, Patologiklinikk	Nesland, Jahn M. j.m.nesland@medisin.uio.no	Professor II	Medisin	Laboratoriemedisin, Patologi	Argentina
41	UiO Centre for Molecular Biology and Neuroscience	Ottersen, Ole Petter o.p.ottersen@medisin.uio.no	Senterleder, Professor	Medisin	DNA repair and genome maintenance mechanisms in preventing neurological disease and brain ageing	Brasil
41	UiO Ullevål universitetssykehus, Patologisk anatomisk avd.	Roald, Borghild Barth-H. borghild.roald@medisin.uio.no	Professor II	Medisin	Patologi	Argentina
41	UiO Rikshospitalet - Plastisk kirurgisk avd.	Åbyholm, Frank frank.abyholm@medisin.uio.no	Professor II	Medisin	Plastisk kirurgi, Kjevekirurgi	Brasil

42	UiO Institutt for klinisk odontologi	Semb, Gunvor gunvor.semb@odont.uio.no	Professor II	Odontologi	Kjevekirurgi	Brasil
51	UiO Center for Physics of Geological Processes	Feder, Jens j.g.feder@fys.uio.no	Professor	Fysikk	Head of the Cooperative Phenomena Group, Condensed Matter Physics Group - "Fluid Rock Interactions"	Brasil
52	UiO Institutt for informatikk	Miscione, Gianluca gianlucm@ifi.uio.no	Førsteamanuensis II	Informatikk, Globale iNorges Forskningsrådastrukturer	ICT for development, special focus on - e-health; - governance of health care systems, - knowledge transfer (both as telemedicine and e-learning) - Geographical Information Systems / Spatial Data iNorges Forskningsrådastructures	Peru Ecuador Colombia Brasil
52	UiO Institutt for informatikk	Sahay, Sundeep sundeeps@ifi.uio.no	Professor	Informatikk, Globale iNorges Forskningsrådastrukturer	Health Information Systems in Developing Countries, Global Distributed Software Development.	Brasil, Costa Rica Ecuador Peru
52	UiO Institutt for informatikk	Schneider, Gerardo gerardo@ifi.uio.no	Postdoktor	Informatikk, PMA (Precise Modeling and Analysis)	Concurrency, Verification of Real-Time and Polygonal Hybrid Systems, Verification of Embedded Systems (in particular smart Java cards), Semantics, Logics for Computer Science, Security in Distributed Systems.	Argentina Uruguay
54	UiO NGI - International Centre for Geohazards	Cepeda, Jose jose.cepeda@geohazards.no	Stipendiat	Geologi	Naturkatastrofer	El Salvador
54	UiO NGI - International Centre for Geohazards	Devoli, Graziella graziella.devoli@geo.uio.no	Stipendiat	Geologi	Landslides investigation, prevention, mitigation and relation with other geohazards; Landslides database; Geological conditions, geotechnical properties and slope stability analysis (with emphasis to debris flows)	Nicaragua
54	UiO Institutt for geofag	Elverhøi, Anders anders.elverhoi@geo.uio.no	Prodekan - forskning, Professor	Geofag, Sedimentologi	Breer, Glasiale kontinentalmarginer, Klima, Kontinentalmarginer, Kwartære glasiasjoner, Miljø, Petroleumsforskning, Undersjøiske skred	El Salvador Guatemala Nicaragua
54	UiO Institutt for geofag	Gottschalk, Lars lars.gottschalk@geo.uio.no	Professor	Geofag, Hydrologi	Flom, Forurensning, Geohazards, Grunnvann, Hydrogeologi, Markvann, Miljø, Oversvømmelse, Tørke	Costa Rica El Salvador
54	UiO Institutt for geofag	Høeg, Kaare kaare.hoeg@geo.uio.no	Professor	Geofag, Sedimentologi	Dammer, Geomekanikk, Ingeniørgeologi, Miljø, Petroleumsforskning, Reservoarmekanikk, Skredfare, Undergrunnsanlegg	El Salvador Guatemala Nicaragua
54	UiO NGI - International Centre for Geohazards	Kjekstad, Oddvar oddvar.kjekstad@ngi.no	Forsker, Ekstern veileder	Geologi	Naturkatastrofer (Geohazards)	Costa Rica El Salvador Guatemala Nicaragua Panama Jamaica

54	UiO NGI - International Centre for Geohazards	Nadim, Farrokh fna@ngi.no	Senterleder/ Professor II	Geologi	Naturkatastrofer	Costa Rica El Salvador Guatemala Nicaragua Panama
54	UiO Institutt for geofag	Xu, ChongYu chongyu.xu@geo.uio.no	Professor	Geofag, Hydrologi	Development, statistical analysis and regionalization of hydrological models; Surface water	Honduras
55	UiO Zoologisk museum	Hansen, Lars Ove l.o.hansen@nhm.uio.no	Fagkonsulent	Zoologiske og botaniske fag, Økologi	Taksonomi og utbredelse hos flathodeveps (Bethyilidae)	Latin- Amerika
55	UiO Biologisk institutt	Hestmark, Geir geir.hestmark@bio.uio.no	Professor	Biologi	Ecology of reproduction, life histories, population dynamics, intra- and interspecific interactions, community assembly in saxicolous habitats (coastal cliffs & alpine zone) as well as boreal forests, ecophysiology, lichen taxonomy, vascular plant biodiversity, genetics and conservation in agricultural landscapes.	Bolivia Chile Ecuador Mexico Peru
55	UiO Centre for Ecological and Evolutionary Synthesis (CEES)	Mysterud, Atle: atle.mysterud@bio.uio.no	Professor	Zoologi		Chile
55	UiO Senter for utvikling og miljø	Nesheim, Ingrid ingrid.nesheim@sum.uio.no	Forsker, Dr.	Biologi	Biodiversitet, Biologi, Botanikk, Migrasjon, Miljø, Ressursforvaltning, Tropisk flora, Økologi	Guatemala
55	UiO Centre for Ecological and Evolutionary Synthesis (CEES)	Stenseth, Nils Christian n.c.stenseth@bio.uio.no	Senterleder, Professor	Zoologi	Population biology (ecology and genetic structuring); large-scale ecological and evolutionary patterns; effects (ecology and evolution) of climate variation; terrestrial, marine and freshwater systems.	Chile
55	UiO Senter for utvikling og miljø	Støen, Mariel Cristina Aguilar: m.c.a.stoen@sum.uio.no	Stipendiat	Biologi	Natural resources management and development	Mexico Guatemala

5.2.3 Universitetet i Tromsø (UiT)

	Organisasjon / institusjon	Kontaktperson E-post adresse	Tittel / stilling	Forskningsområde (?)	Spesialisering/ faglig interesse	Geografisk Område
11	UiT, Institutt for sosialantropologi	Schackt, Jon schackt@sv.uit.no	Førsteamanuensis	Sosialantropologi	Religion og politisk organisasjon blant q'eqchi'-indianere; "Q'eqchi sedvanerett" og "Gjenreising av Maya-religion blant q'eqchi'er"	Belize Guatemala
12	UiT, ISV	Hoogensen, Gunhild gunhildh@sv.uit.no	Førsteamanuensis	Statsvitenskap	Sikkerhetsstudier. Miljø. Kjønn	
12	UiT	Hovda, Lien Ingrid ilien@sv.uit.no	Stipendiat	Statsvitenskap	Citizenship, indigenous peoples.	Bolivia, Guatemala Nicaragua
12	UiT, ISV	Robinson, Stuart stuartr@sv.uit.no	Førsteamanuensis	Statsvitenskap	Internasjonalisering i politikken.	
13	UiT	Midré, Georges georgesm@sv.uit.no	Professor, Instituttleder	Sosiologi, sosialpsykologi, utdanning, internasjonale forhold, fredsforskning)	Identity, interculturality Forskningsprosjektet "State, Social Institutions, Poverty and Violence in Central America".	Costa Rica Guatemala El Salvador
13	UiT	Minde, Henry henry@sv.uit.no	Professor, Institutt for historie	Urbefolkning, utdanning, bistand	Maya Competence Building Programme I og II. Styrking av Sør-Sør-forhold.	Guatemala Nicaragua
21	UiT Senter for Samiske Studier	Evjen, Bjørg	Professor	Litteraturvitenskap, ressursforvaltning		Nicaragua Guatemala Cuba
21	UiT Senter for Samiske Studier	Gaski, Harald	Førsteamanuensis	Litteraturvitenskap, ressursforvaltning		Nicaragua Guatemala Cuba
21	UiT Senter for Samiske Studier	Jentoft, Svein	Professor førsteamanuensis Harad Gaski, professor Bjørg Evjen,	Litteraturvitenskap, ressursforvaltning	"Interdisciplinary PhD program in indigenous and ethnic community development, cultural revitalization, and sustainable natural resource governance".	Nicaragua Guatemala Cuba
31	UiT	Tafjord, Bjørn Ola bjornt@sv.uit.no	Førsteamanuensis, Institutt for religionsvitenskap	Religion	Religiøs mangfold i Talamanca, Costa Rica.	Mexico Guatemala
32	UiT Institutt for arkeologi	Blankholm, Hans Peter hanspb@sv.uit.no	Professor, Institutt for arkeologi	Arkeologi, bevaring.	Forskningsprosjektet "Utvikling av forsknings- og kulturminnevernsstrategier for sustained development i arktiske og antarktiske områder under press"	Argentina
55	UiT, NFH	Hersoug, Bjørn bjoernh@nfh.uit.no	Professor	Fiskeri, Intensjonsavtaler	Fiskeri og fiskeriforvaltning	Chile

5.2.4 UMB,

	Organisasjon / institusjon	Kontaktperson E-post adresse	Tittel / stilling	Forskningsområde (?)	Spesialisering/ interesse faglig	Geografisk Område
12	UMB, NORAGRIC	Kaarhus, Randi randi.kaarhu@umb.no	Førsteamanuensis	Miljø- og utviklingsstudier/ Sosialantropologi		Ecuador/ Andes-området
55	UMB, Institutt for naturforvaltning (INA)	Haugaasen, Torbjørn	Førsteamanuensis	Tropisk økologi	Biodiversity conservation, reserve design, plant-animal interactions, sustainable harvest of natural resources	Brasil (Amazonas)
55	UMB, INA	Meen Siig, Eivind	Stipendiat	Skog- og naturforvaltning	Landbrukstatistikk, jobberfaring fra det nasjonale statistikkkontoret i Nicaragua (2004 – 05)	Nicaragua
55	UMB INA	Midtgaard, Fred	Professor	Forstentomologi		Sentral Amerika
55	UMB, INA	Moe, Stein	Førsteamanuensis	Tropisk økologi og naturforvaltning		Mexico og Costa Rica
55	UMB / IØR Inst. for økonomi- og ressursforvaltn.	Soma, Katrine	Stipendiat	Fiskeriforvaltning/ utviklingsstudie		Trinidad
55	UMB, INA	Støen, Mariel Aguilar	Stipendiat	Naturforvaltning	Management of agroecosystems, økologiske kaffe produksjon	Mexico, Guatemala, Costa Rica og Nicaragua
57	UMB	Kiessling, Anders	Professor	Akvakultur		Chile
57	UMB, INA	Rosseland, Bjørn Olav	Professor	Akvakultur	Vannkvalitet og fiskevelferd	Chile
57	UMB	Storebakken, Trond	Professor	Akvakultur		Chile
57	UMB	Svihus, Birger	Professor	Akvakultur	Fiskefôr	Chile
57	UMB, NORAGRIC	Vedeld, Pål palve@umb.no	Professor	Miljø- og utviklingsstudier/ Inst. Økonomi		Sentral Amerika

5.2.5 Bioforsk

	Organisasjon / institusjon	Kontaktperson E-post adresse	Tittel / stilling	Forskningsområde (?)	Spesialisering/ faglig interesse	Geografisk område
55	Bioforsk, Plantehelse	Haukeland, Solveig, solveig.haukeland@bioforsk.no	Forsker	Landbruksnematologi	Nematoder til bruk i biologiske bekjempelse av insekter og snegler. Planteparasitære nematoder.	Brazil Colombia
55	Bioforsk, Plantehelse	Herrero, Maria Luz, maria.herrero@bioforsk.no	Forsker	Plantepatologi	Plantepatogene sopp i drivhus.	Spania og CATIE land.
55	Bioforsk, Plantehelse og UMB	Hofsvang, Trond, trond.hofsvang@bioforsk.no	Professor	Landbruksentomologi	Integrert bekjempelse av skadedyr	Nicaragua Costa Rica

55	Bioforsk, Plantehelse	Holgado, Ricardo, ricardo.holgado@bioforsk.no	Forsker	Landbruksnematologi	Planteparasitære nematoder.	Nicaragua Peru
55	Bioforsk, Plantehelse	Klingen, Ingeborg ingeborg.klingen@bioforsk.no	Forsker	Landbruksentomologi	Biologisk og integrert bekjempelse av skadedyr.	Brazil Nicaragua Costa Rica
55	Bioforsk, Plantehelse	Montzon, Arnulfo arnulfo.monzon@bioforsk.no	Stipendiat	Landbruksentomologi	Biologisk og integrert bekjempelse av skadedyr.	Brasil nicaragua Costa Rica
55	Bioforsk, Plantehelse	Overgaard, Hans, hans.overgaard@bioforsk.no	Forsker	Medisinsk entomologi	Malaria mygg	Mexico
55	Bioforsk, Plantehelse	Spetz, Carl Jonas Jorge,	Forsker	Plantepatologi	Plantepatogene virus og bioteknologiske metoder.	Peru
55	Bioforsk, Jord og miljø	Sveistrup, Tore, tore.sveistrup@bioforsk.no	Forsker	Jordfysikk		Uruguay
57	Bioforsk, Jord og Miljø	Delstraa, Johannes johannes.delstraa@bioforsk.no	Forsker	Agrohydrologi	Erosjon, utvasking, bærekraftig vann- og jordressursforvaltning.	Nicaragua

5.2.6 Skog og Landskap/Norwegian Forestry Group (NFG)

	Organisasjon / institusjon	Kontaktperson E-post adresse	Tittel / stilling	Forskningsområde (?)	Spesialisering/ interesse faglig	Geografisk Område
55	Skog- og Landskap Norwegian Forestry Group (NFG)	Arnoldussen , Arnold arnold.arnoldussen@skogoglandskap.no	Senior-Ingeniør, Skog og Landskap	Skog- og jordforvaltning	Land degradation.	Brasil
55	NFG	Campbell, Day day.campbell@skogoglandskap.no	Rådgiver	Skogforvaltning	Landskapsplanlegging, bærekraftig ressursutnyttelse	Sentral Amerika, Venezuela
55	NFG	Eilertsen Odd odd.eilertsen@skogoglandskap.no	Forsker, Skog og Landskap	Arealbruk, landskapsressurser	Vegetasjonsøkologi, biologisk mangfold.	Costa Rica, Brasil, Bolivia, Peru
55	NFG	Thunes, Karl karl.thunes@skogoglandskap.no	Forsker, Skog og Lannndskap	Forstentomologi	Bekjempelse av skadedyr (barkbiller), utredninger, forvaltningsplaner, biologisk mangfold.	Sentral Amerika, Uruguay

5.2.7 NTNU

	Organisasjon / institusjon	Kontaktperson E-post adresse	Tittel / stilling	Forskningsområde	Spesialisering/ faglig interesse	Geografisk Område
11	NTNU Samfunnsforskning AS	Dahl-Jørgensen, Carla carla.dahl-Jorgensen@svt.ntnu.no	Professor	Organisasjonsforskning/ antropologi		Colombia Nicaragua Mexico

32	NTNU Institutt for arkeologi og religionsvitenskap (IAR)	Sognnes, Kalle kalle.sognnes@hf.ntnu.no		Humaniora/arkeologi	Maritim arkeologi, Rock-art (Cave Art) Research, Religionsvitenskap	Mexico Panama Chile Argentina
41	NTNU	Torstein Vik Torstein.vik@ntnu.no	Professor (100%)	Medisin	Mødres og barns helse "perinatal og pediatrik epidemiologi	Argentina Bolivia Ecuador Gutemala Nicaragua Peru Uruguay
52	NTNU (IMF) IMPA, Rio, Brasil	Frid, Hermano Frid, hermano@impa.br	Professor	Matematikk	Differensialligninger	
52	NTNU (IMF)	lisa@math.ntnu.no	Professor	Matematikk	Kjedebrek og ortogonale funksjoner	
52	NTNU (IMF) IMPA, Rio, Brasil	Dan Marchesin, Dan	Professor	Matematikk	Reserveoarsimulering	
52	NTNU (IMF) CIMAT	Muguaia, Eloisa Diaz-Frances Murguaia diazfran@cimat.mx	Coordinator of the master program in statistics	Statistikk	Statistical inference	Guanajuato , Guanajuato, Mexico
52	NTNU (IMF) CIMAT	Nathansky, Helga Fetter Nathansky fetter@cimat.mx	Coordinator of the pure mathematics department	Functional Analysis	Banach Spaces	Guanajuato , Guanajuato, Mexico
52	NTNU (IMF) Universidad Concepcion, Casilla, Chile	Raimund, Burger	Profesor titular	Matematikk	Differensialligninger	
52	NTNU (IMF) CIMAT (Center for Mathematical Research)	Valenzuela, Adolfo SSanchez Valenzuela adolfo@cimat.mx	Dean of the graduate school at CIMAT	Differential Geometri	Super Lie algebras	Guanajuato , Guanajuato , Mexico
52	NTNU (IMF) CIMAT (Center for Mathematical Research)	Zaleta, Jose Luis Marroquin Zaleta ilm@cimat.mx	Coordinator of the computer science department	Computer Science	Image processing and automatic learning	Guanajuato, Guanajuato, Mexico

5.2.8 Høgskolen i Bergen (HiB)

	Organisasjon / institusjon	Kontaktperson E-post adresse	Tittel / stilling	Forskningsområde	Spesialisering/ faglig interesse	Geografisk område
31	Høgskolen i Bergen: Avdeling for lærerutdanning/Teologi, KRL-fag	Sørbø, Nils nils.sorbo@hib.no	Førsteamanuensis	Teologi	Frigjøringsteologi. Religion og samfunn.	Brasil
57	HiB: Avdeling for ingeniørutdanning	Søgnen, Ole-Gunnar ole-gunnar.sognen@hib.no	Dekan	Undervannsteknologi	Drift og vedlikehold Brasil	Brasil

5.2.9 Høgskolen i Oslo (HiO)

	Organisasjon / institusjon	Kontaktperson E-post adresse	Tittel / stilling	Forskningsområde	Spesialisering/ faglig interesse	Geografisk Område
13	HiO Senter for flerkulturelt og internasjonalt arbeid (SEFIA)	Hagene, Turid turid.hagene@hio.no	Første-amanuensis	Utviklingsstudier	Demokrati og politisk deltakelse i Mexico.	Mexico
22	HiO	Hjelde, Aase H	Første-amanuensis	Journalistikk		Peru, Mexico, Guatemala, Nicaragua, Colombia
22	HiO	Krøvel, Roy	Første-amanuensis	Journalistikk		Peru, Mexico, Guatemala, Nicaragua, Colombia

5.2.10 Høgskolen i Telemark (HiTelemark)

	Organisasjon / institusjon	Kontaktperson E-post adresse	Tittel / stilling	Forskningsområde	Spesialisering/ faglig interesse	Geografisk område
21	Høgskolen i Telemark	Ramirez-Orozco, Mario mario.ramirez-orozco@hit.no	Doktorgradskandidat Høgskolelektor	Litteratur Politikk	Spansk og portugisisk litteratur Fredsprosesser, demokrati og modernisering av staten, sosial utvikling regional integrasjon	Hele regionen Colombia Mexico

5.2.11 Norges handelshøgskole (NHH)

	Organisasjon / institusjon	Kontaktperson E-post adresse	Tittel / stilling	Forskningsområde	Spesialisering/ faglig interesse	Geografisk område
21	NHH Institutt for fagspråk og interkulturell kommunikasjon	Nymark, Johannes A. Johannes.Nymark@nhh.no	Førsteamanuensis (100%)	Språk/litteratur: Spansk språk	Språksosiologi Spania - kultur og samfunn	Latinamerika generelt
21	NHH Institutt for fagspråk og interkulturell kommunikasjon	Rasmussen, Willy willy.rasmussen@nhh.no	Amanuensis (100%)	Språk/litteratur: Spansk språk	Latin-Amerika kulturkunnskap/samfunnsforhold	Cuba Mexico Argentina
21	NHH	Våge, Ole Kristian Ole.vage@gmail.no	Stipendiat	Spansk språk. Latinamerikansk historie.	Norsk og spansk terminologi i akvakultur. Marin historie.	Sør-Amerika
36	NHH: Institutt for samfunnsøkonomi	Milford, Anna anna.milford@cmi.no	Stipendiat	Samfunns økonomi	Kaffekooperativer, bærekraftig merking.	Mexico

5.2.12 Chr. Michelsen institutt (CMI)

	Organisasjon / institusjon	Kontaktperson E-post adresse	Tittel / stilling	Forskningsområde	Spesialisering/ faglig interesse	Geografisk område
11	CMI	McNeish, John-Andrew john.mcneish@cmi.no	Seniorforsker	Sosialantropologi	Fattigdom, utvikling, demokratisering, desentralisering, vold, politikk, innfødtes rettigheter, naturressursforvaltning	Andesreg. Bolivia Sentral America
12	Chr. Michelsen Institute (CMI)	Petersen, Stina stina.petersen@cmi.no	Forskningsassistent	Sammenlignende politikk	Fredsbygging, demokrati, sivil-militære relasjoner, sikkerhetssektor reform	Sentral-Amerika, Guatemala, El Salvador
12	CMI	Skaar, Elin elin.skaar@cmi.no	Seniorforsker	Statsvitenskap	Menneskerettigheter, juridisk reform, juridisk frihet	Søramerika. Argentina. Chile. Uruguay.
33	CMI	Gargarella, Roberto roberto.gargarella@cmi.no , robert@utdt.edu	Professor, Seniorforsker	Jus Filosofi	Sosiale rettigheter, konstitusjonalisme, domstolers ansvarlighet, domstoler og fattige, grunnlovsteori	Søramerika. Argentina. Colombia. Chile. Brasil.

5.2.13 FAFO

	Organisasjon / institusjon	Kontaktperson E-post adresse	Tittel / stilling	Forskningsområde	Spesialisering/ faglig interesse	Geografisk område
12	FAFO Institutt for anvendte internasjonale studier	Hatløy, Anne Anne.hatloy@fao.no	Dr. philos Forsker	Politikk	Sosial-antropologi, nutrition, økonomi	Haiti

5.2.14 Fiskeriforskning

	Organisasjon / institusjon	Kontaktperson E-post adresse	Tittel / stilling	Forskningsområde	Spesialisering/ faglig interesse	Geografisk område
36	Fiskeri-forskning	Østli, Jens jens.ostli@fiskeriforskning.no	Seniorforsker	Markedsforskning	Sjømat	Brasil Nicaragua
41	Fiskeri-forskning	Mikalsen, Heidi heidi.mikalsen@fiskeriforskning.no	Forsøkskoordinator	Fiskehelse	Vaksineutvikling Vetia; oppdragsforskning	Chile
57	Fiskeri-forskning	Fjalestad, Kjersti kjersti.fjalestad@fiskeriforskning.no	Seniorforsker	Havbruk	Avl/genetikk Brasil: Aquatec Ltd, Natal; rekeavl Colombia: Ceniagua Ltd, Cartagena; rekeavl	Brasil Colombia
57	Fiskeri-forskning	Mortensen, Atle atle.mortensen@fiskeriforskning.no	Seniorforsker	Havbruk	Produksjonsbiologi/-teknologi	Jamaica Brasil

5.2.15 Fridtjof Nansens Intstitutt (FNI)

	Organisasjon / institusjon	Kontaktperson E-post adresse	Tittel / stilling	Forskningsområde	Spesialisering/ faglig interesse	Geografisk område
33	Fridtjof Nansens Institutt	Walløe Tvedt, Morten mwt@fni.no	Forsker (0,1 årsverk)	Jus	Patentrett	Argentina Brasil

5.2.16 Havforskningsinstituttet (HI)

	Organisasjon / institusjon	Kontaktperson E-post adresse	Tittel / stilling	Forskningsområde	Spesialisering/ faglig interesse	Geografisk område
57	Havforskningsinstituttet	Huse, Ingvar ingvar.huse@imr.no	Dr.Philos.	Fiskeri. Akvakultur.	Forvaltning.	Nicaragua. Venezuela.
57	Havforskningsinstituttet	Jacobsen , Tore tore.jacobsen@imr.no	Leder	Fiskeri-Akvakultur- Marint miljø/ Bistand	Generelle henvendelser	Mellom og Sør Amerika
57	Havforskningsinstituttet	Kjesbu, Olav olav.kjesbu@imr.no	Dr.scient. Forsker.	Fiskeri Akvakultur / bistand	Marin yngel og stamfisk. Generell kompetanse- oppbygging innen akvakultur-relatert FoU.	Cuba.
57	Havforskningsinstituttet	Krakstad, Jens-Otto jens-otto.krakstad@imr.no	Forsker II / leder fiskeriprojekt	Fiskeri og akvakultur. Marint miljø/bistand.	Nansenprogrammet: Fiskeriprojekt/ressurs- og miljøundersøkelser. Forvaltning.	Nicaragua. Venezuela.
57	Havforskningsinstituttet	Ona, Egil egil.ona@imr.no	Forsker	Naturvitenskap	Fiskeriakustikk	Chile
57	Havforskningsinstituttet	Strømme,Tore tore.stromme@imr.no	Forsker - Koordinator Nansenprogr rammet	Fiskeri - Marint miljø / bistand	Nansenprogrammet / ressurs og miljøundersøkelser	Mellom- og Sør Amerika
57	Havforskningsinstituttet	Zaera-Perez, Diana diana.zaera-perez@imr.no 55 23 69 65	Forsker / Co-leder fiskeriprojekt	Fiskeri - Marint miljø / bistand	Nansenprogrammet - Fiskeriprojekt	Nicaragua Venezuela

5.2.17 Institutt for Fredsforskning (PRIO)

	Organisasjon / institusjon	Kontaktperson E-post adresse	Tittel / stilling	Forskningsområde	Spesialisering/ faglig interesse	Geografisk område
12	PRIO	Gjerde, Camilla camilla.gjerde@prio.no	Seniorforsker	Politikk	Demokrati Politiske parti/systemer Valgprosess	Guatemala
12	PRIO	Hauge, Wenche wenche_h@prio.no	Forsker	Politikk	Borgerkrig Konflikt – årsaker Utvikling, økonomi	Guatemala Haiti
12	PRIO	Lende, Gina gina.lende@prio.no	Prosjektleder	Politikk	Fredsbygging Konflikt – løsning Konflikt - nasjonalitet	Guatemala

5.2.18 Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI)

	Organisasjon / institusjon	Kontaktperson E-post adresse	Tittel / stilling	Forskningsområde	Geografisk område	Spesialisering/ faglig interesse
11	NUPI	Axel Borchgrevink		Sosialantropologi, urfolk, bistand	Det sivile samfunn	Nicaragua Bolivia Brasil
12	NUPI	Benjamin Carvalho	Forsker	Statsvitenskap	Politisk utvikling	Brasil
36	NUPI	Vibeke Øi	Doktorgrad stipendiat	Økonomi	Handel, teknologi	Regional, Mexico
36	NUPI	Hege Medin	Doktorgrad stipendiat	Økonomi	Handel, finans	Regional

5.2.19 Norsk institutt for by- og regionsforskning (NIBR)

	Organisasjon / institusjon	Kontaktperson E-post adresse	Tittel / stilling	Forskningsområde	Spesialisering/ faglig interesse	Geografisk område
12	NIBR	Braathen, Einar einara.braathen@nibr.no	Cand. polit Forsker	Stat og fattigdom; Informasjon/kommunikasjonsteknologi (IKT) og fattigdom	Politikk Sivilt samfunn	Brasil
12	NIBR	Haug, Marit marit.haug@nibr.no	Forsker II (Ph.D)	Politikk NGOer	Frivillige organisasjoner (NGOs)	Hele regionen
12	NIBR NIBR	Wiik, Henrik henrik.wiik@nibr.no	Forsker II (Ph.D)	Økonomi, rural utvikling Politikk	Feltarbeid i Bolivia	Peru Colombia Bolivia Venezuela Guatemala
43	NIBR	Arne Dalfelt arne.dalfelt@nibr.no	Forsker	Miljø		Hele regionen

5.2.20 Norsk institutt for vannforskning (NIVA)

	Organisasjon / institusjon	Kontaktperson E-post adresse	Tittel / stilling	Forskningsområde	Spesialisering/ interesse	faglig	Geografisk Område
57	NIVA	Bakke, Torgeir tbk@niva.no	Senior forsker 100%	Miljøforvaltning i olje og gass industri. (30% LA-forskn.)			Venezuela
57	NIVA	Barton, David dba@niva.no	Forsker (10 år)	Miljøøkonomi. (20% LA-forskn.)			Costa Rica Peru
57	NIVA	Golmen, Lars gol@niva.no	Senior Forsker (21 års erfaring)	Miljøforvaltning i olje og gassindustri og oseanografi. (20% LA-forskn.)			Venezuela
57	NIVA	Gulbrandsen, Kim Chi Tran kct@niva.no	Forsker 100% (tidligere visiting prof);	Kystsonedeforvaltning, vannressursforvaltning, miljøforvaltning i olje og gass industri. 50% LA-forskn.			Mexico Guatemala, Costa Rica Venezuela Columbia Ecuador Chile
57	NIVA	Lichtenthaler, Rainer rql@niva.no	Senior forsker 100% (35 års erfaring)	Miljøforvaltning i olje og gassindustri. (10% LA-forskn.)			Venezuela
57	NIVA	Ratnaweera, Harsha har@niva.no	Prosjekt- og innovasjonsdirektør 100%, professor i UMB 20% (20 års erfaring)	Kystsonedeforvaltning, vannressursforvaltning, akvakultur. (10% LA-forskn.)			Venezuela Chile
57	NIVA	Rosland, Bjørn Olav ros@niva.no	Forsker 20% + professor i UMB 100% (30 års erfaring)	Akvakultur. (10% LA-forskn.)			Chile
57	NIVA	Rosten, Trond trr@niva.no	Forskningsleder 100% (10 års erfaring)	Akvakultur (5% LA-forskn.)			Chile
57	NIVA	Thomas, Kevin kth@niva.no	Forskningsleder 100% (15 års erfaring)	Miljøforvaltning i olje og gassindustri. (10% LA-forskn.)			Venezuela
57	NIVA	Åtland, Åse ase@niva.no	Distriktsavdelingsleder 100% (15 års erfaring)	Akvakultur. (75% LA-forskn.)			Chile

5.3 Mer om kjernemiljøene (UiB og UiO)

Universitetet i Bergen (UiB)

Ved UiB er det 92 forskere som arbeider ved 23 institutter og avdelinger, under fem ulike fakultet. Spansk språk og Latinamerikastudier og marine fag utgjør faglige tyngdepunkter. Kompetansen omfatter så godt som alle land i Latin-Amerika.

Fagmiljøet ligger langt fremme internasjonalt innenfor en rekke felt:

- Innenfor språk-disiplinen arbeides det med dialektologisk kartlegging av det spanske språket i Mellom-Amerika (Atlas lingüístico de América central). Det har vært nært samarbeid med forskere i Mellom-Amerika, og både master- og ph.d.-kandidater skriver oppgaver innenfor prosjektet.
- Innenfor IKT-feltet arbeides det med utviklingsarbeid innen språk- og kulturoppføring. Deler av nyvinningene på feltet blir nå utprøvd på Seksjonens egne studenter - både de på studiestedet og nett-studenter. Samarbeidet inkluderer latinamerikanske forskere, nordamerikanske forskere og masterstudenter
- Det arbeides spesielt med Latinamerikansk kolonihistorie, blant annet slave-problematikk, i nært samarbeid med kollegaer i Costa Rica og Mellom-Amerika. I sammenheng med dette arbeides det også med Argentinsk historie i det 20. århundre, særlig emner som angår arbeider- og fagbevegelsen og konstitusjonelle og juridiske emner.
- Det fokuseres på peruansk litteratur og latinamerikansk kvinnelitteratur i det 20. århundre og senere, i samarbeid med forskere i Peru og Mexico. Master- og ph.d.-kandidater arbeider også innenfor dette feltet. I samarbeid med forskere i Buenos Aires fokuseres det på litteratur og film fra Argentina og Uruguay, særlig biografisgenren og dokumentarfilm.
- Fagmiljøet har arrangert en rekke internasjonale symposier og konferanser om LA, særlig på nordisk nivå, innenfor humaniora og samfunnsfag. Det finnes derfor et betydelig nordisk nettverk som kan tas i bruk ved en styrket LA-satsing. Det har også vært arrangert en seminarrekke over flere år med møter rundt to ganger i måneden hvor forskere internt og eksternt presenterer sine arbeider.
- *Marinefag* forstås her bredt og dekker fiskeri og marinbiologi, akvakultur, oseanografi, klima, metrologi, olje og gass. Denne kompetansen er særlig relevant for den regionale næringslivssatsingen i Latin-Amerika. Aktuell forskning på LA innen marine fag omfatter reservoargeologi, paleoseanografi, naturforvaltning, gravimetri, seismologi, speleologi, geografiske informasjonssystemer (GIS), biologi og fiskeribiologi/marinbiologi, utviklingsgeografi, geofysikk, marin historie, språk (terminologi i Sør-Amerikansk akvakultur) og satellittovervåking.

Institutt for biologi ved UiB, med 8 forskere med fokus på Latin-Amerika, står sterkt innen marin forskning spesialisert på fiskeri og fiskeriforvaltning, småskalafiskeri, akvatisk økologi og økologisk modellering, i samarbeid med latinamerikanske institusjoner.

Institutt for geografi ved UiB har lenge forsket på fiskeoppdrettsindustri og effekter av El Niño på jordbrukssystemer. Forskningsprosjektet The Spatial Embeddedness of Foreign Direct Investment har master- og ph.d.-kandidater knyttet til forskning på fiskeoppdrett i Chile og offshore petroleumsindustri i Brasil, og samarbeider med Universidad Catolica de Chile om forskning og forskerutveksling.

Senter for Integrert Petroleumsforskning (CIPR, SFF) ved UiB utfører forskning på reservoargeologi i Chile og Argentina.

Institusjonelt samarbeid

UiB har 25 bilaterale samarbeidsavtaler med institusjoner i 11 land i Latin-Amerika. Disse omfatter studentutveksling, forskerutveksling og generelt forskningssamarbeid. Avtalene fordeler seg geografisk i følgende land: Colombia (5), Mexico (4), Chile (3), Costa Rica (3), Ecuador (3), Cuba (2), Argentina (2), Bolivia (1), Guatemala (1) og Peru (1).

UiB er medlem i COIMBRA-gruppen, et nettverk av 37 europeiske universiteter, som har et eget program for forskerutveksling med universiteter i LA. Comparative Research Programme on Poverty (CROP) er et internasjonalt nettverk med tilknytning til Unifob. CROP har en egen ansatt koordinator for Latinamerika. Sammen med CLACSO, et samfunnsvitenskapelig forskningsnettverk basert i Buenos Aires, er det opprettet et CROP/CLACSO program for fattigdomsforskning på LA og Karibien.

Universitetet i Oslo (UiO)

Kartleggingen av Latin-Amerika forskningen ved Universitetet i Oslo (UiO) har totalt identifisert 75 forskere og stipendiater som arbeider med Latin-Amerika.

Latin-Amerika-forskningen ved UiO dekker et bredt spektrum av tema innen politikk, samfunnsforhold, kultur, språk, utdanning, helse, miljø og teknologi. Det vanlige er at en vitenskapelig ansatt som arbeider med Latin-Amerika over tid har forsket på mange ulike men relaterte tema.

- *Politikk, samfunnsforhold og utdanning:* Demokratisering, folkerett og alternativ konfliktløsning, menneskerettigheter, urbefolkning, politisk mobilisering, flyktninger, migrasjon, kjønn, sosiale endringsprosesser, forbruksmønstre, velferd, beslutningsprosesser, makroøkonomiske utviklingsmodeller, globalisering, markedsreformer, frihandelsavtaler, næringslivsorganisering, utdanningsledelse, komparative utdanningsstudier, høyere utdanning og regionalisering.
- *Språk, områdestudier og kultur:* Spansk og portugisisk språk og litteratur, latinamerikanske områdestudier, urbefolkningsspråk, oversettelse, religiøse bevegelser, frigjøringssteologi, diakoni, verdensbilder, kulturarv, kulturelle rettigheter, moderne kunst, samfunnsideologi, følelsesmessig og begrepsmessig forståelse.
- *Helse:* Urfolks rett til et fullverdig kosthold, molekylær biologi og nevrologi, globale infeksjoner, tuberkulose, human biobank, plastisk kirurgi.
- *Miljø og teknologi:* Ressursforvaltning, bærekraftig utvikling, forurensning, økologi og utvikling, dyrepopulasjoner, plantediversitet, bevaring av kulturlandskap, geologiske prosessers fysikk, flom, jordskred, spredning av vulkansk aske, begrenset av naturkatastrofer, informasjonssystemer for helsesektoren i utviklingsland, informatikk: globale infrastrukturer samt presis modellering og analyse.

5.4 Oversikt over samarbeidsavtaler med universiteter i LA

Organisasjon	Universitet i Latin-Amerika	Land
UiO	Universidad de Buenos Aires	Argentina
UiO	Universidad de Torcuato di Tella	Argentina
UiO	Universidad de San Andrés	Argentina
UiO	Universidad del Salvador	Argentina
UiO	Universidad Nacional de Córdoba	Argentina
UiO	Universidade de São Paulo	Brasil
UiO	Universidad de la Frontera	Chile
UiO	Universidad de Chile	Chile
UiO	Universidad de Costa Rica	Costa Rica
UiO	Universidad Veracruzana I Xalapa	Mexico
UiO	Universidad de las Américas i Puebla	Mexico
UiO	Universidad Nacional Autónoma de México	Mexico
UiO	Universidad Autónoma Metropolitana	Mexico
UiO	Pontificia Universidad Católica del Perú	Peru
UiO	Universidad Nacional Mayor de San Marcos	Peru
UiB	Universidade Federal de Santa Catarina	Brasil
UiB	Universidad Mayor de San Andrés, La Paz. Institusjonell/forskningsavtale.	Bolivia
UiB	CLACSO (Consejo Latinoamericano de Ciencias Sociales), Forskning, undervisning, post-graduate utdanning (kurser og sommerskole).	Buenos Aires, Argentina
UiB	Universidad de Buenos Aires, Buenos Aires, Argentina. Studentutveksling - primært samfunnsvitenskap og humaniora.	Buenos Aires, Argentina
UiB	Pontificia Universidad Católica de Chile (studentutveksling)	Chile
UiB	Universidad Austral de Chile (Marinefag)	Chile
UiB	Universidad de Talca (System dynamikk v/ institutt for geografi UiB)	Chile
UiB	Universidad Nacional de Colombia	Colombia
UiB	Universidad de Antioquia	Colombia
UiB	Universidad del Rosario (Studentutveksling)	Colombia
UiB	Pontificia Universidad Javeriana de Bogotá	Colombia
UiB	EAFIT University (Latin American Studies)	Colombia
UiB	Universidad de Costa Rica Komparativ politikk, psykologi, Det Odontologiske fakultet	Costa Rica
UiB	Instituto Centroamericano de Administracion de Empresas (INCAE)	Costa Rica
UiB	Universidad de Habana	Cuba
UiB	La Escuela de Cine y Televisión Studentutveksling	Cuba
UiB	Pontificia Universidad Católica del Ecuador Studentutveksling	Ecuador
UiB	Escuela Superior Politécnica del Litoral	Ecuador
UiB	Escuela Superior Politécnica del Litoral	Ecuador
UiB	Facultad Latinoamericana de Ciencias Sociales	Guatemala
UiB	Universidad de Guadalajara	Mexico
UiB	Universidad de Guanajuato	Mexico
UiB	Universidad Iberoamericana	Mexico
UiB	Center for Research and Teaching Economics (CIDE) Mexico City	Mexico
UiB	Pontificia Universidad Católica de Peru	Peru

Organisasjon	Universitet i Latin-Amerika	Land
UiT	CONICET..	Argentina
UiT	Universidad Nacional de Patagonia.	Argentina
UiT	Universidad de Valparaíso.	Chile
UiT	Universidad de Costa Rica.	Costa Rica
UiT	Universidad de Havana.	Cuba
UiT	Instituto de Estudios Interétnicos (IDEI). Universidad San Carlos de Guatemala (USAC).	Guatemala
UiT	Universidad Rafael Landivar.	Guatemala
UiT	Universidad de las Regiones Autónomas de la Costa Caribe Nicaragüense, URACCAN.	Nicaragua
UiT	Avtale om utveksling av studenter.	Peru
UMB	Universidad catolica de Temuco	Chile
UMB	Earth University. Utvekslingsavtale for studenter på lavere grad. NORAGRICs nettverk utgangspunkt.	Costa Rica
UMB	Catie. Forskningsinstitutt som tilbyr høyere grad på engelsk. UMB sender studenter dit.	Costa Rica
NTNU	Universidad de Buenos Aires	Argentina
NTNU	Universidad Nacional de Córdoba	Argentina
NTNU	Federal University of Parabaia. MOU "under signering". (Psykologi)	Brasil
NTNU	Universidad Federal de de Santa Catarina, Florianapolis MOU.	Brasil
NTNU	Pontificia Universidad Catolica de Valparaiso.	Chile
NTNU	Universidad Tecnica Federacio Santa Maria.	Chile
NTNU	Pontificia Universidad Catolica de Chile.	Chile
NTNU	Universidad del Bio Bio.	Chile
NHH	Universidad Torcuato Di Tella, School of Business, Buenos Aires	Argentina
NHH	Escola de Administração de Empresas de São Paulo da Fundação Getulio Vargas, Brasil	Brasil
NHH	Pontificia Universidad Católica de Chile, Escuela de Administracion, Chile	Chile
NHH	Universidad Nacional Autonoma de Mexico, UNAM, Mexico	Mexico
NHH	Instituto de Estudios Superiores de Administración (IESA), Venezuela	Venezuela
NHH	Instituto Tecnológico Autónomo de México (ITAM), Mexico	
NHH	Monterrey Institute of Technology and Higher Education (ITESM), Graduate School of Business Administration and Leadership, Mexico	Mexico

Linker

UiB: <http://www.uib.no/>

<http://www.uib.no/frida/>

<http://www.romansk.uib.no/studier/spansk.html>

http://studentportal.uib.no/?link_id=2638&sublink_id=&toplink_id=551&mode=show_pag&content_id=276&modus=vis_studieprogram&kode=BAHF-LATAM

UiO: <http://www.hf.uio.no/ilos/>

<http://www.uio.no/studier/program/eas/>

<http://www.uio.no/studier/program/eas-master/>

<http://www.uio.no/studier/program/eas/latin-amerika/>

<http://www.hf.uio.no/ilos/forskning/forskergrupper/latinamerika/index.html>

CMI: <http://www.cmi.no/>

NHH: <http://www.nhh.no/>

HiB: <http://www.hib.no/>

Norsk forskning om internasjonale forhold: www.ninfo.no

5.5 Oversikt over viktige norske investeringer i Brasil

Leveranse	Bedrift
<i>Aluminium</i>	Hydro Aluminium Extrusion i samarbeide med Alunorte produserer 2,5 mill. tonn aluminium/år. Totale investeringer US\$ 400 mill. – estimat frem til 2008 ytterligere US\$ 200 mill.
<i>Gjødsel</i>	Yara (ex Hydro Fertilizantes/Hydro Agri), med 9% <i>marketshare</i> omsetter ca. 2 mill. tonn gjødning per år.
<i>Olje-, gass</i>	Hydro Oil & Gas Det er drillet fire brønner og estimatet er at blokken inneholder inntil 2 milliarder fat med tungolje. I 2005 investerte Hydro Oil & Gas 350 mill. US\$ ved overtagelse av kanadiske EnCana's del i Chinook blokken i Campos feltet.
	Statoil ASA <u>Brazil</u> : Statoils kontor i Rio de Janeiro ble etablert i 2001. Statoil deltar i syv offshore letelisenser, i tre av disseblokkene er Statoil operatør, og i fire blokker sammen med Petrobras. <u>Venezuela</u> : Statoil ble etablert i Venezuela i 1995. Venezuela er for Statoil et av de viktigste kjerneområdene internasjonalt. Statoil ble tildelt Block 4 i Plataforma Deltana i 2003, og er partner på Sincor i Orinoco som startet produksjon av tungolje i 2000. <u>Mexico</u> : Statoil har kontor i Mexico, men har ikke leteprosjekter, utbygging eller produksjon i landet. Statoil samarbeider med Petroleos Mexicanos (Pemex) på flere områder. I mars 2006 signerte Statoil en avtale med Pemex for å bruke teknologi fra norsk sokkel for å redusere CO2 utslipp fra oljefeltet Tres Hermanos i Mexico.
	Framo leverer pumper til offshore og tanker industri. Har kontor i Rio de Janeiro med 12 ansatte og faste leveranser til Petrobras.
<i>Offshore tjenester</i>	Sevan Marine – leverer tjenester i offshore sektoren. <i>Totale investeringer US\$3 mill. – estimat frem til 2008 ytterligere US\$ 10 mill.</i>
	Norskan Offshore – supply båt operasjoner offshore. <i>Totale investeringer US\$ 126 mill. – estimat frem til 2008 ytterligere US\$ 100 mill.</i>
<i>Maling</i>	Jotun – produserer og selger maling til skip. <i>Totale investeringer til nå ca. US\$ 5 mill. – estimat frem til 2008 ytterligere US\$ 5 mill.</i>
<i>Trelast / papir</i>	Norske Skog – produserer avispapir
<i>Shipping</i>	Norskan Offshore (datterselskap av DOF). DOF har gjennom Norskan inngått avtale om leveranse av skip til Petrobras. Gjennom et annet datterselskap (DOFCON) bygger også DOF et dykkerskip ved Aker Promar i Brasil, til levering høsten 2008.
	Star Shipping har salgskontor i Rio de Janeiro med 22 ansatte. Star Shipping har 8 månedlige seilinger fra Rio.
<i>Kaffe</i>	Friele kjøper råkaffe fra Brasil (cirka 15 millioner dollar årlig). I tillegg har Friele investert flere millioner norske kroner i kaffefarmer i regionen Sul de Minas.

5.6 Organisatoriske løsninger til inspirasjon

I dette kapitlet gir arbeidsgruppen en kortfattet fremstilling av hvordan Latin-Amerika kompetansemiljøet i Stockholm med tilsvarende oppgave som den vi ser på, er organisert. Dette kan gi idéer og erfaringer som er nyttig for arbeidsgruppens vurdering og for det valg som skal gjøres av myndighetene.

Latinamerika-instituttet i Stockholm

Latinamerika-instituttet i Stockholm ble opprettet som et frittstående institutt i 1969 med ansvar for koordinering og informasjon om Latinamerikastudier i Sverige. Instituttet har fra starten hatt et samarbeid med Universitetet i Stockholm, og i 1977 ble det en del av universitetet. I forbindelse med omorganisering av universitetene (opprettelse av storinstitutt slik vi også har hatt i Norge) ble instituttet innlemmet i HF-fakultetet og slått sammen med spansk og portugisisk. Instituttet ble således en av tre avdelinger i det som nå heter Institutionen för spanska, portugisiska och latinamerikastudier. Til tross for beliggenheten ved HF-fakultetet, er Latinamerikainstituttet i hovedsak samfunnsvitenskapelig orientert.

Instituttet i Stockholm er ledet av en direktør (professor Mona Rosendahl) og et styre, bestående av fremtredende personer fra forskningsmiljøene, myndighetene og andre institusjoner med spesiell interesse for Latinamerika. Instituttets hovedmål er å utføre og stimulere til forskning, samt organisere kurs og spre informasjon om politiske, sosiale og økonomiske forhold i latinamerikanske og karibiske land. Instituttet bidrar med veiledning av master og doktorgradskandidater, og til å utarbeide søknader om ekstern finansiering og forberedelse av feltarbeid i Latinamerika. Instituttets faglige ansatte omfatter to professorer hvorav den ene er instituttdirektør, to seniorforskere, en lektor, åtte doktorgradsstudenter, hovedsakelig fra samfunnsvitenskapene, samt administrativt personell. I 2007 ble det opprettet en ny 4-årig post.doc stilling som vil bli besatt i løpet av året. Instituttet har i tillegg et varierende antall forskere som er eksternt finansiert, for tiden 5-6 personer.

Latinamerika-instituttet i Stockholm driver grunnkurs og kurs for viderekomne i latinamerikanske samfunnsforhold på bachelornivå. Fra høsten 2007 er det opprettet et masterprogram i Latinamerikastudier med deltagelse fra interne og eksterne forelesere. Det tar for seg sentrale tema innen Latinamerika-forskning i Sverige og Latinamerika som bla.: Demokratisering, identitet, migrasjon, vold og kjønn, i tillegg til mer regionorienterte kurs. Instituttet har også kurs i forskningsmetode. I tillegg til den akademisk orienterte virksomheten tilbyr instituttet det de kaller "öppna föreläsningar", som er forskningsbaserte, men mer populariserte forelesninger enn de øvrige, rettet mot "almennheten".

Instituttet i Stockholm er finansiert gjennom universitetet. I tillegg har de en årlig miljøstøtte fra SAREC (Department for Research Cooperation) forskningsavdelingen i SIDA, Sveriges bistandsorganisasjon. Dette brukes til å organisere større forelesninger, workshops og lignende.

I tillegg til de kunnskapsmiljøer vi har i Stockholm og Norge finnes det Latin-Amerikamiljøer i Gøteborg og København.